

OD RIMA DO LJUBLJANE

Naš narodnostni trenutek je v tem času zelo razgiban in poln dejanj. Ministri prihajajo v deželno prestolnico, pri nas samih pa je itak veliko vsakodnevnih političnih premikov.

Slovenija je danes že tudi - kljub počitniškemu vzdušju - pred pomembnimi jesenskimi roki oz. premiki. To so namreč novembrske predsedniške volitve, kar pomeni predvsem umik z visoke politične scene dolgoletnega predsednika Milana Kučana. Kdo bo novi slovenski državni poglavar?

Na vsa ta vprašanja danes lahko damo le domnevne odgovore oz. trditve. Sicer pa je tu naš namen najprej pogledati sedanji politični manjšinski trenutek, ki skoraj iz dneva v dan beleži kako novost. Kaj naj pri tem najprej izpostavimo?

Seveda so bili tu najprej neki pomembni obiski dežele Furlanije-Juljske krajine s strani predstavnikov rimske vlade. Med temi je bil za nas najpomembnejši obisk, ki ga je opravil minister za deželna vprašanja La Loggia. O vsem tem smo sicer že izčrpno pisali, zato tu samo nekaj pripomb oz. komentarjev. Italijanski minister za dežele je poleg ministra za odnose s parlamentom Giovanardija eden od vidnih predstavnikov vlade, ki so pokazali določeno zanimanje in odprtost do naših vprašanj. Prvi se je tega lotil seveda že po svoji zadolženosti v vladi za vse to. Drugi pa se je lotil zlasti po srečanju manjšin v Benetkah, ki ga je pravzaprav organiziral, tudi tega področja in bil že večkrat v stikih s slovenskimi predstavniki.

Nedavno je slovenski veleposlanik v Rimu Vovk dal razne izjave o slovensko-italijanskih odnosih, in to še posebno ob slovenskem prazniku državnosti. Med drugim je slovenski ambasador dejal, da so odnosi med Rimom in Ljubljano dobri in da je edini problem pravzaprav zadeva dvojezičnih izkaznic. Seveda, to je vse res, res pa je tudi, da ni samo ta problem, ki je vsaj zaenkrat tudi omejen le na tržaške narodnostno mešane občine.

Cahier des doléances ali spisek pritožb Slovencev bi lahko bil oziroma je mnogo širši. Zato bi bilo prav, da bi tudi diplomatski predstavnik Republike Slovenije morda govoril bolj stvarno, in če že govori, tudi podčrtal celotno objektivno stvarnost.

Res, imamo zaščitni zakon oziroma kar dva (št. 482/1999 in 38/2001), vendar je njih izvajanje zelo počasno, bolj prepočasno. Če zato slovenska manjšina protestira, je tudi naravno. Poglejmo npr. na Koroško, kjer danes Slovenci enotno zahtevajo končno uresničitev zakona o dvojezičnih napisih. In to kar za nad tristo napisov v celi vrsti koroških dvojezičnih občinah. Bomo primorski Slovenci manj dosledni oziroma odločni od koroških rojakov?!

STRAN 3

ANDREJ BRATUŽ

STALIŠČE PARITETNEGA ODBORA

NOTRANJE MINISTRSTVO NAJ SPET PREUČI SCAJOLOV ODLOK

IVAN ŽERJAL

Paritetni odbor za izvajanje zaščitnega zakona se je odločil poslati italijanskima ministroma za deželna vprašanja in za notranje zadeve Enricu La Loggii in Giuseppeju Pisanuju pismo, v katerem ju poziva, naj spet vzameta v pretres odlok bivšega notranjega ministra Claudia Scajole, ki je v občinah Dolina, Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor uvedel možnost izdajanja italijanskih osebnih izkaznic morebitnim prosilcem, potem ko so bile tam ves povojni čas v veljavi le dvojezične, italijansko-slovenske izkaznice. To so člani paritetnega odbora sklenili v petek, 19. t.m., na seji v palači deželne vlade Furlanije-Juljske krajine v Trstu. Člani odbora so skoraj soglasno (proti sta bila le dva) sprejeli besedilo pisma, ki sta ga v tem smislu oblikovala predsednik in podpredsednik odbora Rado Race in Maurizio Lenarduzzi. Slednja bosta tudi zaprosila za sprejem pri notranjem ministru Pisanuju. Poleg tega je odbor razpravljal še o prošnji Sindikata slovenske šole za priznanje s

FOTO KROMA

strani italijanskih oblasti in jo tudi sprejel. To je bila, kot vse kaže, tudi zadnja seja paritetnega odbora pred poletnim premorom. Tudi njegovi člani odhajajo na počitnice in se bodo ponovno sestali 27. septembra.

V pismu ministroma paritetni odbor ugotavlja, da je na pod-

lagi zaščitnega zakona pristojen, da oblikuje seznam občin oz. delov občin, kjer je prisotna slovenska manjšina in kjer naj veljajo določila njene zaščite, med katerimi je tudi možnost izdajanja dvojezičnih oz. samo italijanskih izkaznic. Tega seznama paritetni odbor še ni obliko-

val, medtem ko je italijanski notranji minister Scajola z odlokom z dne 19.12.2001 uvedel možnost izdajanja tudi italijanskih osebnih izkaznic v občinah Devin-Nabrežina, Repentabor, Zgonik in Dolina, s čimer je kršil pristojnosti paritetnega odbora.

STRAN 3

VPIS V SLOVENSKO ŠOLO NAJ BO MNOŽIČEN!

BOMO ZAPIRALI NAŠE ŠOLE?

JURIJ PALJK

Najbrž se bo marsikdo vprašal, kako to, da med šolskimi počitnicami pišemo o naši šoli, o šoli s slovenskim učnim jezikom, kot se uradno pravi slovenskim šolam v Italiji.

Na prvi pogled se zdi, da je poletni čas najmanj primeren za razmislek o naši šoli in težavah, v katerih se nahaja. A ni tako, in to iz preprostega razloga, ker je poletje čas, ko se večina staršev odloča, kam in v kakšno šolo bodo vpisali svojega otroka, ko se nekateri odločajo, če bodo otroka vpisali v slovensko šolo ali ne.

Ne zatiskajmo si oči: takih je veliko med nami. Zakaj to počno, vedo - ali pa ne vedo - le sami; in niti dejstvo, da smo

FOTO KROMA

sami še vedno trdno prepričani, kako delajo s tem, da otroka ne vpišejo v slovensko šolo, otroku strašno krivico, ne spremeni dejstva, da se v slovenske šole pri nas vpisuje iz leta v leto manj otrok.

Vemo, da vpis v slovensko šolo iz leta v leto upada. Videli in slišali smo za naravnost porazen padec števila slovenskih šolarjev v zadnjih dveh desetletjih na Tržaškem, ki bi moral dati misliti vsakemu izmed nas.

Vemo tudi to, da bomo kot narodna manjšina v Italiji gotovo izumrli v trenutku, ko ne bomo imeli več svoje šole, šole v slovenskem jeziku, saj smo trdno prepričani, da je šola temelj našega obstoja in naše prihodnosti.

STRAN 16

Listnica uredništva

Že sedaj obveščamo naše cenjene bralke in bralce, da bo zadnja številka našega lista pred dvotedenskimi poletnimi počitnicami izšla v četrtek, 8. avgusta. Sodelavce obenem prosimo, naj pošljejo svoje prispevke za naslednjo številko tednika do petka, 23. avgusta, ali najkasneje do ponedeljka, 26. avgusta.

- 03** Jurij Paljk / intervju RUDI PAVŠIČ
- 04** msgr. Dino De Antoni OGLEJSKI DUH NAJ BO TEMELJ EVROPE!
- 06** Manica Špendal VIKTOR PARMA, OČE SLOVENSKE OPERE
- 12** in memoriam MARINO VERTOVEC
- 14** Mara Petaros ZAKAJ DOLAR IZGUBLJA NA VREDNOSTI?

PRESELILI SMO SE S PLACUTE ŠT. 18 NA TRAVNIK ŠT. 25

2. nadst. II piano	NOVI GLAS tednik - settimanale uredništvo - redazione
1. nadst. I piano	GORIŠKA MOHORJEVA zadruga - cooperativa NOVI GLAS uprava - amministrazione
1. nadst. I piano	PASTIRČEK mesečnik mensile per ragazzi
1. nadst. I piano	GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA Sodalizio S. Ermacora
1. nadst. I piano	GALERIJA ARS galleria d'arte
priloge piano terra	KATOLIŠKO TISKOVNO DRUŠTVO Società tipografica cattolica

- Naše telefonske številke ostajajo nespremenjene. -

OB 4. ČLENU ZAŠČITNEGA ZAKONA

ALOJZ TUL

Ko se je v rimskem parlamentu oblikoval Masellijev zaščitni zakon za Slovence v Italiji, se je v naši manjšini vnela živahna razprava o vprašanju ozemeljskega območja, na katerem naj bi zakon veljal. Osnutek, ki ga je v imenu Slovenske skupnosti predložil valdostanski poslanec Caveri, je namreč vseboval člen, ki je imensko našteval občine v Furlaniji-Juljski krajini, kjer naj bi se uveljavila manjšinska zaščita. Poslanec Maselli in njegovi najostrejši sodelavci pa tega niso sprejeli in so oblikovali 4. člen tako, da naj zaščita velja v tistih občinah ali njihovih delih, kjer bo to zahtevala tretjina občinskih svetovalec ali četrtina volilnih upravičencev. To formulacija je potem parlament tudi odobril, potem ko je zavrnil Caverijev predlog s seznamom 35 občin.

S tem vprašanjem se je na enem zadnjih zasedanj ukvarjal pred kratkim končno ustanovljen paritetni odbor, ki je sklenil odposlati vabilo 39 občinam v tržaški, gorški in videmski pokrajini, naj v določenem roku sporočijo, ali želijo biti vključene v seznam občin, v katerih naj se uveljavi zaščita slovenske manjšine. Kakšen bo odziv na omenjeno vabilo, bomo lahko ugotovili čez nekaj mesecev. Precej bo odvisno od naravnosti politično-upravnih večin v zadevnih občinah. Za štiri okoliške občine na Tržaškem ne bi smelo biti problemov, vprašanje pa je, kako se bosta odzvali tržaška in miljska občina, ki ju upravljajo sile desnosredinskega pola. Na Goriškem so se pozitivno že opredelile občine Števerjan, Sovodnje in Dobrdo. Na tem je, da se v seznam vključi goriška občina, kjer je na zadnjih volitvah prevzela upravo levosredinska naveza. Zanimivo

bo tudi, kako se bodo opredelile občine v Nadiških dolinah, Reziji in Kanalski dolini.

Dobri poznavalci razmer ugotavljajo, da se stvari utegnejo zapletiti predvsem v tržaški občini, kjer se ni videti na obzorju zadostnega števila občinskih svetovalec, ki bi bili pripravljeni podpreti zahtevo po vključitvi občine v območje, kjer naj se aplicirajo norme zaščitnega zakona. Kaže, da se vprašanje dodatno zapleta tudi z vidika, ali bo možno vključiti v omenjeni seznam vsaj dele občine. Po mnenju izvedencev na območju tržaške občine ni upravno priznanih zaselkov ("frazioni"), zato naj bi obstajala edina možnost, da se v seznam vključi celotna občina. Kot informacijo naj povemo, da 29. člen zaščitnega zakona opredeljuje besedo zaselek kot "samostojno središče z lastno individualnostjo". Vprašujemo se, kaj to pravzaprav pomeni.

ITALIJANSKA NOTRANJA POLITIKA

PREIZKUŠNJE ZA RIMSKO VLADO

Železniška nesreča na Siciliji, huda suša, ki pesti prebivalstvo v domala vseh deželah na italijanskem Jugu, nove grožnje rdečih brigad in naraščajoči kriminal skoraj odvrtačo v zadnjem času pozornost italijanske javnosti od dela, ki ga opravlja ta osrednja vlada in parlament.

Na 232 km dolgi železniški progi Palermo-Messina se je nedaleč od mesta ob istoimenski morski ožini iztiril brzec, namenjen v severno Italijo, pri čemer je izgubilo življenje osem ljudi, nekaj deset pa je bilo ranjenih. Medtem ko so na delu kar tri komisije, ki skušajo ugotoviti vzroke nesreče, se čedalje bolj krepijo vrste tistih, ki nasprotujejo gradnji mostu čez Mesinsko ožino, da se tako omogoči neposredna železniška zveza med Sicilijo in italijansko celino. Med najbolj glasnimi nasprotniki tega načrta, katerega izvedbo je javno napovedala Berlusconijska vlada, je tudi škof v Messini msgr. Giovanni Marra, ki pravi, da je nesmiselno graditi most, če se prej ne poskrbi, da bi sedanja zastarela enotna proga postala dvo-

tirna in se vsa elektrificirala. Zanimiv je v tej zvezi podatek, da meri celotno železniško omrežje na Siciliji 1443 km, a da je le 130 km dvotirnih (to je le 9% celotnega omrežja) in da je elektrificiranih le 753 km železniških prog. Zanimivo pa je tudi, da je bilo do pred kratkim na Siciliji zaposlenih nič manj kot 20 tisoč železničarjev! Že omenjeni škof je ob zadnji hudi nesreči pristavil, da čakajo v Messini na obnovo celo barake, ki so jih bili postavili po potresu leta 1909. Več pikrih pripomb pa je imel na račun Blagajne za Jug (slovita Cassa del Mezzogiorno), ustanovljene pred 50 leti, ki pa po škofovih besedah ni poskrbela niti za izgradnjo osnovnih struktur, kar "hudo obremenjuje vse tiste, ki so bili politično odgovorni za Sicilijo in Jug".

Zaradi hude suše so prebivalci v mnogih mestih in vaseh brez vode, velika škoda pa nastaja pri poljskih pridelkih, da živine niti ne omenjamo. Kdor pobliže ne pozna razmer, si takšnega stanja seveda ne zna razlagati, saj gre vendar za dežele

v osrčju omikane in razvite ter napredne Evrope! Zato se marsikdo vprašuje, kaj je delala državna oblast vsa povojna leta, če ni znala poskrbeti za ustrezno vodovodno omrežje. Kdor tako razmišlja, pa gotovo ne ve, da je v južnih italijanskih deželah državna oblast zelo šibka in da je ponekod sploh ni. Ob lasti imajo namreč trdno v svojih rokah mafija in podobne zločinske združbe, ki nadzorujejo javna dela, ki jih financira država, in ki imajo pod nadzorstvom tudi distribucijo vode.

Svoj glas so v zadnjih dneh dvignile tudi rdeče brigade, ki so poslale grozilna pisma na razne naslove. Predmet njihovih groženj so predvsem tisti strokovnjaki, ki sodelujejo z vlado pri oblikovanju reform na tržišču delovne sile. Pristojna oblast sicer hiti zatirati, da je vse pod nadzorstvom in da ni pričakovati takega hujšega terorističnega atentata. Narašča pa žal navadni kriminal, za kar krivijo predvsem priseljence, ki so nezakonito prišli v državo.

DL / STRAN 16

DEŽELNO TAJNIŠTVO SSK

ZA NAŠE PRAVICE

V zvezi z vprašanjem dvojezičnih izkaznic in znanim sporim dekretom bivšega ministra Scajole se je deželni tajnik Slovenske skupnosti odv. Damijan Terpin 17. t.m. telefonsko pogovarjal z ministrom za odnose s parlamentom Giovanardijem. Najprej se mu je zahvalil za pozornost do problematike naše manjšine, ki jo je večkrat izkazal. Glavna tema pogovora je predstavljalo vprašanje dvojezičnih izkaznic, glede katerega je SSK že vložila na Državni svet priziv zoper sodbo deželnega upravnega sodišča. Ministru Giovanardiju je deželni tajnik SSK predložil vsebino zaščitnega zakona, ki izrecno govori o uvedbi dvojezičnih izkaznic v občinah, ki jih bo določil paritetni odbor. Opozoril je tudi na mednarodnopravni nivo zaščite, ki ga glede dvojezičnih izkaznic uživa slovenska manjšina v štirih dvojezičnih občinah tržaške pokrajine. Ministru je torej predlagal, naj vlada umakne sporni dekret ministra Scajole, ki je slovensko manjšino prizadel po eni strani zato, ker je v bistvu udeležil edino določbo zaščitnega zakona, ki štiti pripadnike večinskega naroda, še preden bi bila uresničena kakršna koli druga določba v korist manjšine, po drugi strani pa je zmanjšal že obstoječi nivo zaščite, kar je spet v nasprotju z 28. čl. zakona 38 kakor tudi z mednarodnimi sporazumi, ki jih je nasledila Slovenija.

Minister Giovanardi se je s Terpinom strinjal, da mora paritetni odbor najprej določiti seznam občin, v katerem naj bi se izvajal zaščitni zakon; zato je vsaj s tega vidika dekret ministra Scajole preuranjen. Obvezal se je, da bo stopil v stik z novim ministrom za notranje zadeve Pisanijem, da bi skupaj preverila možnosti reševanja tega vprašanja.

OTOK PEREJIL-LEILA

ŠPANIJA IN MAROKO DOSEGLA SPORAZUM

BREDA SUSIČ

Kako hitro lahko pride do mednarodne krize med dvema državama - tudi ko je ena od dveh evropska demokratična država -, se je izkazalo minuli teden, ko so se nevarno zaostriili odnosi med Španijo in Marokom. In to samo zaradi majhnega neobljudenega otoka kakih 200 metrov od maroške obale, nasproti španske enklave Ceuta.

Dne 11. julija se je na otočku izkrcala enota maroških vojakov, na kar je Španija reagirala tako, da je tja 17. julija poslala svoje vojake, ki so zasedli otok in brez spopadov - ugnali Maročane. Španija si sicer ni prilaščala suverenosti nad Perejilom (za Maročane - Leila), vendar je prisotnost maroških vojakov na otoku - ki naj bi bil po dogovoru med državama demilitariziran - interpretirala kot provokacijo. Na špansko reakcijo je tudi Maroko odgovoril s tem, da je poslal svojo mornarico v bližino drugih otokov v Gibraltarski ožini, nad katerimi ima oblast Španija, tako da se je situacija v nekaj urah nevarno zaostila.

Minuli teden je potem posegla diplomacija. Pri zapletu je posredoval tudi ameriški državni sekretar Colin Powell, ki je v soboto napovedal, da sta Rabat in Madrid dosegla sporazum. Španski vojaki so se umaknili z otoka. Zunanja ministrica Španije Ana Palacio in Maroka Mohamed Benaisa sta se sestala v ponedeljek v Rabatu in podpisala dogovor o spornem otočku. Kompromis potrjuje status quo, ki je vladal pred krizo 11. julija.

Obenem naj bi bil podpisan sporazum tudi osnova za obnovo dialoga med kraljevinama, ki imata še vrsto bilate-

ralnih odprtih vprašanj. O njih v dokumentu ni sledi, zunanja ministrica pa sta napovedala, da se bosta septembra ponovno sestala v Madridu prav zato, da bosta nadaljevala z reševanjem skupnih problemov. Med te spadajo ribolov in boj proti nezakonitim priseljencem v Gibraltaru - zaradi česar se državi že vrsto let medsebojno obtožujeta in ne najdeta skupne rešitve; vojaško prisotnost na otoku Perejilu so namreč Maročani opravičevali z bojem proti nezakonitim priseljencem in proti prekopčevalcem z mamili. Odprto pa ostaja tudi vprašanje španske zasedbe Zahodne Sahare in mest Ceute in Melille. Gre za ostanke iz kolonizacijske dobe, ki jih Maročani občutijo kot odprto rano. V najnovejši krizi med dvema sosedama se je ponovno postavilo predvsem vprašanje dveh španskih mest na severno-afriški obali, ki sta del Španije že pet stoletij in ki danes uživata posebno avtonomijo po zgledu španskih regij (npr. Katalonija, Baskovske dežele). V njih ljudje živijo predvsem od trgovine, saj sta obe mesti prosti luki. Za Španijo sta torej izredno pomembni točki ne samo za nadzor nad Gibraltarskim, pač pa tudi za prodor španskih interesov v severno Afriko.

Francoski časnik Le Monde opozarja na možnost, da je Maroko sprožil majhno mednarodno krizo prav v tem trenutku, zato da bi od Španije izsilil pogajanja tudi glede vprašanja dveh enklav. V zadnjih časih se namreč ponovno govori o tem, da bi Velika Britanija delila suverenost nad Gibraltarskim s Španijo, s čimer Maroko seveda ne bi bil zadovoljen.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

SREČEN TRENUTEK SLOVENSKE MANJŠINE

Morda se bo trditev zdelo komu pretirana, toda dejstvo je, da naša manjšina doživlja svoj srečni trenutek. Pri tem nas ne smejo motiti razmere na Tržaškem, kot po drugi strani prav nihče ne dvomi, da so nedavne volitve na Goriškem prinesle uspeh nad vsemi pričakovanji. Če smo že omenili mučno afero z osebnimi izkaznicami, potem velja v zvezi z njimi poudariti spodbudno odločen, smel, samozavesten in dostojanstven nastop slovenskih predstavnikov. Izid določenega političnega boja pač ni odvisen samo od nas, bistveno in s tem zmagovito pa je, da kot narodnostna skupnost delujemo prepričano in v duhu načel, ki bodo slej ko prej povsod prodrli, in sicer v smislu uveljavitve evropsko utemeljenih manjšinskih pravic kjer koli, ne nazadnje seveda v naših krajih.

Kot manjšina smo dokazali, in v tem je naš srečni trenutek, da lahko zares odločilno sooblikujemo prostor, v katerem živimo, torej tudi prostor večinskega naroda. Naša tovrstna prodornost kot nepogrešljiv prispevek za levosredinsko zmagovito v Goriči je nesporna in jo priznavajo vsi. Prišlo pa je do te naše prodornosti v prvi vrsti in predvsem zaradi odločitve vseh različnih manjšinskih delov, da programsko nastopijo skupno, strnejo svoje vrste ter da seveda verjamejo, kako je lahko prav naš delež dobesedno soodločilen. Dejstvo, da smo na ta način hrabro in v izjemno izdatni meri presegli še včerajšnje lastne delitve, je nemara enako pomembno kot volilni rezultat sam. Nadalje se

z doseženo volilno zmago pomembnost naše vloge odpira tudi v prihodnost. Še kako bo namreč dragocen naš delež pri krepitvi sodelovanja z bližnjo Novo Gorico in s Slovenijo v celoti. Mirno lahko trdimo, da bomo kot manjšina prav na ravni življenjskega odpiranja v smeri Nove Gorice in Slovenije nezamenljiv dejavnik enako tehtnega in spet nepogrešljivega prispevka, ki bo še kako koristen pri ustvarjanju nove Evrope v teh naših krajih.

Srečen trenutek torej doživljamo zato, ker je vse več stvari, ki nas kot manjšino povezujejo, in vse manj tistih, ki nas kot manjšino delijo. Mogli bi celo trditi, da je do preobrata v močnejšo skupno zavest prišlo prav v tem zadnjem času, seveda ne slučajno in kar samo od sebe. Pravzaprav že kar nekaj časa tako rekoč vse naše različnosti vlagajo napore v preseganje naših nekoristnih delitev, ki nas spremljajo še iz prejšnjega obdobja. Vsi ti napor so sedaj dosegli jasno in otipljivo potrditev, kar nam bo nedvomno vilo še več poguma. V tem smislu je bilo pred nedavnim mogoče zaslediti napoved resnega poskusa, da bi kot manjšina vzpostavili močnejše in učinkovitejše skupno predstavništvo, da bi torej vzpostavili takšno skupno omizje, ki bi še dodatno povežalo naše vrste. Že sama pobuda v tej smeri je izjemno hvalevredna in bo lahko nam vsem le v korist. Za njen uspeh bi se morali vsak po svojih močeh zavzeti prav vsi in tako podaljšati srečen trenutek, sredi katerega smo.

NOVI
GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 42 EVROV, SLOVENIJA 46 EVROV,

INOZEMSTVO 62 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 83 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

S 1. STRANI

OD RIMA

Ljubljana ima sicer danes, kot že omenjeno, vrsto svojih notranjih in zunanjih problemov. Med prve sodi zadeva volitev in morebitnih zamenjav v samem vodstvu vlade. V zunanjem pogledu pa je še zmeraj prvenstvena zadeva Slovenije vstop v Evropsko unijo in v NATO. V vse to pa sodi lahko tudi vprašanje slovenskih manjšin izven meja matične domovine.

Slovenija si danes najbolj prizadeva za vstop v evro-atlantske organizacije. To ji vsi tudi želimo. S tem bo naša matična država postala enakovreden partner vseh zahodnih držav. To je vsekakor pomemben korak za nov status Slovenije in njene vloge v družini evropskih narodov in držav.

Pa mi, Slovenci v Italiji? Tako Rim kot Ljubljana sta za nas odmevna, predvsem pa odločilna. Danes z vso zavzetostjo zahtevamo in pričakujemo uresničitev naše zaščite. To je sedaj odvisno zlasti od Rima, pa tudi naše dežele. Na drugi strani pa ima Slovenija tudi svoj delež, da kot matična država resno in odločno apelira na Italijo in Evropo za udeležanje naših pravic.

S 1. STRANI

NOTRANJE

K svojemu pismu je paritetni odbor priložil tudi okrožnico oddelka za deželna vprašanja pri predsedstvu italijanske vlade z dne 12. junija letos, kjer je poziv vsem upravam občin, kjer živi slovenska manjšina, naj že zdaj začnejo izvajati 7. in 8. člen zaščitnega zakona, kjer je med drugim določena tudi možnost izdajanja dvojezičnih ali le italijanskih izkaznic morebitnim proslcem. Obenem urad za deželna vprašanja pri italijanski vladi opozarja na 28. člen zaščitnega zakona, ki v prvem poglavju potrjuje veljavnost mednarodnih sporazumov. V okrožnici je poleg tega poudarjeno tudi to, da se tudi za slovensko manjšino aplicira okvirni zakon o zaščiti zgodovinskih manjšin na italijanskem polotoku (zakon št. 482 iz leta 1999).

Sicer so na petkovi seji člani desne sredine začeli "kazati zobe", kot se je izrazil eden od slovenskih članov odbora. Skoraj dve uri je bilo namreč porabljenih za rešitev proceduralnega zapleta, ki sta ga povzročila deželni poslanec Nacionalnega zaveznikstva Adriano Ritossa in slovenski član Forza Italia Alex Pintar. Zlasti Pintar je osporaval veljavnost izvolitve Andreja Berdona v paritetni odbor, češ da ni več občinski svetovalec. Berdona je skupaj z Mariom Lavrenčičem in Davidom Klotičem, izvolil v odbor leta 2001 zbor izvoljenih predstavnikov slovenske manjšine. V tistem času je bil sicer še občinski svetovalec v Trstu, na naslednjih volitvah pa ni več kandidiral. To dejstvo sta poudarila Pintar in Ritossa, pa čeprav, je bilo mnenje nasprotne strani, nikjer ne piše, da morajo biti tisti člani odbora, ki jih izvoli zbor izvoljenih predstavnikov, tudi javni upravitelji. Drug zaplet je povzročilo osporavanje dejstva, da je Rado Race lahko predsednik paritetnega odbora, saj je Race blagajnik SKGZ in predsednik upravnega odbora družbe PRAE, ki izdaja Primorski dnevnik, kar naj bi bilo nezdržljivo, je bilo mnenje zopet Alexa Pintarja. Slednji pa kot kaže ni prepričan kolegov v odboru, ki so sklenili, da preložijo razpravo o tem vprašanju. V bistvu je šlo v glavnem za nagajanje, vendar je to lahko tudi opozorilo, da bo delo paritetnega odbora precej težavno.

"SODELOVANJE BI KORISTILO ZAMEJSTVU IN SLOVENIJI!"

JURIJ PALJK

Začniva prav pri tem. S kolegom Pahorjem sta v zadnjih letih naredila veliko korakov v smer vse tesnejšega sodelovanja med krovnima organizacijama. Boste tudi v prihodnje šli v to smer?

Stvarnost v manjšini in zunaj nje kaže na nujnost takšnega sodelovanja. Kljub različnim pogledom, ki jih beležimo v naši skupnosti in zato tudi znotraj obeh krovnih organizacij, predstavlja sodelovanje edino zdravilo proti številnim manjšinskim boleznim, ki so v povojnem času precej ošibile njen organizem. Sodelovanje krovnih organizacij ni zjamčeno, zato si je treba zanj prizadevati.

Tako vi kot vaš kolega sta bila zaradi skupnega nastopanja in odkrivanja ter jasneje zavzemanja za poenotenje stališč med dvema dušama naše narodne skupnosti, če mi dovolite, da se malce pesniško izrazim, večkrat tarča tudi ostrih kritik. Kaj in kako odgovarjate tem kritikom?

Moram priznati, da teh kritik, ki jih res ni malo, ne razumem. Predvsem zato ne, ker kritiki nikoli jasno ne povedo, zakaj takšen negativen odnos do sodelovanja obeh krovnih organizacij. Včasih imam občutek, da za kritikami stoji šibkost tistih, ki jih izrekajo.

SSO in SKGZ sta bila večkrat tudi napadena kot ustanovi, v katerih naj bi se ne prepoznavala vsa narodna manjšina v Italiji. Povejte nam kaj več o tem.

SKGZ in SSO si nista niti za trenutek zamišljala, da bi predstavljala celotno manjšino. Drži pa dejstvo, da se v obeh krovnih organizacijah prepozna zelo veliko število naše civilne organiziranosti. Kot primer si bom izposodil stvarnost iz italijanskega sindikalnega življenja. Krovni organizaciji SKGZ in SSO tako ali drugače predstavljata najbolj reprezentativno sindikalno trojko: CGIL, UIL in CISL. In prav te sindikalne organizacije so prve sogovornice tako vlade kot vseh drugih gospodarsko-družbenih dejavnikov.

V manjšini danes ne obstaja tretja krovná organizacija. Gre za skupino Slovencev, ki strankarsko pripadajo desno-sredinskemu gibanju, kar s "krovnostjo" nima nobene zveze. Upamo, da bo to prej ali slej razumela tudi Dežela Furlanija-Juljska krajina. Slovenija "krovnost" in vlogo SKGZ/SSO spoštuje, celo v Rimu so razumeli, kdo koga predstavlja.

Znani ste kot umirjen in dober sogovornik, ki nima rad ovinkarjenja in rad pove jasno besedo, tudi takrat, ko ni ravno prijetna ne za tistega, ki jo mora povedati, in še manj za tistega, ki jo mora slišati. V Ljubljani ste pred kratkim v Državnem zboru jasno nastopili s programom, kako naj bi po južnotirolskem vzorcu Slovenija imela do nas popolnoma nov odnos, ki bi bil na partnerski ravni in ne gola pomoč. Razložite to tudi našim bralcem!

Glejte, po osamosvojitvi Slovenije so se odnosi med matico in zamejstvom bistveno spremenili in izboljšali. Prešli smo od faze močnega internega konflikta (tudi ob pomoči slovenskih strank) do institucionalnega pristopa do manjšine.

Predsednika Slovenske kulturno-gospodarske zveze Rudija Pavšiča ni potrebno posebej predstavljati, saj se skupaj s predsednikom Sveta slovenskih organizacij Sergijem Pahorjem večkrat pojavlja v javnem življenju naše narodne skupnosti v Italiji. Po poklicu je sicer časninar, a že vrsto let vodi SKGZ, na čelo katere je prišel v najtežjem obdobju za to krovnó organizacijo Slovencev v Italiji. Za pogovor smo ga zaprosili tudi zato, da še sam pove, kako si predstavlja prihodnost in razvoj naše narodne manjšine, predvsem pa, da obrazloži, zakaj je potrebno tesnejše sodelovanje med vsemi stvarnostmi v naši narodni skupnosti.

Po sprejemu zaščitnega zakona in ob vse bližnjem vstopu Slovenije v Evropsko unijo pa je potrebna nova faza odnosov, ki bo manj "romantična in veliko bolj pragmatična ter v logiki gospodarskega sodelovanja in skrbi za uveljavitev slovenskega jezika in kulture na obmejnem območju, ki bo kot prvo začutilo prihajajoče spremembe. Ko govorim o gospodarskem sodelovanju, ne mislim na logiko podporne pomoči... Gre za vzajemno sodelovanje, ki bo v korist tako zamejstva kot Slovenije. S primerom objasnim, kaj predstavlja južnotirolski vzorec, ki sem ga predstavil v Državnem zboru. Nemško podjetje Mercedes je namenoma izbralo Bocen za svojo osrednjo podružnico v Italiji. S tem dejanjem je nemški svet gospodarsko podprl svojo manjšino na Južnem Tirolskem, z vidika gospodarskega učinka pa ni Mercedes utrpel nikakršne škode. Menim, da je nekaj podobnega uresničljivo tudi pri nas.

Nasploš imamo občutek, da ima matična domovina do naše stvarnosti vse manj poslušala, in pogrešamo neko trdno, narodno in državniško vizijo do naše manjšine. Obrazložite nam to.

Strinjam se z vašo oceno, da Republika Slovenija nima dobrega izdelane strategije odnosov do svojih manjšin, ki živijo v sosednjih državah. Brez takšne strategije, ki bi celovito upoštevala našo manjšinsko stvarnost, bomo zamujali priložnosti, ki se ponujajo. Podporno logiko do manjšine je treba zamenjati z logiko investicije. Slovence danes delijo državne meje. Sprejeti moramo izziv in se potruditi, da slovenski nacionalni prostor (zato tudi interes) razumemo širše, mimo in preko državnih meja.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza je šla skozi težke čase in z njo dejansko vsa slovenska narodna manjšina, tudi tisti njen del, ki se v SKGZ-ju ni prepoznaval. Gospodarski polom je namreč prizadel vso manjšino. Kako je dano?

Je že tako, da radi vedno govorimo o gospodarskem polomu, premalo pa ocenjujemo vse, kar je dobrega to gospodarstvo storilo za manjšino. Čas bo pokazal, da so gospodarske težave izpred nekaj let sad širših logik (in režij), ter tudi to, da zanje niso odgovorni le tisti, ki so nanje kazali s prstom. Vse bolj sem prepričan, da je šlo za jasno strategijo, kako "folklorizirati" SKGZ in z njo celotno manjšino. Nobena skrivnost ni, da je gospodarsko šibka manjšina podvržena številnim prepričkom in pripravljena tudi na manj načelno držo, le da bi preživela. Mi smo ob kulturni tudi gospodarska zveza in zato je naša skrb usmerjena tudi v to smer. Moram reči, da so kritični trenutki že za nami in da z mladim in uspešnim vodstvom-manegmentom beležimo zadovoljive rezultate.

S Pahorjem sta za sprejem zaščitnega zakona za našo manjšino naredila ogromno.

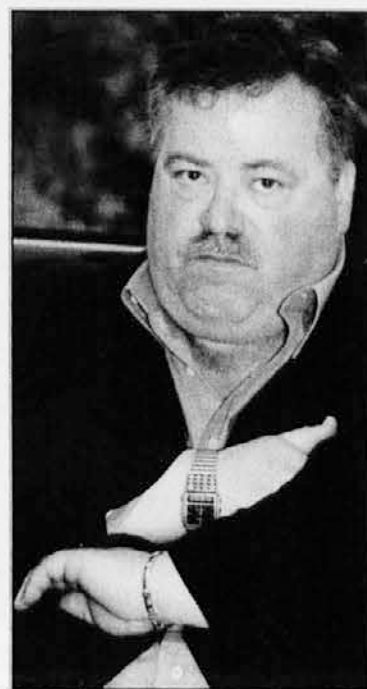

FOTO BUMBACA

Opazovalci smo takrat videli nekatere slovenske politike v velikih težavah. Nekateri so šli celo tako daleč, da so bili do vas, milo rečeno, precej strupeni. Ste tudi danes prepričani, da je zaščitni zakon dober?

Zaščitni zakon je rezultat kompromisov in zato ne more biti to, kar bi sami želeli. Ne pozabimo na hudo obstrukcijo desnice, ki jo je bilo treba premagati v parlamentu. Menim, da gre za zakon, ki je sodobno naravnano, ki pa od vseh nas zahteva stalno prizadevanje. Elastičnost zakona je lahko tudi jamstvo, da bo učinkoviteje zdržal v času in prostoru. Zelo pomembno je, da imamo Slovenci danes zakon, ki nas legitimira kot skupnost. To velja predvsem za Benečane. In če pomislimo še na zakon o jezikovnih manjšinah (482), potem smo res storili velik korak naprej. Želim tudi opozoriti, da smo oba zakona dobili v času, ko je bila na vladi Oljka (ob podpori SKP). Glede Oljke še to. Nastala je z namenom, da združuje levosredinske sile.

Zakaj naši politični predstavniki niso poskrbeli tudi za slovensko Oljko, ki bi omilila marsikatero napetost in bi prispevala, da bi na zadnjih upravnih volitvah beležili še večji uspeh? S tem v zvezi podpiram pobude, ki gredo v to smer. Navsezadnje sta tudi krovní organizaciji SKGZ in SSO upoštevali združevalno logiko Oljke.

Ste predstavnik, pravzaprav eden od vodilnih predstavnikov, civilne družbe pri nas. Zato nas zanima, kako gledate sami na vlogo civilne družbe pri nas po eni strani in po drugi strani na vlogo političnih strank, za katere si upamo trditi, da ne uspejo vedno slediti civilni družbi?

Manjšina potrebuje učinkovito in organizirano civilno družbo kot tudi uspešne politične stranke. Prevlada

enih na račun drugih ne jamči uspeha. Zaradi povedanega je nujno, da si omislimo takšno rešitev, ki bo utrjevala obe sredini. V tem smislu sta krovní organizaciji dali pobudo za sestavo novega skupnega zastopstva, ki bo enakovredno upoštevalo oboje. Glede civilne družbe menim, da moramo preiti na nov manjšinski "sistem". Zato organizacija prve vsemanjšinske programske konference.

Bili ste eden redkih, ki je po polomu slovenskega gospodarstva v Italiji bil pripravljen stopiti na krmilo SKGZ-ja in začeti znova. Je bila pot težka, težav in nasprotnikov veliko?

Tokrat ni bilo prvič, da sem prevzel odgovorne funkcije v nelahkih časih. Svojičas sem nekaj podobnega storil v strankarskem svetu. Slovenski kulturno gospodarski zvezi sem se zapisal že od mladega in to gibanje mi je posebej pri srcu. To je tudi razlog, da sem brez oklevanja sprejel izziv, da stopim za krmilo organizacije sredi razburkanega morja. Sicer moram reči, da sem to storil ob podpori ekipe, s katero sodelujem in ki nosi velike zasluge za uspešno prehojeno pot. O nasprotnikih ne bi govoril. Bilo pa je kar nekaj takih, ki niso verjeli, da sem primeren za takšno funkcijo, in so se v logiki tega prepričanja tudi premikali. Upam, da so vsaj delno spremenili mnenje.

Zanima me, ali ste tudi sami prepričani, da bi morala naša narodna skupnost vsaj na ravni civilne družbe imeti neki majhen parlament, neko izvoljeno telo, ki bi odločalo o skupnih in za manjšino bistvenih stvareh. Kako bi do njega lahko prišli?

V to sem globoko prepričan, saj bi drugače ne predlagal nekaj podobnega. Na podlagi dosedanjega dela in srečanj lahko rečem, da predlog SKGZ in SSO uživa veliko podporo in da bomo lahko že jeseni dobili novo predstavniško telo.

Kateri so po vašem mnenju izzivi za našo narodno skupnost danes?

Veliko jih je, saj je tudi izzivov okoli nas veliko. Sicer pa sem prepričan, da moramo biti posebej pozorni na dva in naravnati naše delo v to smer. Mislim na udeležanje zaščitnega zakona ter na nove izzive, ki se ponujajo tudi naši skupnosti ob širitvi Evropske zveze proti Vzhodu, začeniši proti Sloveniji.

Veljate za optimista, pa vendar vas včasih vidimo tudi utrujenega, ker ste stalno zdoma. Kako bi ob koncu pogovora nagovorili mladega človeka, naj bo dejaven v naši narodni skupnosti, naj ostane zvest slovenskemu izročilu?

Res je, da mi te odgovornosti jemljejo veliko časa in da je že tako, da sem v Gorici, kjer stanujem in imam družino, zelo malo in da sta mi otroka zrasla, ne da bi se sploh zavedal. Sreča je, da imam ženo, ki v družini podpira ne tri, marveč vse štiri hišne vogale. Upam, da bosta Aljoša in Petra, ko bosta nekoliko večja, razumela, zakaj sem tolikokrat odsoten. Sicer pa bom svoji družini za vedno ostal dolžnik. Mislim, da nisem storil nič takšnega, da bi lahko bil za vzor komurkoli. Vesel sem svoje aktivnosti, četudi je včasih naporna in utrujujoča. To, kar počnem, me vzpodbuja in mi daje veliko notranjega zadovoljenja.

3

ČETRTEK,
25. JULIJA
2002

PRODORNE MISLI GORIŠKEGA NADŠKOFA MSGR. DINA DE ANTONIJA V OGLEJU

OGLEJSKI DUH NAJ BO TEMELJ EVROPE!

„... Že od prvih stoletij je tedanja kulturna družba vodila boj proti krščanstvu v imenu razuma, čeprav se je ravno v vrstah najbolj uglednih protikršćanskih polemistov in filozofov prvih stoletij pričela pojavljati ne-racionalnost, proti kateri so se kristjani borili, a je to miselnost tedanja laična kultura odkrivala v orfični poeziji, v hermetični teozofiji, v kaldejskih orakljih. Ali se ne pojavlja tudi danes v določeni laični kulturi neka ljubezen do mita, ki je tako globoko zaznamovala druga zgodovinska obdobja? Kakor sta sv. Mohor in Fortunat oznanjala Kristusa, tako ga moramo oznanjati mi vsem tistim, ki prosijo za prejem zakramentov in morda s tem želijo le običajen obred. Mi pa jim moramo pomagati, da si zares zaželijo Kristusove in cerkvene zakramente. Vsem tistim, ki prosijo in si želijo zares odkriti smisel življenja, moramo nuditi evangeljske odgovore. Da bi jim lahko pomagali živeti, jim moramo predlagati in nakazovati moralne smernice, ki odgovarjajo potrebam in zahtevam današnjega časa. To moramo storiti tako, da sami ovrednotimo različne službe in karizme v Cerkvi, in to po vzoru sodelovanja med svetnikom Mohorjem in Fortunatom, kajti to je znamenje Cerkve, v kateri so škofje, duhovniki, diakoni in vsi verni laiki odgovorno živeli svoj krščanski poklic.“

Msgr. De Antoni je kot drugi razlog za razširitev zavetništva sv. Mohorja in Fortunata na vso deželo F-Jk navedel nujnost sodelovanja med vsemi škofijami v F-Jk na cerkveni ravni in med vsemi pokrajinami na civilni, kulturni in politični ravni: „... Umetnine te

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni je imel v Ogleju v petek, 12. t.m., med slovesno mašo v čast zavetnikov naše dežele sv. Mohorja in Fortunata odmevno pridigo, o kateri smo sicer že v minuli številki Novega glasa napisali nekaj besed. Zaradi izjemne aktualnosti, predvsem pa nadškofovega toplega odnosa do vseh nas, ki živimo v Furlaniji-Juljski krajini, Slovencev še posebej, predvsem pa zaradi zares jasnega in dobrega programa za prihodnost območja na meji tokrat objavljamo nekaj bistvenih misli iz njegove pridige.

bazilike zgovorno pričajo o toliko obdobjih krščanskega življenja, ki so skupna vsem našim škofijam. Na to dejstvo smo upravičeno ponosni, a se danes ne moremo zadovoljiti le s poudarjanjem skupne zgodovine oglejske Cerkve, temveč moramo danes sodelovati na pastoralni ravni tako, da se poslužujemo skupnih sredstev, struktur, izkustev in pri tem moramo preseči to, kar že delamo na ravni Semenišča in sredstev družbenega obveščanja.

Vse to pa moramo delati zato, da bomo bolj pripravljeni za oznanjevanje evangelija v svetu, ki se spreminja, ali bolje: v svetu, ki nas je spremenil. Pri sodelovanju med pokrajinami ne smemo, pri vsem spoštovanju različnosti, pozabiti na tragedije delitev in vojn vseh časov. Na simbolni ravni jih najlepše izpostavlja umirajoči Kristus, ki na zunanji steni apside te bazilike objema umirajočega vojaka. Prav zato se moramo naučiti novih sodob-

nih oblik sodelovanja, v katerih ne pride do izraza močnejša zavest občestva tudi na ravni družbenih, kulturnih in političnih struktur.

Ob spominu na skupna zavetnika si zato želimo, da ostane dežela Furlanija-Juljska krajina združena kot nekaka harmonična delavnica, v kateri se bodo jezikovne, kulturne tradicije, zlasti italijanska, furlanska, slovenska in avstrijska duhovna dediščina, znale soočiti z novimi izzivi sedanosti. Tu mislim predvsem na sprejemanje in integracijo toliko ljudi, ki prihajajo k nam, na naše območje, da si tu poiščejo delo, da zbežijo pred vojnam in preganjanji, da znova odkrijejo kanček upanja za življenje.

Potrebno je, da presežemo preživete lokal-patriotske logike ter se zato vsaka današnja pokrajina naše dežele izkaže v skupnem življenju dežele s svojim značilnim doprinosom: Trst bo lahko nudil veliko iz svojega medkulturnega in medverskega duha mesta, ki je odprto morju; Gorica bo lahko prispevala svojo trajno občutljivost za sobivanje v različnosti na obsoškem ozemlju, svojo sindikalno živahnost in svojo družbeno pozornost, še zlasti za ohranjanje delovnih mest na tržiškem območju; Videm bo lahko prispeval raznolikost antropoloških slogov, splošno znano delavnost ljudi, ki živijo na območju od Karnijskih in Julijskih Alp do morja; industrijski Pordenon pa bogastvo in delavnost svojih tovarn in obenem tudi klic po svetovnem miru, ki ne sloni na vojnih strategijah in tehnologijah.

Biti moramo torej združeni v imenu vzajemnosti, ker nas

družiti davna vera, tako da bo vsakdo s svojo prisotnostjo služil dobrobiti vseh, predvsem dobrobiti revnejših, bolnih, na rob potisnjenih in najmanjših med nami.“

Msgr. De Antoni se je nato dotaknil rojstva in oblikovanja ustave Evropske unije in pri tem izrecno omenil vlogo oglejskega patriarhata, po katerem bi se morali pri gradnji novega evropskega skupnega doma zgledovati: „Ko imamo pred očmi naše mučence, neizogibno tudi pomislimo na vlogo krščanstva pri oblikovanju Evrope, zlasti pri tem mislimo na oznanjevanje evangelija, ki so ga iz Ogleja ponesli v evropski prostor služabniki evangelija. Če na to pomislimo, se nam lahko zgodi, da bomo mislili, da je mesto oz. država tista, ki oblikuje državljan, medtem ko je res obratno, kot nas je naučil Platon v svojem delu *De re publica*. Država je le povečana projekcija državljanovega duha. Če je tako, lahko upravičeno zahtevamo, da ni mogoče sestaviti evropske ustave v abstraktni obliki, kot trdijo nekaki birokrati, ki zgodovine ne poznajo. Birokrati ne morejo ustvariti evropskega državljan, temveč si morajo državljan ustvariti svojo podobo po lastnih koreninah. Duhovno seme, iz

katerega je zrasla Evropa, je sejal tudi krščanstvo s svojimi mučenci. Spomin na krščansko sestavino Evrope ni nekakšno vabilo k proslavljanju neke zaprte istovetnosti, temveč želi biti ponovno odkritje katolištva, ki objema slehernega človeka. Ne gre nam torej za to, da bi se zazirali v preteklost in v njej obstajali, marveč za to, da se odpremo jutrišnjemu dnevu. Ko se spominjamo zavetnikov, upravičeno trdimo, da Evropa ni zgolj zemljepisni ali politični pojem. Evropa sloni na duhovnih osnovah, 'v skrbi za dušo', kot je rad ponavljal eden izmed podpisnikov 'Charte 77', Jan Potocki. Ko trdimo, da mora Evropa obstajati na duhovnih temeljih, trdimo tudi, da jo je treba zgraditi na duhovnem človeku. To pomeni, da ne smemo skrbeti samo za telo in za imovino, ampak in predvsem s še večjo zavzetostjo za dušo.

Krepost se ne rojeva iz bogastva, temveč kreposti rojevajo bogastva in vse druge dobrine za ljudi tako na zasebni kakor na javni ravni, je dejal Sokrat pred sodniki. To so povedali tudi Makabejci, ko so dali svoja življenja za ideale. Še bolj izrazito so to potrdili mučenci v dveh tisočletjih krščanstva!“

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

17. NAVADNA NEDELJA

„Dal ti bom modro in razumno srce“ (1 Kr 3, 12).
„Tvoja postava je moje veselje“ (Ps 119, 77).
„Naj bodo upodobljeni po njegovem Sinu“ (Rim 8, 29).
„Nebeško kraljestvo je podobno zakladu ... trgovcu ... mreži“ (Mt 13, 44. 45. 47).

Apostol Jakob starejši, starši Device Marije, sv. Gorazd, Kliment in drugi učenci sv. Cirila in Metoda, sv. Ignacij Lojolski, ki godujejo okrog 17. navadne nedelje, so vsi iskali in končno našli v Jezusu največji zaklad. To ni tisti zaklad, ki ga uničujeta molj in rja ali ki ga tatovi krajejo, ko vlamljajo v hiše in zaradi njega tudi ubijajo, marveč je to nebeški zaklad (Mt 6, 19-21). Ta zaklad je pravzaprav v toplem, modrem in veselem srcu (1 Kr 3, 12). Utelesen je npr. v resničnem prijatelju: „Zvesti prijatelj je močna zaščita, kdor ga je našel, je našel zaklad“ (Sir. 6, 14).

Toda noben človek, niti najbolj plemenit, ni popoln. Tudi Salomon, ki ga je prišla občudovat kraljica iz Sabe, ni vztrajal v modrosti in veri ter poštenju do konca.

Jezus trdi, da so že lilje na polju ali trava kot taka, bolj veličastno oblečene kakor Salomon v vsem svojem veličastvu (Mt 6, 28 ss.). S tem nas opominja, naj v vsem stvarstvu zremo Božjo modrost.

Edini, resnični zaklad in celo prijatelj, advokat, je Jezus. Salomon in vsi, ki so modrega in čistega srca, so le Jezusova podoba, njegova senca.

Veliki Avguštin govori, da ga je pozno vzljubil (Izp. 7, 10. 18; 10, 27). Voljno, razumno in modro srce se namreč prejme z izpolnjevanjem zapovedi in, seveda, z molitvijo, kakor je zapisano v psalmu: „Daj mi razumnosti, da se bom učil tvojih zapovedi“

(Ps 119, 73). Vse to je Božji dar, ki si ga je treba izmoliti. Kar je dosegla sv. Monika za sina Avguština.

Srce mora biti otroško. Jezus postavi otroka za zgled čistosti srca in življenja. Saj je otročičem in majhnim razodel skrivnosti nebeškega kraljestva (Mt 11, 25). Kajti prav ti, otroci, se veselijo daru nebeškega kraljestva, in sicer že s tem, da ga sprejmejo z veseljem, brez pridržkov, prej z veseljem in ljubeznijo kakor z razumom in voljo. Živijo namreč svet kot odsev Božje ljubezni.

Bog je ta svet od vedno hotel. Že vnaprej je določil tiste, ki jih je že vnaprej poznal kot podobo Sina, ki je prvorojenec med mnogimi brati. Smo torej poklicani in opravičeni in poveljani (Rim 8, 28-30).

Sin je luč od luči, pravi Bog od pravega Boga (mašna veroizpoved), podoba Boga (2 Kor 4,4), podoba nevidnega Boga (Kol 1, 15).

Tedaj nam misel poleti k besedam, ki jih je Bog izrekel na dan stvarjenja: „Naredimo človeka po svoji podobi, kot svojo podobnost!“ (1 Mz 1, 26).

Nekateri cerkveni očeti zato poudarjajo, da je Bog ustvaril človeka kot podobo svoje podobe, po svojem maziljencu Kristusu. Kot verni smo torej bratje edinorojenega Sina, ki je rojen pred vsemi stvarmi, „Kajti v njem je bilo ustvarjeno vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji“ (Kol 1, 15 ss.).

Kadar torej ljubimo Boga, on vse naobrne na dobro, saj je z nami v vseh preizkušnjah, v vsem trpljenju. A razodel se nam bo v vsej slavi, ko bo odrešil naše ubogo telo (Rim 8, 18-39).

Jezus v evangeliju primerja nebeško kraljestvo zakladu, skritemu na njivi. Pravi, da ga je neki človek slučajno odkril.

V drugi priliki pa ga primerja trgovcu, ki je našel dragocen biser. Oba pa, tako neimenovani mož kot trgovec nemudoma kupita njivo oziroma proddata vse imetje, da si tako priskrbita zaklad in biser.

Toda zaklad nebeškega kraljestva nima cene. Toda oba moža prodala vse, kar imata, saj bosta prejela neizmerno več kot sta izdala za njivo oz. za biser.

Jezus uporabi še eno priliko, da osvetli nebeško kraljestvo. Primerja ga mreži, polni vsakovrstnih rib, dobrih in slabih. Nekateri ribiči celo postrgajo dno jezera ali morja. Tedaj ujamejo v mrežo alge, zarodke rib in še kaj, četudi je to škodljivo zato, ker uniči zarodke rib in je še prepovedano po vrhu.

Ko pa priplujejo do obale, izberejo dobre ribe, ki so pomešane s slabimi in z vso navlako.

Tako bo na koncu sveta, ne prej, ločitev namreč dobrih od hudobnih. Že v priliki o pšenici in ljulki je Jezus dejal: „Pustite, naj oboje skupaj raste do žetve (Mt 13, 30). A ljudje bi radi videli hitro kaznovanje hudobnih.“

Že Janez Krstnik je povedal, da bo prišel za njim močnejši: „Vel-nico ima v roki in počistil bo svoje mlatišče. Svoje žito bo spravil v kaščo, pleve pa sežgal z neugasljivim ognjem“ (Mt 3, 12).

Jezus okrega Jakoba in Janeza, ki bi hotela takojšnjo kazen z neba za samarijsko vas, ki ni sprejela Jezusa (Lk 9, 51-56).

Sedanji čas je namreč čas ribolova. Mreža ulovi vsakovrstne ribe. Odbrali jih bomo šele v pristanu. A tu je čas odmerjen. To je čas dobrih del, ki ga ne smemo zapraviti.

Za premišljevanje o nebeškem kraljestvu nam lahko služi čudoviti mozaik čez vsa tla bazilike v Ogleju. Zlasti zgodba o preroku Jonu in o ribah, ki pomenijo vernike.

Lahko premišljujemo o grški besedi ihtys (Iesus Hristos, Theu Yios, Soter - v slovenščini: Jezus Kristus, Božji Sin, Odrešenik), ki pomeni ribo, a vsaka črka vso resnico o Jezusu.

Premišljujemo lahko o košarici s kruhom in ribo, kar pomeni evharistijo in je razpoznavno znamenje za kristjane.

Jezus sprašuje tudi nas, če smo razumeli pomen prilik o nebeškem kraljestvu. Pri tem misli na razumevanje skrivnosti (Ef 3, 9), ki je lastno majhnim in ponižnim.

Premišljevanje in molitev o nebeškem kraljestvu dajeta moč za življenje po evangeliju ter za oznanjevanje drugim. Poklicani smo namreč, da delimo z drugimi to, kar smo našli oz. prejeli kot neprecenljivi dar, kot zaklad in biser, ki naj osreči še druge (Vse po "I.g.d.S." - R. Gantoy in R. Swaeles - S.P. 1993, 222-230).

PISMO IZ GOME

ZAHVALA MISIJONARJA DANILA LISJAKA

Dragi otroci župnije sv. Janeza Krstnika iz Devina, Štivanja in Medje vasi (Nada, Zala, Matija, Lucija, Vid, Majda, Erik, Eliza, Domien, Matej, Marko...), cenjena učiteljica Olga!

Prisrčen pozdrav iz vulkanskega Konga! Zares ste me presenetili z lepo vizitko in vašimi podpismi, ki mi jo je posredovalo uredništvo Novega glasa. Koliko žrtev je vsak od vas vložil v akcijo za pomoč vašim vrstnikom, ponesrečenim ob izbruhu ognjenika, ki jim je zbrisal s površine zemlje domove, šole, cerkve in vse, kar so te revne družine imele! V tem trenutku je v kampu na našem terenu okrog Don Boscovega mesta mladih v Gomi čez petsto družin, ki so si napravile bivališča, ki niso hišam nič podobna. Kamioni dovažajo iz jezera vodo, sam sem postavil okrog štirideset skupnih stranišč. Ponoči me večkrat prebudi jok otrok, saj so

takoj pod zidom moje zasilne sobe. Če sem rekel petsto družin, potem morate to pomnožiti vsaj z 8. Pomagamo, kolikor se da. Pomoč v kontejnerjih je že prišla iz Italije. Čakamo še zabojnike iz Slovenije, Belgije in Kanade. Ljudje so posebno ubogi tam, kjer so civilne oblasti organizirale kampe. To so prava legla mafije in korupcije. Francozi že postavljajo prve vodovodne cevi. Tako bodo ljudje še bolj preskrbljeni. Kdaj bodo spet smeli zidati na ohlajeni lavi, ne ve nihče. Iz vulkanskega žrela Nyiragongo še vedno uhajajo beli oblaki, kajti lava je v njem še tekoča in se zato dviguje in upada. Tako nam še vedno grozi nevarnost. Pa vendar nas otroci (tristo internih - sirote, ubogi, otroci z ulice, iz zaporov in demobilizirani otroci - vojaki) preveč zaposlujejo in ne mislimo na težke politične razmere, na vojno, v kateri živimo.

V naš center so prišli še otroci dveh osnovnih šol, tako da nas je čez dan vseh skupaj več kot 1.500. To je pravo mravljišče živčava in mladosti. Zanje pravljamo poletne igre, imamo oratorij in prav sedaj poteka nogometno prvenstvo otrok. Več kot sto skupin je prijavljenih. Igrajo na izpadanje. Prvenstvo bo trajalo več koncev tedna. Seveda ne primanjkuje prahu, saj je pri nas sušno obdobje. V našem centru imamo tudi tri prijazne pse in dve mali opici. Naši otroci pravijo, da so tudi te živalice članice centra, zato lepo skrbijo zanje in se z njimi tudi igrajo. Bolezni in drugih nadlog ne manjka, a se vse te nadloge premagajo, če je želodec sit. Bodite veseli, da ste tudi vi vpisani kot dobrotniki teh vaših vrstnikov v moji okolici. Skupaj z njimi vsak večer ob 6. uri tik pred temo molimo rožni venec za vse dobrotnike našega centra po celem svetu. Tudi za vas molimo in za vaše družine: da bi bili srečni in zdravi ter se naprej velikodušnih src. Bog vam bodi bogat plačnik in naj tudi med vami obudi kakšen duhovnik in misijonski poklic. Mi misijonarji se staramo in potrebne bodo nove in sveže moči.

Zares, lepo je biti misijonar, še posebej takrat, ko deliš skrb in tegobe in živiš s preizkušeni ljudmi. Pa bodite vsaj vi še naprej misijonarji v vaši župniji, v šoli in tudi v vaši družini in na vasi!

To vam iskreno želim vsem skupaj!

Vam za vse hvaležni prijatelj

G. DANIL LISJAK,
MISIJONAR V GOMI
V KONGU

PAPEŽ JANEZ PAVEL II.

MED MLADIMI V TORONTU

Papež Janez Pavel II. je odšel kljub šibkemu zdravju na ameriško turnejo, saj se je želel v Torontu srečati z mladimi z vsega sveta. 11-dnevno ameriško papežovo potovanje je že 97. papežovo pastoralno potovanje v tujino v njegovem 24-letnem papeževanju. Turnejo je sv. oče začel v torek, 22. t.m., z obiskom v Kanadi, nato pa bo obiskal še Gvatemalo, kjer naj bi se mudil 29. in 30. t.m., in Mehiko, v kateri bo od 30. t.m. do 2. avgusta, ko naj bi se vrnil v Rim.

V Torontu v Kanadi se te dni 82-letni papež udeležuje Svetovnega dneva mladih, tradicionalnega srečanja, ki je prvič potekalo leta 1985 v Rimu, sestal pa se bo tudi s kanadskimi državnimi predstavniki.

Vrhunec srečanja bo v soboto, 27. t.m., v Downsview Parku v Torontu, kjer bo papež skupaj z mladimi molil pri nočnem bedenju. Ob zaključku svetovnega srečanja mladih bo papež v nedeljo, 28. t.m., vodil slovesno mašo in mladim spregovoril v posebni poslanici.

O srečanju svetega očeta z mladimi bomo seveda poročali posebej, tudi zato, ker imamo v Torontu tudi mlade iz naše srede, ki jih vodi p. Mirko Pelicon.

Konec avgusta bo sveti oče obiskal tudi rodno Poljsko, kar daje marsikomu misliti o tem, kako papež pojmuje svoje poslanstvo, saj je znano, da je šibkega zdravja in star, a vseeno ne odneha s svojimi potovanji. Prav zato je papež Janez Pavel II. po prihodu v Kanado nekaj dni preživel na odmaknjem Strawberry Islandu severno od Toronta, kjer si je skušal opomoči od časovne razlike zaradi potovanja prek Atlantika.

Vrh papeževega potovanja v Mehiko bo razglasitev mehiškega Indijanca Juana Diega za svetnika. V Gvatemali pa bo za svetnika razglasil misijonarja iz 17. stol. Pedra de Betancurja.

GORIŠKA CERKEV

ROMANJE NA BARBANO

V torek, 18. junija popoldne, je goriška nadškofija pripravila srečanje na Barbano za vse duhovnike, diakone in vse predstavnike župnijskih pastoralnih svetov.

Najprej smo se verniki in vsi prisotni zbrali v cerkvi, kjer smo ob vodenju bogoslužja goriškega nadpastirja Dina De Antonija molili za uspeh tega srečanja. Po uvodnem berilu iz Izaijeve knjige je imel kratko homilijo nadškof. Dotaknil se je izrednega trenutka, ki ga živi vesoljna Cerkev kot tudi krajevna, ob velikih spremembah na pastoralnem področju. Krajevno gledano, Cerkev potrebuje notranjo spremembo pastoralne strukture. Čas, v katerem živimo in v katerega smo poklicani, da vsak po svoje oznanja in širi evangelij - veselo novico, se zelo hitro spreminja in zahteva nove oprijeme za novo evangelizacijo.

Če je bila nekoč zelo natančna razdvojitve med svetim in posvetnim, danes tega ni več.

SVETNIK TEDNA

2. AVGUST

SILVESTER ČUK

EVZEBIJ IZ VERCELLIJA, ŠKOF

Vercelli je staro mesto v Piemontu na severu Italije, ki danes šteje okoli 50.000 prebivalcev in je sedež metropolije. Prvi škof v tem mestu je bil sveti Evzebij, ki je skrbel za čistost vere v boju z arianstvom, ki je Kristusu odrekalo resnično in popolno božjo naravo. Za vero je veliko pretrpel, zato si je pridobil častni naziv "spoznavalec". Ni pa dokazano, da bi umrl mučeniške smrti: legenda pripoveduje, da so ga arijanci pobili s kamenjem.

Doma je bil z otoka Sardinija, kjer se je rodil okoli leta 283. V mladih letih je prišel v Rim, kjer naj bi prejel krst iz papeževih rok. Pri njegovem krstu, pripoveduje pobožna legenda, so videli angele, ki so Evzebija dvignili iz krstnice. Ko je bil posvečen v duhovnika, nadaljuje legenda, pa je bila njegova svetost že tolikšna, da so mu pri prvi maši, ki jo je daroval, stregli angeli. Kot duhovnik je - to je zanesljivo - nekaj časa opravljal službo lektorja rimske duhovščine. Leta 340 je bil posvečen v škofa s sedežem v mestu Vercelli, ki je bilo močno arijansko gnezdo. Legenda ve povedati, da so arijanci pred prihodom novega škofa zapahnili vrata vseh cerkev v mestu. Škof Evzebij je šel pred največjo cerkev, posvečeno Materi Božji, in pokleknil pred njenimi glavnimi vrati. Tisti hip so se sama od sebe odprla vrata vseh cerkev v mestu. Kot škof se je Evzebij leta in leta bojeval proti zmotnim naukom arianstva, ki ga je na območju svoje škofije s svojim sardinskim značajem tudi uspešno dokončal. V tem je bil močno podoben škofu Hilariju iz Poitiersa v Franciji. Oba sta morala za štiri leta iti v pregnanstvo v Malo Azijo, ker sta branila pravo vero. Med svojim izgnanstvom je Evzebij v Aleksandriji obiskal sv. Atanazija, velikega nasprotnika arianstva. Ko je leta 361 zavladal cesar Julijan Odpadnik, je vsem tedaj izgnanim škofom dovolil, da se vrnejo domov, računajoč na njihovo medsebojno obračunavanje - pa se je uštel. Škofje so bili na sinodi, ki jo je leta 362 sklical Atanazij, edini, ko je šlo za obsodbo arijanske zmote. Cesarja Julijana je ta edinstvo tako razburila, da je prefektu v Egiptu pisal, da bi mu z ničimer ne ustregel tako zelo, kot da prežene Atanazija čez meje Egipta.

Evzebij je bil prvi škof na evropskem Zahodu, ki je po zgledu vzhodnih Cerkev za svoje duhovnike vpeljal skupno življenje. V tem ga je nekaj desetletij kasneje posnemal tudi sv. Avgustin, škof v Hiponu v severni Afriki. Iz njegove duhovniške skupnosti je nastal red avgustincev, ki si je za svojega zavetnika izbral sv. Evzebija. Evzebij je umrl v visoki starosti 88 let v Vercelliju, in sicer 1. avgusta leta 371. Upodablja ga z evangelijsko knjigo v roki.

Danes je tudi Porciunkula, obletnica posvetitve cerkvice svete Marije Angelske pod mestom Assisi. Bila je last benediktincev, frančiškov pa si jo je od njih izprosil kot "delček" svoje ustanove, zaradi česar je dobila ime "porciunkula" (latinsko portiunkula delček). Tam je sveti frančišek rad prebival in hišica poleg cerkvice je postala prvi frančiškanski samostan. Tukaj je svetnik izročil sveti Klari redovno obleko in tu je leta 1226 tudi umrl. Nad prvotno cerkvico so v letih 1569 do 1678 sezidali sedanjo baziliko. Porciunkulska cerkva je najbolj znana po "porciunkulskem odpustu", ki ga je sveti frančišek izprosil od papeža za vse, ki bodo na obletnico obiskali Porciunkulo. Dolgo časa je bilo mogoče porciunkulski (popolni) odpustek prejeti le v cerkvah in kapelah frančiškanskih redov (frančiškanov, kapucinov in minoritov), po novi uredbi o odpustkih pa ga je mogoče dobiti razen v frančiškanskih svetiščih tudi v vseh župnijskih cerkvah.

ZLATOMAŠNA PRIDIGA TONETU LAZARJU

KAJ IN KDO JE DUHOVNIK? (2)

FRANC KRALJ

Ob zlati maši g. Lazarja je lepo pridigal zlatomašnik prof. Franc Kralj. Njegove tehtne besede so marsikoga nagovorile in jih zato z veseljem objavljamo, da bodo ostale zapisane.

Veliko se govori o teži in bremenu duhovniške službe. Začne se že na novomašnih slavljih, ko izročajo novomašniku kot popotnico v življenju križ. V resnici se porajajo trenutki, ko se resno vprašujemo: ali smo duhovniki res krivi za vse, kar je v Cerkvi narobe ali kar je težkega? Kako ostati ravnodušen ob spoznanju, da religiozno življenje in verska praksa ljudi upadeta? Vedno manj ljudi zahaja v cerkev in redno prejema zakramente. Ljudje od duhovnikov vedno več pričakujejo in vedno pogostejše duhovnik ne more izpolniti vseh njihovih želja. Bolj ali manj dobronamerni očitki, s čim vse se duhovniki ukvarjajo, pa se ne bi smeli; kaj vse bi morali delati, pa ne delajo, bili bi npr. bolj zavzeti duhovni in verski vzgojitelji, pa niso; odkrito nasprotovanje Cerkvi, razni pritiski, nerazumevanje s strani ljudi, življenjska osamljenost, obilica dela, padanje števila praktičnih vernikov, vse to in še kaj drugega lahko duhovnika notranje bremeni in hro-

mi. Ali se nam res obeta v zadnjih letih popoln zlom vere?

Najprej je treba pibiti, da Cerkev ni cloveško, ampak božje delo. Smo božje ljudstvo in Kristusova družina. Ne dajemo mi vere ljudem, ampak smo orodje v rokah Boga. Bog daje, da seme vzklje v srcih ljudi, ki še ne verujejo, ne mi. Sveti Duh še vedno vodi Cerkev, tudi če so znamenja časa vse prej kot spodbudna. Pot je lahko trnjeva in težka, a Bog zna tudi s krivimi črtami pisati pravno. Tako nastaja nova, prečiščena podoba Cerkev tretjega tisočletja, se kalijo novi duhovni poklici po meri Duha, ki veje, kjer hoče.

Na obzorju duha dozoreva spoznanje, da je biti duhovnik vendarle veliko veselje. To veselje temelji na spoznanju, da si se na življenjski poti srečal s Kristusom, da se ti je dal spoznati, da te je pritegnil do te mere, da si se odločil biti njegov pričevalec, poslanec, služabnik. Veselje biti duhovnik je pogojeno z odkritjem, da je Kristus tvoj prijatelj, ki ti zagotavlja zvestobo. Bog je in ostaja zvest. Veselje biti duhovnik ti daje moč, da si sopotnik ljudi kot tisti, ki jim oznanja Kristusovo navzočnost v svetu, ki jih krepi z božjo besedo in zakramenti, ki jih hrani s kruhom življenja. Veselje biti duhovnik pomeni biti v službi današnjih ljudi, kjerkoli so že

in kakršnikoli so že, predvsem tistih, ki čutijo lakoto po Bogu.

Veseljati se duhovnik ne izhaja iz prepričanja, da je to poslanstvo lahko. To ni nobeno poceni veselje. Vsak duhovnik, ki nekaj da nase, mora biti podoben svojemu Učitelju. Zato je tudi življenje Kristusovega učenca zaznamovano s križem. Križ postane v določenih trenutkih znamenje in izziv za preseganje samega sebe, za pozabo nase. Ni dvoma, da nas bega in zaskrbljuje, napolnjuje s tesnobo in črnogledostjo vse, kar se dogaja okoli nas danes ali bi se moglo zgoditi jutri. Navidezni neuspehi, zavračanja, razočaranja, zapuščenost, osamljenost pomenijo deležnost pri Kristusovem trpljenju. Trpljenje pa je tisto, ki je že od nekdaj rodilo stoterne sadove. Vsaka kriza je težka, vendar je ob njih vedno nastalo nekaj novega. Naš svet še vedno ostaja božji svet, v katerem Duh išče načine, kako bi "prenovil obličje zemlje" (Ps 103, 40).

Dragi Tone, za zlati mašni jubilej (in 50 let ni malo!) je bilo potrebnih 50 let molitev in trdega dela. Pa ne le tvojih, ampak tudi številnih Bogu vdanih ljudi. Ti neznani vztrajni molivci in prosilci so na delu tudi danes. To je poročstvo novih duhovnih poklicev. Bog bodi hvaljen in zahvaljen zanje.

Duhovništvo je kakor lep cvet. Za lepoto cveta so potrebne korenine v zemlji. Ljilje rastejo tudi v močvirju. Če se ti kdaj zdi, da predolgo rišeš po blatu, ne pozabi, da je to zaradi cveta. Amen.

KONEC

stvenega pomena. To je papeška enciklika V zarji tretjega tisočletja, ki jo je papež napisal v luči prehoda iz drugega tisočletja v tretje. Drugi pomemben dokument je dokument Italijanske škofovske konference z naslovom Posredovati evangelij v svetu, ki se spreminja. In tretji je prav dokument, ki ga je goriška Cerkev pripravila ob zadnji sinodi.

Goriška Cerkev se tudi pripravlja na nov pastoralni načrt, ki zaobjema čas naslednjih treh let (2003-2005). V tem času bodo potekale tudi škofove pastoralne vizitacije po župnijah. Zaradi tega bodo ŽPS zbirali pred tem časom predloge, kako te vizitacije pripraviti in načrtovati, da bodo učinkovite v posredovanju evangelija.

Na srečanju je bilo tudi veliko število predstavnikov slovenskih župnij. Razveseljuje je bilo dejstvo, da so bili ti predstavniki večinoma mladi fantje in dekleta, ki so tudi vodili razne delavnice v obliki skupin. To je lepo znamenje, da je usoda naših župnij tudi v srcu mladih ljudi.

M.MAR.

VIKTOR PARMA, OČE SLOVENSKE OPERE

MANICA ŠPENDAL

Viktor Parma - Oče slovenske opere je naslov monografije tržaškega avtorja dr. Paola Petronija, ki je v začetku leta izšla pri založbi Mladika v Trstu. Dne 4. februarja jo je predstavil ravnatelj Opere dr. Borut Smrekar na tiskovni konferenci v ljubljanski Operi - ob uprizaritvi dveh Parmovih opernih enodejank, *Ksenije* in *Stare pesmi* (7. februarja, dan pred slovenskim kulturnim praznikom), 22. februarja pa je knjigo v Glazerjevi dvorani Univerzitetne knjižnice Maribor predstavila podpisana.

Pisec monografije o V. Parmu, dr. Paolo Petronio, se je rodil 3. julija 1950 v Trstu. Doktoriral je iz političnih ved in je zaposlen kot visok uradnik na Oddelku za pravne zadeve pri Železniški upravi v Trstu. Klavir in kompozicijo je študiral privatno in že v času študija komponiral nekaj klavirskih in komornih skladb. Nato se je posvetil znanstvenoraziskovalnemu delu, ki ga izvaja še danes ter je postalo njegov drugi poklic. V 35 letih je obdelal že celotne opuse velikih skladateljev od Mozarta do Debussyja, zadnjih deset let pa se je posvetil analizi vseh državnih himen na svetu. Naslov monografije P. Petronija *Oče prve slovenske opere* je povsem upravičen, saj je Parma skladatelj prve slovenske, v celoti komponirane romantične opere. Po lastni izjavi je avtor monografije preučil vse partiture Parmovih skladb, ki jih večina hrani NUK. V nepogrešljivo pomoč mu je bila raziskava muzikologinje Darje Frelihove, natisnjena v XXIX. zvezku Muzikološkega zbornika (1993), ki vsebuje natančne biografske in bibliografske podatke o skladatelju Parmu. Bibliografijo je vključil tudi kot dodatek h knjigi. Bibliografsko gradivo je nato primerjal in dopolnil z drugimi, še neobjavljenimi podatki iz dveh zvezkov, ki ju hranita Parmova vnuka Ksenija in Bruno, in v katerih je skladateljev sin Bruno Parma zapisoval dosežke očetove ustvarjalne poti. Vnuka pa sta avtorju omogočila tudi fotokopiranje partitur starega očeta.

Pred nami je (kot je v spremni besedi lepo zapisala Jadranka Šturm Kocjan, konzulka v Trstu) "obsežen, zaokrožen in poglobljen prikaz Parmovega življenja in dela ter analiza njegovih del, ki razkrivajo razgibano glasbenikovo bivanje in ustvarjanje v krajih od Trsta, Benetk, Zadra, Metlike, Novega mesta, Trenta, Dunaja, Ljubljane, Maribora, Litije, Kranja, Črnomlja...". Šturm Kocjanova posebej opozarja na prvo poglavje v prvem delu knjige (ta obravnava Parmovo življenje v sedmih poglavjih) z naslovom *Cemu pozaba*, v katerem dr. Petronio ugotavlja, zakaj je Parma nezanimiv, pozabljen in v zunajglasbenih krogih skoraj neznani skladatelj. Med drugim pravi avtor takole: "...njegov brez dvoma tehtni opus pa so iz treh razlogov zanemarili; veljal je za 'tujca', ker se je rodil v Trstu, za 'ljubitelja', ker je sicer študiral kompozicijo, a se ni domogel do diplome... zamolčali pa so ga nazadnje še iz političnih razlogov, ko se je leta 1945 komunizem zavihtel na oblast...". V Mariboru, kjer je Parma živel zadnja štiri leta (1920-24), nikakor ni veljal za 'tujca', saj je bil častni kapelnik mariborskega gledališča, in kot pravi tudi avtor Petronio, je Parma v Mariboru ob ustvarjalnem delu "doživel zadoščenje, ki mu ga je nudilo mariborsko gledališče".

Avtor je skušal poreklo Parmovih raziskati v arhivu tržaške občine, a brez posebnega uspeha. Parmov rodovnik pa je strnil takole: "korenine rodu naj

bi segale v zalednje Benetke, ena veja naj bi se odselila v Slavonijo, nato v Slovenijo, tam bi se tudi poslovenila. Nazadnje je državna služba očeta Ivana Parmo zanesla v Benetke, spoznal je Benečanko in se z njo oženil, rodil se jima je sin Viktor. Ta pa se je z brati zakoreninil v Sloveniji; pozneje v Ljubljani. S tem naj bi se rodovniška pentlja z odskokoma v Slavoniji in v Benetkah naposled sklenila v osrčju Slovenije... Četudi bi utegnil Parmov rod koreniniti na italijanskih tleh, ni najmanjšega dvoma, da je Viktor Parma živel in deloval kot slovenski skladatelj".

V drugem, obsežnejšem delu, avtor izčrpno analizira Parmova najpomembnejša dela, najprej opere in operete. Pri vseh navede najprej avtorja libreta in prevajalca, čas nastanka in prazgodbe dela, osebe, čas dogajanja, orkestrsko in zborovsko zasedbo, vsebino dejanj in nato glasbeno analizo po dejanjih, ki ji dajejo še posebno vrednost posamezni značilni notni primeri (motivov, tem, arij, duetov, zborovskih in orkestrskih odlomkov idr.). Zelo zanimiva je tudi navedba vplivov določenih skladateljev in njihovih del v nekaterih operah in operetah, še zlasti v uvodnem delu v glasbeno analizo opere *Urhu, grof celjski*, kjer med drugim avtor ugotavlja: "Površni kritik si ob poslušanju Urha ne more kaj, da ne bi opere označil za 'verdijsko'. Vendar to nikakor ne drži... Najprej naj zato razčistimo, da 'verdijskga' sloga v 19. stoletju enostavno ni, pač pa poznamo 'italijanski' slog 19. stoletja. Smeli bi zato kvečjemu trditi, da se je Parma v Urhu poslužil 'italijanskega' sloga. A tudi v tem primeru je resnica nekoliko drugačna! Parma se je pri *Urhu, grofu celjskem* res ravnal po nekaterih vzorcih, vendar ne italijanskih, pač pa hrvaških. Zgledoval se je po operi *Nikola Subić Zrinjski* Ivana Zajca". Ob sklepu so še podatki o natisu partiture, klavirskega izvlečka ali podatki o izvirnem jeziku o rokopisu partiture. Po operetah na podoben način analizira še Parmov godalni kvartet, scensko glasbo za Govekarjeve *Rokovnjače* in *Legionarje*, dve kantati, *Povodni mož* in *Sveti Senan*, instrumentalna in zborovska dela. Sledi poglavje *Ovrednotenje Parmovega glasbenega dela in njegove perspektive, Gramofonski in magnetofonski posnetki Parmovih del*. Kot dodatki so še: opis nastanka Godbe na pihala "Viktor Parma" iz Trebč pri Trstu, že omenjena izpopolnjena bibliografija, beseda o avtorju in slikovno gradivo ter kazalo. Na začetku knjige je Parmov vnuk Bruno zapisal nekaj besed *Knjigi na pot*, sledita spremna beseda in avtorjev uvod. Knjigo sta iz italijanskega jezika prevedla Diomira Fabjan Bajc in Ravel Kodrič, pregled strokovnega izražja Fedora Ferluga Petronio in Marko Ozbič. Knjigo je oblikovala Nadia Roncelli, platnice pa Grafy. Čeprav avtor dr. Petronio skromno zapiše, da v knjigi ni do podrobnosti izčrpal vseh vprašanj in bo rabila predvsem kot izhodišče nadaljnjemu raziskovanju Viktorja Parme, moramo vendar poudariti, da smo z njo dobili po daljšem času pomembno monografijo o slovenskem skladatelju, ki jo je napisal avtor zunaj meja, in kakršne po smrti Dragotina Cvetka do danes o slovenskem ustvarjalcu nimamo. Za konec naj navedem še sklepno misel Šturm Kocjanove, da imamo Slovenci "najboljše možnosti, da udeležimo Parmovo dediščino in podoživimo vse tisto, kar nam je sporočal skladatelj skozi svoja dela. To lahko storimo v Mariboru, Ljubljani ali Trstu in s tem spet najdemo tisti del sebe, ki nas utrjuje kot Slovence ter nam daje prepoznavnost in vrednost tudi v svetu opere."

GORIŠKA GORNIŠKA GLEDANJA

FOTO EMIL DOKTORIČ

Pri Slovenskem raziskovalnem inštitutu (SLORI) v Gorici je izšla knjiga *Goriška gorniška gledanja*, ki jo je uredil Aldo Rupel. Knjigo je natisnil SLORI v sodelovanju s tiskarno Grafica Goriziana.

Aldo Rupel je zbral in uredil tako fotografski material kot tudi besedila s planinsko in z gorniško vsebino.

V predgovoru knjige *Goriška gorniška gledanja* predsednik Slovenskega planinskega društva Gorica Marko Lutman pove, da je knjiga izšla v mednarodnem letu gora, in tudi to, da je v nji urednik zbral "v zaokroženo celoto razne zapiske in razmišljanja ljubiteljev narave in gora, ki jih veže v neki meri skupna pripadnost mestu Gorici, čeprav niso vsi po rodu Goričani". Bralcu se zato ponuja "zgodovinsko celovit preizkus razmišljanj, ki gredo od srede 19. stoletja do današnjih dni".

Aldo Rupel je v knjigo *Goriška gorniška gledanja* uvrstil dva zapisa Valentina Staniča, zapis Franceta Setničarja, dva planinska spisa Jakoba Zupančiča, kot tudi zapise Henrika Tume, Klementa Juga, Stanka Lupnica, Jožeta Abrama, Zorka Jelinčiča, Ludvika Zorzuta in Alda Rupla.

Med branjem bo bralcu jasno, zakaj so bile slovenske gore Primorcem, in posebno Goričanom prav v najtežjih časih simbol svobode in slovenske pripadnosti, še posebej pod fašizmom in med drugo svetovno vojno.

V knjigo je urednik uvrstil črno-bele fotografije slovenskih gora živčih fotografov, ki so vsi člani Slovenskega planinskega društva Gorica. Posnetke so prispevali Silvan Pittoli, Zdenko Vogrič, Emil Doktorič, Ivo Berdon, Biserka Sfiligoj in Vilko Fajt.

JUP

USPEHI TRŽAŠKEGA PESNIKA

NOVE PESMI IN NAGRADE IVANA TAVČARJA

Zelo delavni tržaški pesnik Ivan Tavčar, ki smo ga v Novem glasu že večkrat predstavili z zapisi in ocenami njegovih pesniških zbirk tako v italijanskem kot slovenskem jeziku, je bil te dni deležen pozornosti bolj italijanske kot slovenske javnosti.

Ivan Tavčar namreč veliko piše in objavlja v italijanskih specializiranih revijah. Javnost pa je postala pozorna nanj, ko je pred kratkim prejel več nagrad na pesniških tekmovanjih, če lahko tako precej prozaično poimenujemo razne literarne natečaje široma po Italiji.

Na 13. literarnem natečaju *Il Portone* za leto 2002 je pred dnevi v Pisi za objavljeno poezijo prejel prvo nagrado. Prav tako je na 13. nagradnem literarnem natečaju v kraju Patti pri Messina na Siciliji prejel prvo nagrado za še ne objavljeno poezijo.

Ivan Tavčar pa je pred kratkim prejel še vrsto drugih nagrad na literarnih natečajih, in sicer zasedel je tretje mesto na 20. literarnem natečaju *Cesare Pavese - Mario Gori* v kraju Chiusa Pesio pri mestu Cuneo za objavljeno poezijo. Za svojo poezijo z versko vsebino pa je že ob Veliki noči prejel tretjo nagrado na 6. velikonočnem literarnem natečaju v Pontederi pri Pisi, kot je tretje mesto zasedel tudi s svojo objavljeno poezijo prav tako v Pontederi na 20. literarnem natečaju Andrea Bargagna.

Ivan Tavčar veliko objavlja predvsem v italijanskih literarnih revijah, kot so trimesečnik *Il Convivio*, zbornik poezije iz niza *Quaderni di poesia*, *Il calamaio* in glasilo *Vsodržavne zveze pesnikov in umetnikov Poeti italiani contemporanei*. V vseh navedenih revijah se je Ivan Tavčar predstavil z novimi sklopi svoje poezije kot tudi s pre-

vodi pesmi in kratko predstavilju Jurija Paljka v italijanskem jeziku.

Gotovo pa si v njegovem zadnjem delu zasluži posebno mesto pesniška zbirka *Le mie preghiere - Moje molitve*, ki je izšla v lični vezavi pri Accademia Internazionale dei Micenei v mestu Reggio Calabria. Zbirka ima na samem začetku izjemno naklonjen in lep zapis pokojnega pisatelja Fulvia Tomize, s katerim je Ivan Tavčar prijatelj. Nove poezije Ivana Tavčarja z religiozno tematiko so globoka razmišljanja kristjana in človeka, ki je ujet v stisko sedanje družbe in današnjega časa, a ima milost vere.

Prav tako je vredna omembe objava knjige, pravzaprav malega leksikona z naslovom *Atlante Letterario Italiano*, v katerem je objavljeno daljše geslo o pesniku Ivanu Tavčarju. Leksikon o sodobnih italijanskih pesnikih je izšel pri založbi Libreria Padovana Editrice, ki ima na internetu tudi svojo spletno stran, in sicer na naslovu www.literary.it. Na spletni strani založbe je tudi objavljen ves leksikon, in torej tudi geslo o Ivanu Tavčarju.

Predvsem moramo v našem kratkem zapisu o tržaškem pesniku Ivanu Tavčarju in njegovih zadnjih dosežkih na področju pesništva poudariti dejstvo, da je v vseh italijanskih izdajah Tavčar predstavljen kot slovenski pesnik, ki piše tako v italijanskem kot v svojem materinem jeziku. Zanimivo je tudi dejstvo, da njegov slovenski priimek Tavčar nikjer ni poitalijančen, ampak imajo vse italijanske izdaje pravilno zapisan priimek s strešico.

Ob lepih uspehih pesniku Ivanu Tavčarju iskreno čestitamo!

JUP

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 26.7. DO 1.8.2002)

Radijska postaja iz Vidna oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9, 90,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9

Mhz; za Kanalsko dolino 95,7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored: - **Petek, 26. julija** (v studiu Anka Černic): V poletne dni: Iz zakladnice ansambla Antona Birtiča - Beneških fantov. - Svetnik tedna: Sv. Krištof (25.7.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 27. julija** (v studiu Jan Leopoli): Glasba za prijeten konec tedna.

- **Ponedeljek, 29. julija** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- **Torek, 30. julija** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 31. julija** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Noč v tolminskih hriboh. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 1. avgusta** (v studiu Niko Klanjšček) - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo.

V nedeljo ob 10.30 bo na sporedu dokumentarna oddaja *Graditelj*. Vsak petek ob 17. uri prisluhnite politično satirični oddaji *Ob petkih pospravljamo podstrešje*, ki jo pripravlja Zlata Krašovec.

Vsako soboto je od 16. ure do 17. ure razvedrilna oddaja z nagradnimi vprašanji, glasbenimi željami in radijskimi čestitkami. Svojo čestitko lahko brezplačno pošljete v eter, če pokličete po telefonu: 003865 6281114 ali 003865 6281113

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je sluhnost na Tržaškem boljša kot prej!

V SPOMIN NA SLIKARJA JOZEFA TOMINCA

Prebivalci Gradišča nad Prvačino so si skupaj ogledali razstavo slik slikarja Jožefa Tominca, ki bo do 29. t.m. na ogled v Narodni galeriji v Ljubljani. Znani slovenski likovni umetnik je dalj časa živel na Gradišču, tam je tudi umrl in v Gradišču je pokopan. V tamkajšnji župni cerkvi imajo razstavljenih pet del omnjenega slikarja, na kar so zelo ponosni. Predsednik krajevne skupnosti Gradišče nad Prvačino Miro Kerševan je za naš časnik povedal, da zdaj v vasi obnavljajo kulturni dom, ki ga bodo poimenovali po dveh zaslužnih predstavnikih slovenske književnosti in umetnosti, pesniku Simonu Gregorčiču (ki je tudi deloval na Gradišču) in slikarju Jožefu Tomincu.

NIKO GARŠNJA ZEMLJA

Med 25. t.m. in 6. avgustom bo v Ljubljani v organizaciji dijaškega doma Ivan Cankar iz Ljubljane potekal projekt mednarodne izmenjave mladih z naslovom *Nikogaršnja zemlja*. Cilji projekta so multikulturalno druženje mladih, spoznavanje drugih kultur, navad in običajev preko kreativnih delavnic in razgovorov ter premoščanje nacionalnih, ideoloških, verskih, jezikovnih ali drugih razlik. Pri projektu bo sodelovalo šest skupin iz petih držav.

RAZSTAVO SO PODALJŠALI DO 8. SEPTEMBRA

HEFAJSTOVE UMETNOSTI V MIRAMARSKIH KONJUŠNICAH

MATJAŽ RUSTJA

V Miramarskih konjušnicah, ki so jih pred nekaj leti uredili v zgledne razstavne prostore in tako privabili odmevne pobude državnega, pa tudi širšega srednjeevropskega pomena, so v mesecu marcu odprli zanimivo razstavo o izdelovanju in oblikovanju kovinskih predmetov v starogrškem svetu, točneje v Magni Graecii.

Hefajstove umetnosti-kovinske stvaritve v Magni Graecii so zaradi zanimanja podaljšali do 8. septembra (prvotno je bil določen rok 28. julija). Odločitev bo nedvomno naletela na plodna tla, še posebej zaradi dejstva, da je letošnje tržiško poletje dokaj nezanimivo in ubogo s ponudbami.

Hefajst je bil v starogrški mitologiji bog ognja in zaščitnik kovaške umetnosti. Bil je hrom, morda od rojstva, morda zaradi tega, ker ga je njegov oče Zevs (mati mu je bila Hera) v trenutku besa vrget iz Olimpa. Hefajstov um in odlična kovaška roka pa sta prešla težave telesnih poškodb in ga postavila na oder spretnosti, katere so občudovali in se posluževali vsi bogovi. Izdelal je Zevsovo žezlo, Erosove puščice, Helijev voz, Artemidin lok in Aresovo opremo. Podzemna delavnica, kjer so mu bili pomočniki kiklopi, je bila na Siciliji (Etna) ali na Eolskih otokih.

Naslov razstave nas torej takoj popelje v svet ročnih spretnosti, v čar umetnosti obdelave žlahtnih kovin iz južne Italije, ki so ji stari Grki nadeli ime Magna Graecia. V drugi polovici 8. in v 7. stol. pred Kr. so se namreč velika grška mesta (polis) odločila, da ustanovijo kolonije in razširijo svoj vpliv v Sredozemlju, pa tudi prebivalstvu so tako ponudila nove izzive in možnosti ekonomske ter demografske rasti. Nova ozemlja so se zelo hitro razvila v živino-reji, kmetijstvu, obrtništvu, trgovini in umetnosti ter enkratno rastla vse do konca 3. stol. pred Kr., ko si jih je prisvojila rimska vojaška premoč.

Toliko za okvir razstavi, ki je razdeljena na štiri tematske obdelave (zlato, srebro, bron, kovanci) in jo oblikuje skoraj 600 eksponatov. Vse datiramo v čas od 6. do 2. stol. pred Kr. Poleg predmetov iz dragocenih kovin je lepo število vaz (na sliki zgoraj) in izdelkov iz gline, razstavljeni pa so tudi obredni predmeti iz pomembnejših grobov Velike Grčije.

Sprehod po lepotah Antike se začne s prikazom dela v rudnikih in v plavžih, saj je prav v tistem času tehnika dosegla zavidljive rezultate (boljše prezračevanje rudnikov, utrjevanje rudniških rovov, smotno iskanje in koriščenje rude), ki so še dolgo zaznamovali ves antični, pa še poznejši svet.

Bron je bil v Antiki zelo cenjen, ker je bil, glede na različne odmerke bakra in kositra, zelo uporaben v vsakdanjem življenju, v potrebah vojske in tudi v

umetnosti. Bronastih predmetov je na razstavi največ. Ogledala (na sliki spodaj), ki so bila zelo dragocena in v izključni domeni ženskega sveta, so bila iz brona, izredno lepo izoblikovana, najpogosteje z motivi iz mitologije. Orožje je bilo v starejših grških časih iz brona, šele pozneje si je utrla pot železo. K temu je botroval zgodovinski zasuk, ko je aristokracija grške polis sprejela v vojsko tudi ostale prebivalce mesta, tudi oprema se je spremenila in postala je težja (hopliti). Občudovanja vredna pa je izdelava kipov iz brona. Tehniko so Grki povzeli po Egipčanih, jo izboljšali in tako pustili svetovni zakladnici umetnosti enkratne dosežke popolnosti. Organizatorji so poskrbeli tudi za video posnetek, ki natančno opisuje izdelovanje kipov: kip ali del tega, ki so ga pozneje dogradili, so najprej upodobili v glini in nato uredili negativ, v katerega

so vlili voska. Kip iz voska, ki je bil votel, so nato dokončno oblikovali in mu v notranjost nabasali glino, tudi zunanost pa so prekrili z mnogimi plastmi glin, peska in zemlje. To maso so prenesli v posebno izdolbino in tam prižgali ogenj, da je vosek odtekel, v drugi fazi pa je ta prostor zasedel bron in oblikoval votel kip, ki je bil potreben še zadnjih posegov.

Tudi srebro je bilo zelo pripravno za obdelavo in se je odlično obneslo pri reliefih. Višek želja in lepote je predstavljalo zlato. Na razstavi se daljši videoposnetek zaustavi pri obdelovanju zlata s t.i. tehniko granulacije. Z izredno natančnostjo so obrtniki izdelovali kroglice zlata, manjše od milimetra, in jih nato nanašali na predmet, ki je zaživel v posebnem čaru.

Zadnji del razstave je posvečen kovancem, ki se prvič pojavijo v Sredozemlju v deželi Lidiji v 7. stol. pr. Kr., od druge polovice 6. stol. pa so postali nenadomestljivo poslovno sredstvo. V Grčiji so bili predvsem iz srebra, v Veliki Grčiji pa so se pojavljali tudi bronasti kovanci. Zlati so bili zelo redki.

Razstavo si je vredno ogledati. Nekateri eksponati so res prave umetnosti in prevzamejo obiskovalca, ki si včasih ne more razložiti, da je od takrat mimo že več kot dvatisoč let. Prikaz Hefajstovih umetnosti daje osnovne informacije o času in tehniki del, nekoliko pa primanjkuje bolj poglobljene in natančnejše obdelave zelo hvaležne tematike; včasih ima obiskovalec občutek, da nekaj le manjka, nekaj, kar ni dosegli v knjigah... in temu je ime prav poglobitev. Sicer pa se ob tem odpira vprašanje širših razsežnosti: ali približati izdelek ljudstvu in tako tvegati neuspeh?

Antike se začne s prikazom dela v rudnikih in v plavžih, saj je prav v tistem času tehnika dosegla zavidljive rezultate (boljše prezračevanje rudnikov, utrjevanje rudniških rovov, smotno iskanje in koriščenje rude), ki so še dolgo zaznamovali ves antični, pa še poznejši svet.

Bron je bil v Antiki zelo cenjen, ker je bil, glede na različne odmerke bakra in kositra, zelo uporaben v vsakdanjem življenju, v potrebah vojske in tudi v

ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

JUBILANT PAVLE MERKU'

Dne 12. julija je skladatelj, jezikoslovec in etnograf prof. Pavle Merku' praznoval 75 let. Življenjski jubilej je praznoval v družbi slovenskih zamejskih glasbenikov in zborovodij v kraški osmici, kjer se je razlegala pesem okteta Sraka iz Štandreža.

Če pustimo ob strani suhoparne življenjepisne podatke in gremo tako v središče teme, bomo rekli tole: glasba, ljudsko izročilo ter jezikovna in zgodovinska vprašanja so področja, ki so zaznamovala slavljencevo življenje in delo. Verjetno ne bomo zgrešili, če zapišemo, da je Pavle Merku' eden redkih, ki se niso pustili obvladati od težnje po "specializaciji", po kateri se človek posveča le eni stvari, vse ostalo pa ga ne zanima. Svočas je človeštvo poznalo ljudi, ki so izstopali na različnih področjih. Danes je takih ljudi bolj malo, Pavle Merku' pa je eden od teh.

Glasba: to je Merkujeva ljubezen že od zelo zgodnjega otroštva, ko je doma začel pod očetovim mentorstvom igrati violino. V poznejših letih je čudovit in očarljiv svet glasbe odkrival s pomočjo uveljavljenih krajevskih glasbenikov (Cesareja Barisona, Ivana Grbca, Vita Levija), že med drugo svetovno vojno pa je začel tudi komponirati. Od leta 1950 naprej svoje skladbe tudi objavlja in jih izvajajo v Sloveniji, Italiji ter drugje po Evropi in po svetu. Skozi čas se je nabral obsežen opus vokalnih in instrumentalnih skladb, z zapisi in razpravami pa se oglaš v strokovni publicistiki in je večkrat član ocenjevalnih komisij na raznih zborovskih tekmovanjih.

FOTO KROMA

Z glasbo je tesno povezano drugo področje Merkujevega delovanja in sicer raziskovanje in zbiranje ljudskega izročila. Njegova zasluga je, da je zapisal in širši javnosti posredoval bogastvo narečij in ljudskega blaga iz Benečije, Režije in Tera. To bogastvo se še najbolj izraža v njegovih priredbah ljudskih pesmi ter v zapisih o krajevnih imenih, jezikovnih značilnostih in narečjih. Še posebej mu je pri srcu Ter, ki predstavlja najzahodnejšo mejo slovenskega etničnega prostora, a na katerega so raziskovalci v večini primerov pozabili. Za svoje večdesetletno delo na tem področju je Pavle Merku' lani kot prvi

prejel novoustanovljeno Štrekljevo nagrado.

In tu smo že pri tretjem sklopu Merkujevih zanimanj in delovanja. Vprašanjem, ki so povezana s slovenskim jezikom, literaturo, s slovenskimi narečji, izvorom krajevnih in osebnih imen ter z vlogo in mestom slovenščine na zahodni meji skozi zgodovino se slavjenec vseskozi posveča. Z objavo slovenskih plemiških pisem rodbin Coraduzzi in Marenzi iz 17. stoletja je dokazal, da je bila slovenščina upoštevana v tržaških višjih in plemiških krogih. Ravno tako je prišel do zanimivih odkritij pri svojih raziskavah v zvezi z imeni in priimki v srednjeveškem Trstu.

Pavle Merku' velja tudi za precej samosvojo in kritično osebnost. Vendar je ta kritičnost izraz posebne občutljivosti, s katero slavjenec gleda na kulturno in družbeno dogajanje pri nas in v matični Sloveniji ter na odnos, ki ga zlasti slovenska država (a konec koncev tudi mi sami v našem zamejstvu) posveča zahodnemu robu slovenskega etničnega prostora oz. slovenstvu zunaj slovenskih meja. Navsezadnje velja prav za nas vse pravilo, da na obstoj in razvoj našega jezika, kulture, izročila, skratka vsega tistega, kar oblikuje narod, ne smemo gledati ravnodušno in skozi očala, ki nam jih je nataknila potrošništvo, površnosti in egoizmu predana sodobna družba. Če se bomo tega pravila držali, bo to verjetno najlepše darilo Pavletu Merkuju za njegovo obletnico.

7

ČETRTEK, 25. JULIJA 2002

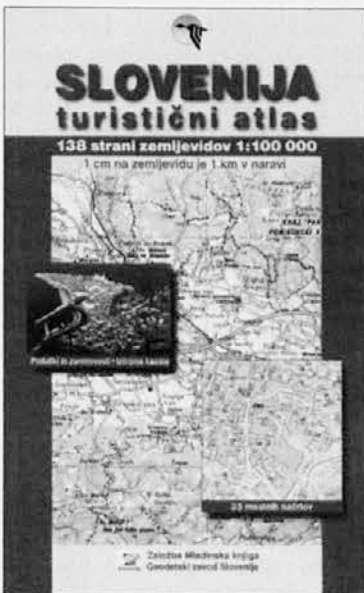
SLOVENIJA, IRSKA, ŠKOTSKA

KNJIGE ZA POLETNI POTEPI

Počitnice so tu in marsikdo od nas se prav med počitnicami poda v kraje, ki jih še ni videl, ali pa gre v dežele, ki bi jih rad spoznal. Vsi smo pomalem postali popotniki, če pa že ne ravno svetovni popotniki, pa vsaj običajni turisti, ki se tudi za konec tedna podamo v kraje, ki jih nismo še videli ali pa se v njih počutimo dobro in lepo.

Še do pred kratkim je veljalo, da v slovenščini obstaja izjemno malo dobrih turističnih vodnikov in tudi zares dobrih zemljevidov je bilo malo in smo se zato Slovenci posluževali pretežno tujih vodnikov in tudi zemljepisnih kart, ki so nam jih izdelovali tujci. Pa vendar se je zadnje čase veliko spremenilo na bolje, o čemer smo v *Novem glasu* že pisali, ko smo predstavljali niz vodnikov po vsemem in po bližnjih in daljnih deželah, ki redno izhajajo pri Založbi Mladinska knjiga v Ljubljani. Spremenilo se je predvsem to, da je tudi pretežna večina Slovencev začela vse več potovati, predvsem po evropskih deželah in tudi v daljne kraje. Mladi ljudje in študentje, a tudi srednji sloj današnje slovenske družbe je spremenil svoje navade, saj ne odhaja več samo na bližnji Jadran letovat, ampak tudi na daljša potovanja in se pri tem seveda poslužuje vodnikov, zemljevidov in nasploh vsega tistega čtiva, ki nam omogoča, da se na obisk v neki deželi vsaj bežno, če že ne dobro pripravimo in tako vsaj v obrisih spoznamo glavne značilnosti dežele, kraja, v katerega se podajamo.

Po velikem uspehu, ki ga je Založba Mladinska knjiga imela in ga še ima s prodajo svoje velike uspešnice, *Vodnika po Sloveniji*, v slovenskem, italijanskem, nemškem in angleškem jeziku, so se pri založbi odločili za izdajo priložnega turističnega atlasa Slovenije.

V knjigi dobre vezave in sodobne oblike, za katero je poskrbel Lucijan Velikonja, medtem ko je *Turistični atlas Slovenije* tehnično uredil Peter Miklič, je iz 138 strani zemljevidov v razmerju 1:100.000, kar pomeni, da je na zemljevidu en centimeter v naravi točno en kilometer. Se pravi, da je *Turistični atlas Slovenije* kot nalašč za vsakogar, ki hoče Slovenijo bolje (s)poznati, saj so na zemljevidih tudi poti, ki jih sicer drugi zemljevidi ne prinašajo.

Turistični atlas Slovenije, ki prinaša poleg zemljevidov tudi vrsto zanimivosti in drugih potrebnih podatkov, je izšel pri Mladinski knjigi v sodelovanju z geodetskim zavodom Slovenije. Za atlas je najbolj pomembne kulturne spomenike izbral Gojko Zupan, medtem ko je pod naslovom *Mikavna Slovenija* Bela Sever prispevala zapis, v katerem v kratkih obrisih predstavi slo-

venske pokrajine, pravzaprav slovenske značilnosti, podoba mest, spomenike in seveda kulturo, gospodarstvo, skratka: Slovenijo v celoti. V turistični atlas so uredniki, ki jih je bila zares dobra ekipa, uvrstili vse glavne podatke, ki zanimajo vsakogar, ki se podaja prvič na pot, in to od naslovov kopališč do letališč, smučarskih in poletnih centrov in tako naprej. Knjiga Slovenija-turistični atlas je bogata s podatki, slikovnim gradivom; predvsem pa so v njej odlični zemljevidi, ki jim je v odliko tudi to, da kraje v zamejstvu, ki imajo slovensko ime, predstavljajo tako v italijanščini kot v slovenskem jeziku. Odveč je seveda pripomba, da ima Turistični atlas Slovenije tudi mestne načrte vseh večjih slovenskih mest, 35 jih je, in prav tako kazalo imen na zemljevidih, s katerim si bo popotnik lahko še kako pomagal. Z eno besedo: spet odlično delo, ki smo ga Slovenci potrebovali in bo našlo svoje mesto v vsakem avtomobilu, ki ima takega lastnika, ki na svoje korenine nekaj da in ve, da se da tudi doma v domovini videti in spoznati še kaj novega in lepega!

V izjemno lepo oblikovani zbirki vodnikov *Dežele na dlani* pa sta pred kratkim pri Mladinski knjigi izšla vodnika po Irski in Škotski. Gre za prevode turističnih vodnikov o teh dveh deželah, ki bodo našli svoje bralce tudi na Slovenskem, in to predvsem zato, ker so to odlično oblikovani, slikovno bogati, tehnično dovršeni, sodobni in predvsem pa hitro berljivi in razumljivi vodniki. Oba vodnika sta odlična in hitro uporabljiva, vsebujeta vse najnужnejše podatke, ki jih človek na poti po teh deželah potrebuje, nasvete in vrsto podatkov, ki bi jih drugje ne našel. Gre za sodobne vodnike, za katere je prav, da jih imamo tudi v slovenskem jeziku. Za nas, ki živimo v Italiji, še posebej, da se ne bo dogajalo več, da bomo poslušali naše ljudi, kako so "šli v Dublino in Edimburgo". Ponos in dostojanstvo nekega naroda se namreč kazeta tudi in predvsem v odnosu do jezika!

JUP

PROBLEMATIKA PRISELJEVANJA

TRŽAŠKA CERKEV PROTI ZAKONU BOSSI-FINI

Pred dnevi je na krajevni ravni ime-
lo velik odmev stališče komisije za so-
cialne probleme, delo, pravico in mir
pri tržaški škofiji. Besedilo stališča
smo prejeli tudi v našem uredništvu
in ga zaradi njegove važnosti v celoti
objavljamo.

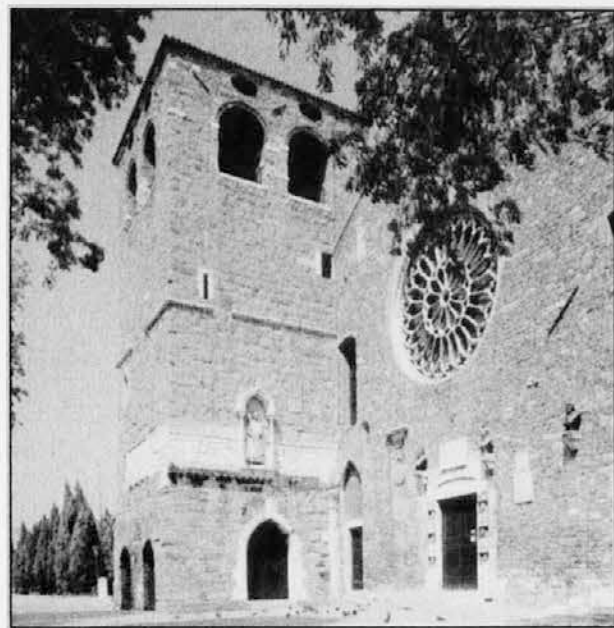
Najmočnejši vtis, ki si ga ustvari-
mo ob gledanju na obravnavo prob-
lematike priseljenstva v Italiji, je ta,

cu maju) so se oglasile v zvezi s tem.

Vsi predpisi novega zakona so o-
mejevalni v primerjavi s sedanjo za-
konodajo in odgovarjajo trenutni lo-
giki, po kateri je priseljenec označen
za zločinca.

Pri iskanju rešitev zakonodajalec
ni vpletel tistih stvarnosti, ki so dejav-
ne na tem področju. Tako je zmanj-
kal pomemben doprinos, ki temelji
na konkretnih izkušnjah; zakonodajalec
je tako pozabil na vse tiste dejav-
nike, ki danes v Italiji in
tudi v Trstu predstavljajo nenadome-
stljiv prispevek na področju sprejema-
nja in dejavnega sožitja.

Glede na vse izrečeno, se bo z vstopom
v veljavo zakona Bossi-Fini
stanje na državni ravni
krepko po-

da prisostvujemo shizofreni situaciji.
Po eni strani imamo normativ, ki
je komaj presegel četrto leto starosti
in ima za sabo približno dve leti in
pol udejanjanja pravilnika (to je za-
kon Turco-Napolitano ali zakon 40/
98). Po drugi pa imamo večino v pa-
lamentu in vlado, ki sta sprejela za-
kon, ki bo radikalno spremenil dana-
šnja pravila o priseljenstvu.

Sredi tega pa so priseljenci in vsi
tisti italijanski državljani, ki imajo za-
radi takih ali drugačnih razlogov od-
nose s priseljenci. Slednji živijo kot v
čakalnici in pričakujejo udejanjanje
novega zakona.

Še bolj pa je zaskrbljujoče dejstvo,
da bomo morali tudi po vstopu v
veljavo zakona Bossi-Fini čakati, da
se zakon uveljavi in začne redno
izvajati. Ta čas bo še dodatno otežo-
čal življenje priseljenцев v Italiji. Ob
tem pa je še posebno zaskrbljujoče
dejstvo, da se zakon v svojem tem-
elju, kot kaže, ne zaveda razsežnosti
migracijskih tokov, ki nimajo prir-
merjave v preteklosti in ki se kažejo
kot reševanje osnovnih človeških po-
treb, kot so lakota, žeja, beg pred voj-
nimi žarišči in zatiranjem, iskanje
osebne varnosti in potreba po zago-
tovitvi čimboljše prihodnosti sebi in
otrokom. Priseljivanje je pojav, ki ga
ne more nobena država sama obvla-
dovati in zato zahteva prepričljive do-
govore ter gospodarske, zakonske in
politične posege na globalni ravni.
Italija mora pri tem dati svoj dopri-
nos s tem, da uredi učinkovit zakon-
nik, ki spoštuje človeško dostojanstvo
in človekove pravice, ob tem pa
mora poskrbeti za učinkovita sred-
stva za kaznovanje tistih, ki bi radi z
nečednimi posli podpihovali krimi-
nal. Zdi se, da zakon Bossi-Fini gle-
da na stvari na drugačen način, v
lažnem prepričanju, da lahko odpi-
ra ali zapira meje, kot se mu zljubi.
Pri tem se sklicuje na načelo o ne-
zaželenosti, ki nima nič skupnega z
dostojanstvom človeka, in misli, da
bo tako lahko ocenjeval poštenost
tujcev, ki trkajo na vrata.

Karitas, Fundacija Migrantes in tu-
di sama Italijanska škofovska konferen-
ca CEI (glej srečanje škofov v mese-

slabšalo. V nekaterih uradih javne
uprave se bo breme dela tako po-
večalo (kvesture bodo zbirale prstne
odtise, sodstvo bo imelo vsakodnevne
hitre procese...), da bo zakon
Bossi-Fini dejansko neizvedljiv. Ško-
fijska komisija za socialne probleme,
delo, pravico in mir na podlagi so-
očanja z vsakodnevnimi izkušnjami
prostovoljcev in operaterjev, ki je
podkrepljena z njihovim prizade-
vanjem ter z njihovim človeškim in
krščanskim pričevanjem, želi biti - v
okviru priprav na zborovanje tržaške
Cerkve - posrednik in glasnik te si-
tuacije, pri tem pa ponuja cerkveni
skupnosti in tržaškemu mestu te mi-
sli:

- 1) Trst - kraj vsakodnevnega prihoda
priseljencev - ni za nove prišleke kraj
dokončne naselitve in službe pred-
sem zaradi zgodovinskih in eko-
nomskih razlogov. Zato bi bilo tre-
ba poskrbeti za politiko prvega spre-
jemanja, da se učinkovito odgovori
na najosnovnejše potrebe osebe in
na spoštovanje njegovega dostoj-
anstva. Pri tem je treba vrednotiti
in podpirati tiste dejavnike, ki so že
danes aktivni na področju spreje-
manja;
- 2) v Trstu niso toliko ogrožene tiste
pravice tujcev, ki zadevajo dom, šol-
anje ali zaposlitev, kolikor tiste, ki so
odvisne od rednega in brezhibnega
delovanja javnih uradov;
- 3) posebna lega daje mestu privile-
giran vpogled v dinamike migracij-
skih tokov. To je razlog več, da v okvi-
ru vsedravnne razprave o priseljevan-
ju posreduje svoje glas in izkušnje;
- 4) v našem mestu čutimo potrebo po
močnem subjektu, ki bi izvajal stal-
no monitoriranje obnašanja institucij
do priseljenцев. S tem bi ta sub-
jekt izvajal tudi dosleden, spoštljiv,
preventiven in hiter pritisk;
- 5) potrebno je tudi delo na področju
izobraževanja in oblikovanja zavesti
o dolžnosti krščanske solidarnosti in
sprejemanja tistih, ki iščejo prihod-
nost zase in za svojo družino. Tako
ne bi več puščali priseljence v nego-
tovem položaju, ki povzroča težave
tako njemu kot celotni skupnosti.

NOVE POLEMIKE V ZVEZI S SESLJANSKIM ZALIVOM

“SEVERNOJADRANSKI BISER” V PRIMEŽU ČUDNIH INTERESOV?

IVAN ŽERJAL

S tem pa niso vsi zadovoljni.
Prejšnji torek, 16. t.m., je na seji po-
krajinskega sveta Slovenske skupno-
sti za Tržaško tekla beseda tudi o
tem vprašanju. Kot piše v sporočilu
za javnost, je tajnik Peter Močnik
opozoril na podatke, ki do danes
niso bili znani, in sicer da je celoten
načrt preureditve zaliva zelo vpraš-
ljiv s pravnega in sodnega vidika. V
zvezi s tem so bile že izdane neka-
tere pomembne razsodbe, pa tudi
v Trstu tečejo razne preiskave. Zato
je pokrajinski svet sklenil, da se
stranka ogradi od načrta in da ga
ne podpira, vse dokler ne bodo raz-
čiščeni vsi pravni in sodni vidiki za-
deve. Pokrajinski svet je dal tudi na-
logo tajniku, naj stopi do ostalih
strank Oljke, da jim predloži nastali
položaj in jih prepriča, naj tudi le-
vosredinska koalicija ne podpre
tega načrta, dokler ne bo popolno-
ma jasn.

Namenu, da bi se že na današnji
seji devinsko-nabrežinski občinski
svet izrekel o po-
drobnejšem na-
črtu, pa nasprotu-
jejo, poleg SSK,
na krajevni ravni
še občanska lista
Uniti-Združeni,
Stranka komuni-
stične prenovne in
Zeleni. Na tiskov-
ni konferenci, ki
je bila v soboto,
20. t.m., na Rado-
vičevi kmetiji v
Nabrežini, so med
drugim poudarili,
kako se načrt za
preureditev zali-
va ekonomsko ne
izteče in da ute-
gne priti do ne-
premičninskih
spekulacij. Sesi-
ljanski zaliv, je bi-
lo še rečeno na so-
botni tiskovni konferenci, mora biti
namenjen uporabi za ljudi s skrom-
nimi finančnimi zmogljivostmi, ne
pa elitnemu turizmu. Nasprotniki
zaliva napovedujejo protestne ma-
nifestacije in referendum med občan-
i po zgledu Tržača, kjer je ravno na
referendumu propadel načrt za iz-
gradnjo plinskega rezervoarja druž-
be SNAM. Ne izključujejo niti sod-
ne poti, saj naj bi prišlo do ugotovi-
te številnih nepravilnosti.

Prav tu pa se začne druga zgod-
ba. Predstavnik liste Uniti-Združeni
in SKP Maurizio Rozza in Giulia-
no Goat sta devinsko-nabrežinske-
mu županu Giorgiu Retu pisala pi-
sma, v katerem izražata mnenje, da
je treba pred kakršnokoli odloči-
tvijo, kar se tiče Sesijskega zali-
va, najprej odpraviti vse sume. Pri
tem sta pismu priložila razsodbo št.
308 iz leta 2001, s katero je sodišče
v Monzi, točneje njegov oddelek v
Desiu, opustilo tržaškega novinarja
Riccardo Pelliccetti. Tega je pred
nekaj leti tožila deželna vlada Fur-
lanije-Juljske krajine v osebi njene-
ga takratnega predsednika Roberta
Antonioneja zaradi članka, ki je izšel
v italijanskem desničarskem časopi-
su Il Borghese 17. februarja 1999. V
njem se Pelliccetti zaustavlja ob do-

Ravno za danes je napovedana seja devinsko-nabrežinskega občin-
skega sveta, na kateri je predvideno izrekanje o podrobnostnem na-
črtu za preureditev Sesijskega zaliva. Konec prejšnjega tedna je
deželna vlada Furlanije-Juljske krajine izrazila povoljno mnenje o
podaljšanju najemniške pogodbe z družbo ST Sistani o upravljanju
področja opuščene kamnoloma v zalivu, pozitivno pa se je izrekla
tudi o ocenitvi vpliva na okolje.

gajanju v zvezi s Sesijskim zali-
vom in namiguje na odgovornosti
deželne uprave, ki naj bi nakazova-
la finančne prispevke za družbe, ki
niso nudile zadostnih jamstev. Po
Pelliccettijevem pisanju so te druž-
be, ki so potem šle v stečaj, pospra-
vile okoli 350 milijard starih italijan-
skih lir javnega denarja, dežela F-Jk
pa naj bi s takim nepremišljenim po-
deljevanjem sredstev ustvarila pri-
manjkljaj v višini kar 12.000 milijard
lir. Dalje Pelliccetti piše o domnev-
nih prizadevanjih deželne vlade, da
se iz Trsta odstrani glavni sodnik Ra-
čunskega dvora Giovanni De Luca,
ki je preiskoval okoliščine, poveza-
ne z dogajanjem okoli Sesijskega
zaliva. Še posebej nasproten De

ne bi bila, kot se je mislilo, izključ-
no za oblikovanje hotelirske šole,
ampak naj bi bila prosta. Pelliccetti
to povezuje z namero deželne upra-
ve, da se v F-Jk ustanovi nekaj igral-
nic, s katerimi naj bi se uprli konku-
renci, ki jo predstavljajo slovenske
in avstrijske igralnice. V svojem
članku piše Pelliccetti brez ovinkar-
jenj o “politično-mafijskem škanda-
lu” na italijanskem severovzhodu,
na katerega pa doslej ni še opozori-
la nobena politična sila.

Nasprotniki trenutnega podrob-
nostnega načrta za Sesijski zaliv
sestavljajo, resnici na ljubo, pisano
družino. Na sobotni tiskovni kon-
ferenci so bili tako prisotni med dru-
gimi sekcijski tajnik SSK Edvin Forčič,
svetovalec liste Uniti-Združeni Vik-

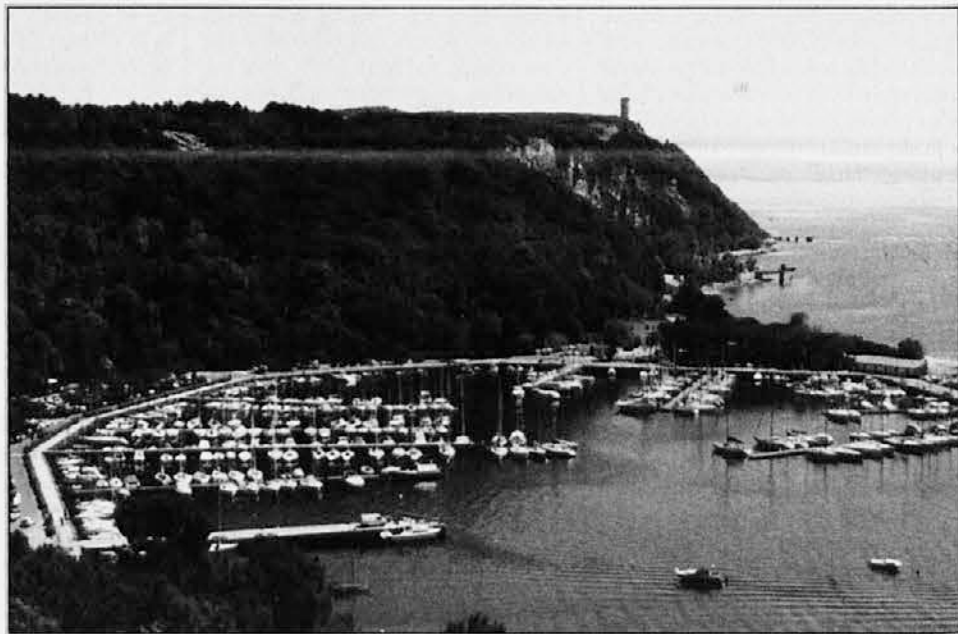

FOTO KROMA

Luci naj bi bil ravno takratni predse-
dnik deželne vlade Antonione, ki je da-
nes senator, podtajnik v italijanskem
zunanjem ministrstvu in vsedravn-
ni koordinator gibanja Forza Italia.

V Pelliccettijevem članku se kar
naprej pojavlja ime Ivana Farija,
upravitelja številnih družb, ki so bile
povezane z načrti za preureditev
zaliva in so potem v bistvu vse šle v
stečaj. Fari je bil svojčas tudi upra-
vitelj družbe Fintour, ki je bila kon-
ec 80. let glavni akter pri takrat-
nem načrtu za preureditev zaliva, ki
ga je izdelal sloviti italijanski arhi-
tekt Renzo Piano. Fari, piše v razsod-
bi sodišča v Monzi, je bil obsojen v
okviru stečaja družbe Fintour, pred
nekaj leti pa se je zopet pojavil v vlo-
gi sogovornika krajevnih uprav v
imenu nepremičninske družbe SS.
Gervasio e Protasio, ki je pred leti
postala lastnica Sesijskega zaliva.
V zvezi s slednjim se Pelliccetti zau-
stavlja tudi ob milijardnih hipo-
tekah, ki naj bi bremenile zemljišča
v zalivu, piše pa tudi o Hotelu Euro-
pa, katerega vrednost je bila svoj-
čas ocenjevana v višini okoli 18 mi-
liard lir, potem pa je zdrsnila na
okoli dve milijardi. Prednost pri
nakupu naj bi ponovno imel že o-
menjeni Fari, namembnost pa naj

tor Tanze, predstavnika Zelenih in
SKP Rozza in Goat, pokrajinski sve-
tovalec SSK Nevo Radovič, predse-
dnik odbora Svoboda in participacija
Franco Degrassi, predstavnik dežel-
ne sekcije naravovarstvenega zdru-
ženja Prijatelj Zemlje Alessandro
Claut in predstavnik Mednarodne-
ga združenja za človekove pravice
Mario Del Moro, ki že več let opo-
zarja na domnevne nepravilnosti in
je bil tudi nastopil kot priča na Pel-
liccettijevem procesu. Ravno Del
Moro je bil zelo oster do dejstva, da
že 30 let zaliv izročajo “osebam, ki
nimajo ene lire in so vedno preje-
male javna finančna sredstva”.

Vendar, če nasprotniki načrta se-
stavljajo zelo raznoliko skupino, ba-
je ni nič bolje z njegovimi zagovorni-
ki, kjer je po besedah nasprotne stra-
ni prišlo do transverzalne poveza-
ve zlasti med Nacionalnim zavezni-
štvom in Levimi demokrati. Zato so
mnogi prepričani, da so v igri zelo
veliki interesi, ki krepko preraščajo
krajevni, verjetno pa tudi deželni
okvir. Krajevni prebivalstvu pa
je, kot kaže, usojeno odigrati vlo-
go nemočnega opazovalca dogod-
kov, seveda če se stvari ne obrnejo
drugače.

"OPERACIJA MRAK" RAZBILA KRIMINALNO ZDRUŽBO

OŽIVLJANJE "BALKANSKE POTI" TRGOVANJA Z MAMILI

Z urejanjem razmer v Zvezi republik Jugoslaviji je očitno ponovno zaživila t.i. "balkanska pot" trgovanja z mamili. Do tega zaključka so prišli pripadniki slovenske kriminalistične policije, ko so v drugi polovici lanskega leta identificirali skupino ljudi, ki naj bi bila vpletena v preprodajo orožja in večjih količin prepovedanih drog (heroína, kokaina in ecstasyja). Na pobudo slovenske policije je prišlo do sodelovanja med slednjo ter policijami iz Italije, Hrvaške, ZRJ in Makedonije, kar je privedlo do razbitja mednarodnih kriminalnih združb, ki sta trgovali s heroinom in ecstasyjem iz Makedonije v Italijo. Šlo je za t.i. "operacijo Mrak", ki je privedla do aretacije 17 oseb (6 v Italiji in 11 v Sloveniji), do zasege preko 27 kg raznih mamil (v prvi vrsti čistega heroína, a tudi konoplje in kokaina), preko tisoč tablet ecstasyja, manjših vsot denarja ter nekaj orožja in streliva (potek operacije so pojasnili na tiskovni konferenci 18. t.m. v Trstu).

Vse se je torej začelo lani, ko so slovenski kriminalisti prišli na sled tolpi prekupčevalcev z drogo in orožjem, ki je imela tudi dobre veze z albanskim podzemljem v Makedoniji. Po poglobljenem zbiranju dokazov je slovenska policija namreč ugotovila, da en član te skupine (sestavljali so jo slovenski državljani) ima odlične veze z dobavitelji heroína v Makedoniji. Med lanskim oktobrom in 5. julijem letos je s slovenske strani prišla preko Interpola pobuda za sodelova-

FOTO KROMA

nje med sodstvom in varnostnimi organi petih držav: Slovenije, Italije (tu se je odzval oddelek za boj proti trgovanju z drogami finančne straže), Hrvaške, ZRJ in Makedonije. Za koordinacijo celotne operacije sta poskrbela Interpol in italijanska osrednja direkcija za boj proti trgovanju z mamili, oseba, ki je to koordinacijo konkretno izvajala, pa je bil namestnik tržaškega državnega tožilca Federico Frezza.

"Operacija Mrak", kot so poimenovali to skupno akcijo policij petih držav, je od svoje zasnove do končnega izteka trajala približno leto dni. Policisti so zbrali obvestila in dokaze o obstoju mednarodnih kriminalnih združb, ki so se v daljšem časovnem obdobju ukvarjale z nezakonitim prometom s prepovedanimi drogami na območju Slovenije, Makedonije in Italije. Slovenski kriminali-

sti so tedaj predlagali izvedbo kontrolirane pošiljke 25 kg heroína v prvi polovici maja letošnjega leta. Operacijo sta konkretno izvedla pripadnik italijanske finančne straže in pripadnica slovenske policije, ki sta pod krinko zaljubljenega para prišla v stik s prekupčevalci. Po 15-urni avtomobilski vožnji v družbi enega od članov združbe sta dospela v Makedonijo, točneje v okolico Tetova, kjer sta prišla v stik s vrhom kriminalne tolpe. Agenti sta prevzela pošiljko heroína, jo naložila v dvojno dno vnaprej pripravljenega vozila in nato odpotovala (vedno v družbi istega člana tolpe) iz Makedonije preko ZRJ, Hrvaške in Slovenije v Italijo. Njune premike so budno spremljali varnostni organi vpletenih držav. Pošiljka je nato prispela do Firenc, kjer je bil predviden sestanek s prejemniki pošiljke. Takrat so

pripadniki italijanske finančne straže tudi aretirali prejemnike in kurirja: šlo je za tri osebe (slovenskega in albanskega državljana ter bolgarsko državljanko). V tistem času so v Sloveniji opravili tudi preko 20 hišnih preiskav in aretirali šest oseb, osumljenih vpletenosti v trgovanje s heroinom.

Vzporedno s tem je stekla tudi operacija razkritja združbe, ki je trgovala z ecstasyjem: s tem v zvezi je prišlo do aretacije treh italijanskih državljanov v Trstu in petih oseb v Sloveniji in do zasege preko tisoč tablet te sintetične droge. Na podlagi teh dveh operacij so tako v Italiji zasegli nekaj nad 25 kg heroína, 954 tablet ecstasyja, 7.890 evrov, 4.830 slovenskih tolarjev in 2.640 makedonskih dinarjev ter tri mobilne telefone, v Sloveniji pa 1 kg heroína, 100 g kokaina, 66 tablet ecstasyja, 1,5 kg konoplje, pribor za tehtanje, puško neznanke znamke z odrezano cevjo, pištolo znamke Makarov in večjo količino streliva.

Pobudniki "operacije Mrak" poudarjajo izjemen pomen tega dogodka, ki ga imajo za zgodovinskega. Prvič je namreč prišlo do sodelovanja med sodnimi in policijskimi organi kar petih držav pod vodstvom dveh - Slovenije in Italije. Rezultati so vsekakor pozitivni (čeprav je treba še počakati na dokončno razbitje kriminalnih združb v Makedoniji) in dokazujejo, da je učinkovit boj proti organiziranemu kriminalu možen le s tesnim in kakovostnim sodelovanjem.

IŽ

OBVESTILA

DUHOVNE VAJE za žene in dekleta bodo tudi letos v Domu blagrov nad Trstom od ponedeljka, 19., do srede, 21. avgusta. Vodil jih bo lazarist g. Vinko Klančar z Mirenskega grada. Število sob v Domu je omejeno, zato je treba pohiteti s prijavi. Te sprejema gospa Norma Jež, tel. št. 040 299409.

DUHOVNE VAJE za duhovnike bodo v Trstu (Dom blagrov - Le Beatitudini) od 26. avgusta jutraj do 28. avgusta popoldne. Vodil jih bo jezuit p. Franc Cerar. Prijave in pojasnila: voncina@iol.it ali prenosni telefon 347 2414254.

DAROVI

ZA MISIJON patra Saksida v Braziliji: N.N. daruje 1.000 evrov.

ZA ZDRAVILA redovnikom kamiljancem, ki delujejo med gobavci v Burkini Faso, daruje Franc Saksida ob prodaji znamk 77 evrov.

ČESTITKE

Naša kolegica in sodelavka Helena Jovanovič je pred kratkim uspešno zaključila univerzitetni študij na fakulteti političnih ved. Novopečeni doktorici iz srca čestitamo tudi vsi pri Novem glasu.

IN MEMORIAM

VOJKO COLJA

FOTO KROMA

V sredo, 17. t.m., je med našo skupnostjo odjeknila boleča vest, da je po krajši bolezni umrl naš stanovski kolega, častnik Primorskega dnevnika Vojko Colja.

Vojko Colja se je rodil pred 57 leti v družini znanega protifašista in zavednega Slovenca Srečka Colje. Na Tržaškem se je tudi šolal, svojo častniško pot pa je začel na Primorskem dnevniku, kjer je ostal do svoje prerane smrti. V uredništvu dnevnika se je ukvarjal predvsem z zunanjo politiko, pri čemer se je poglobil zlasti v problematiko dogajanja na Balkanu in na Bližnjem Vzhodu ter na vprašanje islama. Vojko Colja ni rad nastopal v javnosti z odmevnimi (ali tudi napihnjnimi) članki, reportažami in komentarji. Delal je tiho, za pisalno mizo na koncu redakcije v desnem kotu, od časa do časa pa se je oglašal s pronicljivimi in tehtnimi članki o že omenjenih zunanjepolitičnih temah. Ti njegovi članki so si večkrat zaslužili čast uvodnika in so, kot kaže, doživeli tudi pohvale iz diplomatskih krogov. Vojko pa se s tem ni kdovekako ponášal, mirno in tiho je delal naprej, prebiral mednarodni tisk in knjige ter opravljal analize, s katerimi je postregel tudi v osebnih pogovorih, da je bil užitek ga poslušati.

Pokojnik je bil kljub videzu, ki bi lahko v komu vzbujal bojazni (bil je visoke in močne postave, obraz pa sta mu krasila brada ter resen in strog pogled), človek mirnega značaja in vesele narave, ljubeč mož in oče, ki pa se ni bal povedati lastnega mnenja, pa naj je bilo to še kako boleče za sogovornika oz. za tistega, ki ga je poslušal. Lastno mnenje, razveseljivo ali boleče, kakor pač vzamemo, če upoštevamo različne zorne kote, je imel izdelano tudi o položaju naše slovenske narodne skupnosti in Italiji in o njenih ustanovah.

Vojko Colja je umrl v bistvu sredi delovnih obveznosti in načrtov. Prvo soboto v juniju ga je obšla slabost in kljub zdravniški negi je padel v globoko nezavest, iz katere se ni več prebudil. Preminil je prejšnji teden in zapustil veliko vrzel v prvi vrsti seveda v svoji družini, kateri je zmanjkala oporna točka, zatem v uredništvu dnevnika, ki je izgubil pronicljivega zunanjepolitičnega analitika, ter v celotni naši skupnosti, ki je z njim izgubila sposobnega in razgledanega častnika in človeka.

Užaloščenim in težko prizadetim svojcem, ženi Slavici, sinu Borutu, očetu Srečku, bratu Igorju in ostalemu sorodstvu naj gre iskreno sožalje tudi našega uredništva, kjer smo Vojko cenili in ga bomo ohranili v lepem spominu.

IN MEMORIAM

MARIJA KOŠUTA VD. GUŠTIN

V sredo, 17. t.m., smo imeli pri nas pogreb pokojne Marije Košuta vd. Guštin. Pokojnica je dočkala visoko starost, skoraj 99 let.

Marija Košuta vd. Guštin je imela šest bratov. Dva sta še živa. Alojz je 21. junija dopolnil sto let, je pri popolni zavesti in zdravi pameti. Sedaj živi pri hčerki v "Tripoliju", kot pravijo domačini kraju ob starem kamnolomu med Sv. Križem in Nabrežino. Viktor, ki je malo mlajši, pa je v domu ostarelih na Prosoku. Pokojnica se je poročila z Martinom Guštinom, ki je bil po poklicu ribič. V zakonu so se jima rodili hčerka in štirje fantje. Dva sta bila občinska uslužbenca, sedaj sta v pokoju.

Marija je bila verna, poštena, delavna in skrbna žena. Po mozevi smrti je zbolela in bila skoraj nepokretna šestnajst let. Vsi sinovi so lepo skrbeli zanje, še posebej pa nevesta ga. Alma, ki ji je vsak dan nosila hrano in ji stregla.

Pogreb je bil s sv. mašo in udeležilo se ga je veliko vaščanov. Vsi so tudi lepo sodelovali pri maši z molitvijo in petjem. Dobri Bog naj čimprej poplača njen trud in njeno trpljenje z večno srečo pri sebi. Nam pa naj da še veliko takih mater in takih nevest, ki bodo z ljubeznijo skrbele za svoje družine in druge sorodnike.

IŽ

DOŽIVETO GLASBENO SREČANJE V ZGONIKU

MELODIJE DOMAČIH IZVAJALCEV SO OBOGATILE POLETNI VEČER

V četrtek, 18. t.m., je v večernih urah številno občinstvo kljub grozečim oblakom, ki pa so ljudem prizanesli, napolnilo borač kraške domačije v Zgoniku, kjer je danes sedež občinske vinoteke. Kulturno društvo Rdeča zvezda iz Saleža je namreč poskrbelo za lep in prijeten poletni večer v znamenju kakovostnega glasbenega ustvarjanja in izvajanja.

Sporod so ob povezovanju Luane Grilanc oblikovali: vokalno-instrumentalni ansambel Ano ur'co al' pej dvei, ki je, nastopajoč na ganku domačije, občinstvu postregel z izborom slovenskih ljudskih oz. ponarodnih pesmi s Tržaškega. Sledil je nastop domačega okteta Odmevi, ki je odpel tri pesmi (dve na besedilo narečnega pesnika Atilija Kralja in eno na besedilo Marija Čuka) v uglasbitvi Aleksandra Vodopivca. Ubrano petje okteta se je nato umaknilo svežemu in navdušujočemu nastopu mladega ženskega (bolje rečeno dekleškega) vokalno-instrumentalnega tria Nashville Girls. Skupina, ki jo sestavljajo Martina Krapež, Andrejka Možina in Martina Malalan, je nastala pred komaj

FOTO KROMA

šestimi meseci, svoj krstni nastop pa je doživela februarja letos in je do danes že nekajkrat nastopila. Nadarjene mlade glasbenice so poslušalce presenetile s svežim nastopom, z dobrim obvladanjem kitare, bas kitare in violine ter z res čistim in lepim glasom, ko so izvedle skladbi Martine Krapež in Andrejke Možina v

Vodopivčevi priredbi. Zaključek večera je predstavljal nastop ansambla Red Star Big Band, ki ga sestavljajo amaterski glasbeniki in študentje s Tržaškega in ki ga vodi Aleksander Vodopivec. Slednji je bil tudi najbolj izvajan avtor večera, saj je ansambel, poleg nekaterih svetovno znanih del, izvedel tudi nekaj Vodopivčevih

skladb, pri čemer se je kot pevka še enkrat izkazala Andrejka Možina.

Skratka, bil je res lep večer, na katerem so se prepletale tradicionalne in bolj moderne melodije in ritmi in ki je dokazal, da slovenska skupnost na Tržaškem še premore kakovostne glasbenike in skupine.

TOREK, 23. JULIJA / PISMO IZ KANADE

"SREDI TEGA PRELEPEGA VZDUŠJA"

"Vi ste sol zemlje! Vi ste luč sveta!". Ta klic je že po prvem tednu našega romanja na kanadskih tleh globoko zaživel v srcih vseh nas mladih romarjev. Veselje, radost in vera v Boga nas namreč res združujejo v eno samo veliko skupnost, v kateri vsi verujemo v iste vrednote, to je v vero in ljubezen.

Prvi teden romanja smo mladi od vsepovsod preživeli v raznih kanadskih mestih. Skupina iz severno-vzhodne Italije, v katero spadamo tudi mladi zamejci, je tako ta teden preživela v Montrealu. Tu smo bili gostje izredno gostoljubnih in velikodušnih družin župnije St. Thomas a Becket, kjer smo se čez cel teden prek katehez, pogovorov in seveda zabave pripravljali na Svetovni dan mladih, ki se bo začel v Torontu 23. julija. V krajih, kakršne smo bili vajeni videti le v ameriških filmih, sredi nebotičnikov, velikih avtomobilov in slabe hrane (vsi pogrešamo kuhinje naših mam!), pa se vsi čutimo povezani v eno samo skupnost. Vsi iščemo v veri, ljubezni in bratstvu odgovore na življenjska vprašanja in vsi skušamo prek vere v Boga prinesiti v današnji svet nekaj ljubezni, strpnosti in bratstva. V današnji družbi, v kateri zasedata na lestvici vrednot prvo mesto denar in uspeh, doživljamo mladi to poslanstvo kot posebno pomembno nalogo. Tu v Kanadi, sredi tega prelepega vzdušja, med ljudmi od vsepovsod, se nam tako odpirajo mnoga vrata, mnoge rešitve, mnogi odgovori, ki nam bodo nedvomno pomagali resnično postati sol zemlje in luč sveta!

Prosimo zato Boga, da bomo mladi res znali do dna izkoristiti to edinstveno priložnost, ki nam jo Cerkev ponuja tu v Kanadi, in da bomo znali slediti Bogu skozi vse življenje ter posredovati njegove nauke vsem ljudem v svetu.

PETER ŠPACAPAN

SESTANEK VSEH KOMONENT

ODBOR MARJETICE ZA GORICO

Na zadnjih občinskih volitvah v Gorici je stranka Marjetice, kateri pripada tudi novozvoljeni župan Brancati, postala vodilna politična skupina v mestu.

V koaliciji z Marjetico se je odlično uveljavila tudi stranka Slovenska skupnost, ki je izvolila svoje štiri predstavnike v občinski svet. Ker je Marjetica s

svojimi 14 občinskimi svetovalci najmočnejša stranka v občinskem svetu in ker dejansko vodi politično dogajanje v Gorici, je postalo nujno, da se organizira kot prava stranka.

Po zadnjih volitvah je namreč primer Gorice postal znan po vsej državi kot zgled sodelovanja med silami leve sredine in krajevnih strank. Prav zato je v Gorici bolj občutena potreba po organizirani obliki sodelovanja v Marjetici in je zato goriški odbor te stranke eden prvih v Italiji.

V četrtek, 18. t.m., so se sestali somišljeniki stranke v prav lepem številu in po dolgi in zgleddni razpravi potrdili odbor, ki ga sestavljajo predstavniki vseh strank, ki so sodelovale v koaliciji na zadnjih volitvah. Za tajnika je bil določen Mario Del Neri, za predsednico pa Barbara Giardini.

Slovensko skupnost zastopa v odboru Karlo Brešan, ki je v svojem nastopu poudaril važnost pristopa naše stranke k tej koaliciji in njen pomen pri končni zmagi. Poudaril je tudi, da je Slovenska skupnost že vsa povojna leta zvesta svojim izročilom in da njena dejavnost izhaja iz narodne in kulturnopolitične zavesti slovenskih ljudi, ki so vedno zagovarjali narodno pripadnost, odgovorno sodelovanje in odprte odnose z ostalimi skupinami.

Sicer, čemu ta žlahtna rožica? AB

SREČANJE V JEREMITIŠČU

OSTANIMO BUDNI!

DANIJEL DEVETAK

Jeremitarji so zaskrbljeni, hudo zaskrbljeni zaradi usode zaselka v goriškem predmestju. Tri leta se že upirajo nameram občinske uprave in ta boj so pripravljali nadaljevati do konca. Ne gre jim samo za ohranitev lastne zemlje, gre za ohranitev slovenske prisotnosti, ki jo je želela prejšnja uprava po vsej sili tudi z grobimi kršitvami zakonskih določil - izbrisati.

S pomladnimi volitvami se je uprava goriške občine spremenila, in vendar se sproženi postopek nadaljuje, kar povzroča veliko nelagodja, nejasnosti in negotovosti. Zato je prišlo prejšnji četrtek, 18. julija, na gostoljubni Makučevi domačiji do srečanja med skupnostjo Jeremitarjev in občinskim odbornikom za obmejna vprašanja in čezmejno sodelovanje odv. Damijana Terpinom; prisotni so bili tudi občinska svetovalca Nataša Paulin in Božidar Tabaj ter predsednik rajonskega sveta Marjan Breščak.

Odbornik je povedal, da je župan že imel nekaj sestankov tehnične narave z goriškimi podjetniki, zastopniki družbe SDAG in drugimi strokovnjaki ter da še vedno preverja stvarne potrebe po širjenju avtopostajališča oz. prekvalifikacijo njegove vloge v luči sprememb, do katerih bo prišlo v bližnji prihodnosti, ko bo Slovenija stopila v Evropsko unijo. Zadeva Jeremitišča in njegovih prebivalcev je sedanji upravi pri srcu, je zagotovil Terpin prisotne, preden jim je orisal stališče občine, njene korake in cilje. Najprej je govoril o t.i. storitvenem (direkcijskem) centru, ki se bo gotovo zgradil na ozemlju, ki je že last občinske uprave, toda verjetno na manjšem zemljišču in bliže avtocesti. Drugo vprašanje predstavlja novo skladišče; najprej bodo morali sploh ugotoviti, ali je potrebno, šele nato pa preučiti, kje in kako naj bi se zgradilo, saj obstaja več možnih variant. Ni izključena možnost, ki jo je pred časom predlagal rajonski svet, da bi halo - če bi se odločili zanjo - obrnili za 90 stopinj glede na prvotni načrt in se tako izognili uničenju Zavodlavove domačije. Sam odbornik je večkrat podčrtal, da občina ne bo gradila stavb, ki v

FOTO BUMBACA

prihodnosti ne bodo imele nobenega smisla; vsem je znano, da imajo v okviru sedanjega avtopostajališča prostore podjetja, ki nimajo najmanjšega opravka z namembnostjo struktur. Zato bo pred odločitvijo, ali naj se postavi tretja hala, potrebna temeljita analiza.

Terpin je kot tretjo pomembno točko izpostavil namen občinske uprave, da se spremeni regulacijski načrt, tako da bodo lastniki lahko po potrebi preuredili svoje domačije in da bo Jeremitišče kot zgodovinski zaselek tudi imelo možnost biti bolj ovrednoteno. Terpin je povedal, da je župan Valenti samo štiri dni pred balotožja zahteval od deželne uprave, naj izda razlstitvene sklepe. "Tega bi si ne smel dovoliti," je pribil odbornik. Občinska uprava je mesec dni kasneje sporočila deželi, naj izda odlokov začasno zamrzne; to pa ni dokončna odločitev, ki bi pomirila Jeremitarje, saj se postopek, kot kaže, nadaljuje. Med drugim omenimo, da so bile v poseben sklad že položene odškodnine za razlstitve.

Kot smo že omenili, so Jeremitarji resno zaskrbljeni. Njihovo nelagodje je bilo lahko zaznati že v tonih njihovih posegov. Najprej so vprašali odv. Terpina, kako lahko nova občinska uprava sploh dopušča, da na občini še dela odv. Piccoli, ki je Jeremitarje - milo rečeno - grobo obrekoval in žalil pred Deželnim upravnim sodiščem. Še enkrat so opozorili na kršitve zakonov in dejstvo, da nekateri lastniki zemljišč doslej še niso prejeli nobenega sporočila o postopku. Zato in zaradi drugih v nebu vpijočih razlogov so utrujeni in naveličani izrazili svoje pričakovanje nuj-

nega in odločnega ukrepa občine, da bodo končno le dobili pisno sporočilo o preklicu postopka. Občina naj se po njihovem mnenju sklicuje na t.i. samozashito in tako zaradi zakonskih kršitev razveljavi postopek. S tem se je strinjal tudi odv. Livio Bernot, ki je bil prisoten kot zagovornik nekaterih Jeremitarjev. Poudaril je, da dva državna zakona (482/1999 in 38/2001) jamčita neodtujljivo pravico do rabe materinega jezika. Zato so uradni akti, ki pripadnikom manjšine niso bili izdani v slovenskem prevodu, nični in neveljavni.

O dodatnih skladiščih nočejo Jeremitarji niti slišati, kajti občina ima ob meji več kot dovolj zemljišč in neizkoriščenih struktur, ki jih lahko uporabi za svoje namene. "Ne dotikajte pa se naše zemlje!" Ta stališča so enoglasno podprli vsi domačini slovenskega zaselka. Tudi Damijan Paulin je poudaril nujno, da se postopek čimprej ustavi, kajti tudi zadeva Jeremitišča in vsi Slovenci, ki so se upirali Valentijevemu osornemu vedenju glede tega vprašanja, so prispevali k izvolitvi novega župana. Čimprej je treba spremeniti regulacijski načrt, dodatno skladišče pa bi bilo nepotrebno, je še enkrat pribil. Problem je samo ta, da smo zdaj tik pred zadnjo fazo, je še rekel.

Zaradi vsega povedanega je nadvse pomembno, da tako Jeremitarji kot vsa naša javnost, ki jih podpira, ostajajo budni. Če bo namreč kljub vsemu prišlo do razlstitve, kar je konec koncev še vedno mogoče, bo to ogromen poraz ne le za Jeremitarje, ampak za vslovensko zamejsko skupnost.

DELOVNO SREČANJE ZA SODELOVANJE OB MEJI

SREČANJE SLOVENSKO-ITALIJANSKE MEŠANE KOMISIJE ZA ZDRAVSTVO V GORICI

Minuli teden, v sredo, 17. t.m., v Gorici ob prisotnosti predstavnice slovenskega ministrstva za zdravstvo dr. Alenke Bratož zasedali člani slovensko-italijanske mešane komisije za zdravstvo, ki so na delavnem srečanju govorili zlasti o težavah odvisnikov od drog, alkohola, tobaka, a tudi o kardiovaskularnih težavah populacije na obeh straneh državne meje kot tudi o prehrabnih navadah in nujenju pomoči ostarelim.

Na srečanju so predstavili tudi poseben študijski projekt o primerjavah zdravstvenih sistemov na mejnih območjih Trsta in Kopra. Tako italijanska kot slovenska stran sta na srečanju

poudarili pripravljenost, da bi sodelovanje na zdravstvenem področju še bolj okrepili in se pri tem poslužili tudi evropskega finančnega projekta INTERREG. Direktor bolnišnice Franc Derganc iz Šempetra pri Gorici dr. Darko Žiberna se je na srečanju zavzel, da bi tako slovenska kot italijanska vlada priznali in podprli že obstoječe dobro sodelovanje med obmejnimi bolnišnicami na Goriškem.

Na srečanju so predstavili tudi zbornik mednarodnega posveta, ki so ga leta 2000 pomenovali v Gorici in Novi Gorici, kjer je potekal, kar Kongres brez meja in so na nebo vpijočih razlogov so utrujeni in naveličani izrazili svoje pričakovanje nuj-

predvsem tehnično in medicinsko osebje. Šlo je za prvi kongres, ki je bil čezmejnega pomena.

Na srečanju so se minuli teden tudi zavzeli, da bi v luči bližnjega vstopa Slovenije v Evropsko unijo kazalo sodelovanje zdravstvenih ustanov med Slovenijo in Italijo na obmejnem področju še okrepiti, še posebej v Gorici, kjer si stojita bolnišnici le nekaj metrov narazen, a vsaka na svoji strani meje in bo torej povsem razumljivo, da bo tako sodelovanje prej ali slej podprla prav EU; če ne prej, pa gotovo ob vstopu Slovenije v Evropsko zvezo.

JUP

STALIŠČE SSK

JEREMITIŠČE POD NOVO UPRAVO

Tajništvo Slovenske skupnosti z zadovoljstvom ugotavlja, da je goriška občina izbrala drugačno pot in začela stvarno razmišljati, kako doseči razvoj tovrstnega postajališča, ne da bi pri tem oškodovala prizadeto prebivalstvo Jeremitišča.

Žal so v teku razlstitveni procesi, ki jih je trmasto do svojega neslavnega konca zasledovala Valentijeva uprava, in jih je zdaj treba ustaviti. V državi, kot je Italija, pa vemo, kakšni so birokratski procesi (spomnimo se samo na primer nabrežinskih orožnikov).

Stranka SSK pričakuje, da bo Brancatijeva uprava uspela ustaviti razlstitve in tako dala možnost Jeremitarjem, da zadahajo. Obenem pa naj dokončni načrti postajališča zagotovijo slovenskemu prebivalstvu, da si lahko stavbe popravi in posodobi, kar doslej ni bilo mogoče.

Slovenska skupnost pa se tudi zaveda, da po tridesetih letih zasledovanja dograditve objektov po prejšnjih načrtih ne bo lahko v nekaj mesecih popolnoma preobrniti potek rekvizifikacije objektov.

S skupnimi močmi in s potrebno pozornostjo pa moramo doseči čim boljše rezultate. In do sedanjih naporov občinske uprave ter odbornika Damijana Terpina gredo v to smer.

SLOVENSKA SKUPNOST

PRI GORIŠKEM KVESTORJU

Novi goriški kvestor Alessandro Marangon je 17. t.m. uradno sprejel delegacijo SSK, ki sta jo sestavljala pokrajinski in deželni tajnik Mirko Špacapan in Damijan Terpin. Špacapan je v uvodnem pozdravu spomnil na odlične odnose, ki jih je slovenska stranka od vedno imela s predstavniki sil javnega reda, kar je pripomoglo k temu, da so se nekatere zadeve prej in ugodneje rešile. Dr. Marangonu se je zahvalil tudi za občutljivost, ko je na pozdravno tajnikovo dvojzlično pismo odgovoril samo v slovenščini in tako pokazal dobrohotnost do naše narodne skupnosti. Terpin je dr. Marangona spomnil na nerešen problem pravilne pisave slovenskih priimkov na dokumentih, na prezgodnje zaprtje manjših mejnih prehodov, na važnost neposrednih stikov z organi javne varnosti za preprečitev neredov, ki bi lahko nastali ob določenih trenutkih; nedavno je namreč v Jeremitišču le telefonski klic organom Digosa onemogočil policijski obhodniki, da bi prijavila sodniku prebivalce naselja, ki so branili svojo zemljo, s tem pa povzročila veržne reakcije in možnost nepotrebnih izredov.

Kvestor je ponudil svoje popolno sodelovanje pri vsakem problemu. Izpostavil je dejstvo, da naše mesto potrebuje sožitja in strpnosti, saj je proces evropske integracije neizbežen in ga je treba le razsodno urejevati.

Gostoma je obljubil, da se bo rade volje odzival vabilu na slovenske priizkane.

TABOR IZVIDNIKOV IN VODNIC V KREDU PRI KOBARIDU

SKAVTSKA IZKUŠNJA "V VESOLJU"

NAVIHANI TIGER

Poletni meseci so za vse šolarje brezskrbni trenutki oddiha od napornih dni, ki so jih preživeli pred knjigami. Julij in avgust sta tako posvečena drugim, razvedrilnim dejavnostim: poletnim središčem in raznim taborom.

Slovenska zamejska skavtska organizacija že vrsto let prireja poletne taborje za otroke in mladino od osmega do devetnajstega leta starosti. Veja izvidnikov in vodnic, ki vključuje mlade od enajstega do šestnajstega leta starosti, je letos taborila v KREDU pri Kobaridu prva dva tedna julija.

Letošnji tabor je temeljil na izredno uspešni (dvojni) trilogiiji filmov Georgea Lucasa *Vojne zvezd*. Vsak vod se je spremenil v planet, ki je pristopil v intergalaktično Zvezo planetov in se bojeval proti *Imperiju zla*. Voditelji so se spremenili v viteze *jedi* in druge visoke dostojanstvenike, ki so vodili upor Zveze planetov. Kraj tabora se je za to prilagodil spremenil v postojanko *Coruscant*, utrdbo, na kateri je bil sedež Zveze planetov.

Tabor se je pričel v ponedeljek, 1. julija. Potem ko so si prebivalci planetov postavili svoja bivališča-sotore, je prišla na vrsto ureditev bivalnega tabora - postojanke *Coruscanta*. Treba jo je bilo postaviti na noge. Zgraditi je bilo treba vhod, pripraviti prostor za taborne ognje ter postaviti jambor in oltar. V sredo zvečer je bilo končno vse pripravljeno na slavno odprtje tabora. V drugi taborni noči so se pripravili na slavno odprtje tabora. V drugi taborni noči so se pripravili na slavno odprtje tabora.

pribeževati veččinam, ki so odlikovale viteze *jedi*. V četrtek so prebivalci planetov, posamezni vodi, odšli na opazovanje galaksije, ki je obkrožala postojanko *Coruscant*. Na sporedu je bil orientacijski pohod v sedanjih vaseh. Vodi so prenočili izven tabora in se vanj vrnili naslednje jutro, potem ko so se pomerili v raznih skavtskih "panogah": orientaciji, pionieristiki ipd. V popoldanskih urah je bilo na vrsti spoznavanje drugih veščin: nekateri so se z raftingom spustili po Soči, drugi so na taboru vadili lokostrelstvo, spet drugi so se preizkusili na poti preživetja ali v preučevanju strategije za obrambo tabora pred nočnimi napadalci.

Sobotni program so si vodi zamislili sami. Nekateri so se odločili za pohode izven tabora, drugi so ostali na taboru in si postavljali zgradbe okoli sotorov in po taboru. Prvi teden

se je sklenil v nedeljo z dnevom obiskov. Dopoldan so izvidniki in vodnice prebili s starši, popoldanski program je predvideval sv. mašo, ki jo je daroval p. Mirko Pelicon, in taborni ogenj. Zvečer je bila namesto tabornega ognja slavnostna otvoritev športnega dne - intergalaktičnih iger. Slednje so bile na sporedu naslednji dan. Zjutraj so v vesoljskih igrah tekmovali mešane skupine, popoldne pa so v bolj tradicionalno skavtskih igrah (scoutball in roverček) tekmovali posamezni vodi. V torek in sredo so se izvidniki in vodnice v okviru dvodnevne igre razdelili na dva podtabora. *Imperij zla* je namreč ukradel laserske meče vsem vitezem *jedi*. Podtabora sta se morala v prvem delu igre boriti med sabo, kdo bo dobil več informacij o tem, kje so skriti laserski meči. V drugem delu igre pa so morali s skup-

nimi močmi premagati predstavnika *Imperija zla*, *Dartwaderja*, in najti meče. Tabor se je tako počasi nagnil h koncu.

V četrtek so izvidniki in vodnice obiskali kobarški muzej prve svetovne vojne in opravili daljši sprehod po gmajnah v okolici Kobarida, na katerih je prišlo do najhujših bitk. V petek zjutraj so se vodi pomerili v kuharskem tekmovanju, v popoldanskih urah pa je sledil še zadnji del programa letošnjega tabora, podiranje. Tabor se je sklenil v soboto, 13. julija, s pesmijo slovesa, podiranjem jambora in zadnjimi pozdravi.

Kot vsak konec je bil tudi sklep letošnjega tabora čustveno nabit. Mnogim ni uspelo zadržati solza. Poletni tabor je namreč kljub vsem naporom in nevšečnostim, ki se lahko pripetijo, vedno enkrat na izkušnjo.

OBVESTILA

KATOLIŠKA KNJIGARNA obvešča vse dijake in študente, da sprejema naročila za šolske knjige do 31. avgusta 2002.

GORIŠKO-TRŽAŠKO romanje na Barbano bo letos 2. septembra. Romarsko srečanje bo z mašo ob 11. uri. Ob somaševanju slovenskih duhovnikov bo maševal in govoril koprski pomožni škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Sv. spoved opravimo doma, čeprav bodo duhovniki na razpolago v spovednicah, vendar je čas odmerjen; zato se spovedovanje zaključí ob 10.45. Po želji lahko sporočimo plovni družbi v Gradežu zgodnjo uro odhoda z motornim čolnom oz. s parnikom. Romanje na Barbano je tudi uvod v novo pastoralno leto. Vabljeni v velikem številu!

GLASBENA MATICA Gorica obvešča, da je v teku predpisovanje za šolsko leto 2002/2003. Vsi, ki se bodo prijavili za vpis do 31.8.2002, bodo imeli poseben popust pri letni članarini. Za prijave in dodatna pojasnila vsak dan od ponedeljka do petka, od 10. do 12. ure (tel. 0481 531508), na sedežu šole v Gorici, ul. della Croce 3.

GLASBENA MATICA Gorica obvešča, da je tajništvo zaprto zaradi dopusta do 16. avgusta 2002. Od 19. avgusta dalje bo spet odprto, in sicer s tem urni-

kom: od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure (tel. 0481 531508).

DRUŠTVO SLOVENSKEGA upokojencev za Goriško obvešča člane in prijatelje, da bo štiridnevni izlet na Elbo od 3. do 6. oktobra. Vpisovanje bo 4. in 11. septembra na sedežu v Gorici ali pri poverjenikih.

DUHOVNE VAJE za duhovnike bodo v Trstu (Dom blagov - Le Beatitudini) od 26. avgusta jutraj do 28. avgusta popoldne. Vodil jih bo jezuit p. Franc Cerar. Prijave in pojasnila: voncina@iol.it ali prenosni telefon 347 2414254.

DAROVİ

ZA CERKEV na Peči: N.N. v zahvalo 50,00 E.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. z Vrha 50,00 E.

SOŽALJE

Ob smrti mame in stare mame **Dragice** izreka družini Bastiani iskreno sožalje Prosvetno društvo Štandrež.

ZAHVALA

Družina Peric in svak Darko se ob smrti drage **Lojzke** zahvaljuje ženskemu pevskemu zboru iz Ronk in vsem, ki so pokojnico pospremili k zadnjemu počitku.

SPROŠČENI DNEVI V KANALSKI DOLINI

TRAVNIŠKE PEVKE V KOČI SV. JOŽEFA

Klic gorskih krasot je pretekli teden spet zvalil v Žabnice nekatere pevke in strežnike, ki sodelujejo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku pri slovenski nedeljski službi božji ob deveti uri. V topli domačnosti Koče sv. Jožefa, ki jo je s tolikšno ljubeznijo do mladine dal zgraditi msgr. Franc Močnik in jo potem veličkudošno predal KTD-ju, so preživeli nekaj sproščenih dni. Prijeten hlad bližnjega smrekovega in borovega gozda se širi prav do koče, ki se zadnja dviga ob njegovem robu na koncu nekoč prostrane senožeti. Z njenih oken se oko razgleduje po gorskih grebenih, od Man-

garta do Sv. Višarja, ki si jih je naša nebeska Mati izbrala, da bi jo tja hodili prositi milosti v prijateljski slogi ljudje različnih narodnosti.

Seveda so k njej pohiteli tudi "travniški" romarji, bolj pogumni peš, ostali pa z žičnico, ki sedaj vozi iz Žabnic in je tako laže dosegljiva kot iz Ovčje vasi. Na Višarjah so s petjem in z branjem enega berila lepo sodelovali pri pretežno slovenski maši (minulo soboto je bilo veliko slovenskih romarjev) in se zahvalili Božji priprošnji za vse prejete dobrote. Hkrati so ji zaupali vse težave in se ji goreče priporočili.

MIROVNA POBUDA OD 2. DO 31. AVGUSTA

SONCE MIRU IN SOŽITJA

Čustva o miru in sožitju prav gotovo sodijo med najvišje vrednote sodobnega časa. Ravno v slednji okvir sodi tudi letošnja že tradicionalna mirovna pobuda *Sonce miru in sožitja* 2002, ki jo v galeriji Kulturnega doma v Gorici že sedmo leto zapored prireja goriška kulturna zadruga Maja v sodelovanju s Kulturnim domom Gorica, ZSKD, Dijaškim domom Simon Gregorčič in posoškimi Združenjem darovalcev organov ADO.

Letos bodo v mesecu avgustu razstavljena dela mladih goriških "likovnih umetnikov" poletnega središča Slovenskega dijaškega doma Simon Gregorčič iz Gorice, ki so se odzvali na posebno likovno pobudo ex tempore na majcah *Sonce miru in sožitja* 2002. Manifestacija se

želi še posebno spomniti 6. in 9. avgusta, obletnice, ko sta pred 75 leti nad japonskimi mestoma Hirošima in Nagasaki "zacveteli" prvi atomski bombi.

Iniciativa kulturne zadruge Maja sodi v okvir raznih pobud, ki se bodo v dneh "opomina prvega uničevanja" zvrstile na Goriškem, obenem pa je tudi eden izmed členov dolge verige mirovnih in solidarnostnih akcij, ki se skozi celo leto vrstijo v goriškem Kulturnem domu pod naslovom "vsi drugačni, vsi enakopravni".

Na otvoritvi razstave, ki bo v petek, 2. avgusta, ob 11. uri v Kulturnem domu v Gorici (ul. Brass 20), bodo sodelovali malčki iz Gorice in Štandreža ter priljubljeni slovenski animator Sten Vilar iz Ljubljane.

NA GORIŠKEM GRADU

TRAGIKOMIČEN PRIKAZ ŽIVLJENJSKE POTI GROFA LEONARDA

IVA KORŠIČ

Prejšnji teden so si na notranjem dvorišču (Cortile dei Lanzi), obdanem z mogočnimi grajskimi zidovi, ki ljubosumno nosijo v sebi znane zgodovinske dogodke in prikritje zasebne pripetljaje, sledile brezplačne ponovitve komedije *Il conte e' servito*. Humorno odrsko delo v dveh dejanjih je izšlo ob tisočletnici Gorice izpod peresa goriškega zdravnika Maura Fontaninija, ki se že od mladih nog navdušuje za gledališče, sedaj kot vnet in zagnan ljubiteljski režiser, pisec dramskih del in priznan umetniški vodja festivala Castello di Gorizia, ki od l. 1991 privablja v naše mesto najboljše ljubiteljske gledališke skupine iz cele Italije, in od l. 1996 komedijskega niza *Non ci resta che... ridere!*, ki poživila jesenske oz., letos prvič, vroče poletne dni.

Fontanini je za svojo komedijo *Il conte e' servito*, ki v vedrem, a včasih tudi kar grenkem ključu pripoveduje življenjsko zgodbo zadnjega goriškega grofa Leonarda in njegove krhke, bolehe ne soproge Paole

Gonzaga, posegel po raznih zgodovinskih virih. Pri tem mu je bil v veliko oporo Walter Klainscek. Komedija Alda Nicolaja *Hamlet v pikantni omaki* pa ga je navdihnila, da je tudi sam kot glavne protagoniste svoje zgodbe izbral tri predstavnike služinčadi: grajska kuharja Franza, nemškega rodu, in Maričko, slovenskega porekla, ter njenega soproga Jacuma, Furlana. Tako je idealno strnil tri narodnostne skupnosti, ki so že v davnih časih sobivale v naših krajih.

V komediji se zato posrečeno in enakovredno prepletajo tile trije jeziki, vmes pa še italijansčina plemičev. Igralci Giorgio Amodeo (Franz), Laura Bar-

di (Marička) in Renzo Lavia (Jacum) so se zelo prepričljivo vžele v svoje vloge in zato prisrčno in z nekakšnim ljubečim humorjem posebili dodeljene like, iz ust katerih, med lonci in kozicami ter slastnimi jedmi, izvemo za življenjske dogodivščine bolj robatega grofa Leonarda in izobražene, v umetnost zazrte Paole. Njihovo izvajanje je doživelo topel sprejem občinstva, ki je uživalo ob lepi predstavi. Avtor Fontanini je svojo igro tudi zrežiral ob strokovni pomoči Gianfranca Salette in imel pri dodelitvi vlog srečno roko. Tudi ostali igralci Alessandro Predonzan (pater Astolfo), Enrico Cavallero (Virgilio von Graben - kapetan), Mario-

lina De Feo (Barbara Gonzaga - Paolina mati), Maurizio Repetto (magister galenicus), Bruno Tofful (Leonardo - goriški grof) Federica Zoldan (Paola Gonzaga - njegova žena) in Fabio Musco (Rugo - beneški trgovec) so jasno začrtali značaje in izpovedali misli predstavljenih zgodovinskih oseb in s tem dobro uokvirili duh časa. Izvajalci izhajajo iz treh gledaliških skupin, A. Artisti Associati, Gruppo Teatrale per il Dialetto in Collettivo Terzo Teatro, ki imajo sedež v Gorici in so v letu 2000 ustanovile združenje Gorizia Spettacoli.

Med zakulisnimi delavci, ki so s svojim marljivim posegom pripomogli k uspehu te zgodovinske predstave, je tudi maskerka in kostumistka Šivilja Snežica Černic; bila je posrednica med režiserjem in PDG-jem, ki je posodilo nekatere zelo lepe stilne kostume; ti so obogatili celoto.

Čudovito naravno prizorišče, obsegajoče dvorišče in razna okna v zgornjih grajskih prostorih, je pridalo poseben zgodovinski pečat delu, ki gledalca na simpatičen način prikaže daljne dogodke iz goriške zgodovine. Zato bi bili med publiko še posebno dobrodošli mladi študentje, ki prepogosto ne poznajo svoje "ožje zgodovine".

IN MEMORIAM

UMRL JE MARINO VERTOVEC

Marino Vertovec je odšel. Zahrbna bolezen ga je mnogo prezgodaj odtrgala od družine, ustvarjalnega dela in vsestranskih zanimanj, ki jih je vestno in poglobljeno gojil vse do zadnjih moči. Beneška Slovenija je po smrti klenega čedermaca Paskvala Gujona izgubila še enega narodnega buditelja, kulturnega delavca in nasploh človeka, ki je zaljubljen spoznaval kulturne in naravne lepote slovenske Benečije in jih posredoval prav vsem ljudem odprtega duha: sonarodnjakom v zamejstvu in matiči, Furlanom, Italijanom in vsem ljudem dobre volje. Bil je pravi človek meje, ki je čutil poslanstvo razgledanega intelektualca, da združuje različne sosedne kulture. Marino Vertovec je bil profesor, publicist, prevajalec in preučevalec slovenske problematike v Beneški Sloveniji, drugih manjšin v Italiji in tudi v Evropi.

Rodil se je 17. aprila 1939 v Vidmu očetu Josipu, javnemu delavcu iz Podnanosa, ki je bil ravnatelj računovodskega oddelka videmske prefektore in poklicni prevajalec, mati pa

mu je bila Marija Znidaršič, bančna funkcionarka doma iz Trsta. Osnovno in srednjo šolo je opravil v Vidmu, kjer je tudi maturiral na realni gimnaziji leta 1958. Leta 1964 je na tržaški univerzi diplomiral iz političnih ved z doktorsko disertacijo o nacionalnosti in politični misli P. S. Mancinija. Poučeval je francoščino in angleščino na srednjih šolah v Vidmu, kjer je bil od leta 1968 redni profesor za angleščino na DPTZ B. Stringher. Ob delu na šolskem področju se je od leta 1976 posvetil tečajem sloven-

skega jezika in kulture v Čedadu, Špetru, Bardu in Tipani, od leta 1987 pa še v Vidmu. Vsestransko kulturno delo je razvijal tudi v okviru SLORI-ja, zasedal je vidna mesta (tudi predsedniško) v čedajskem društvu Ivan Trinko, bil je v odboru tednika Novega Matajurja in mesečnika Dom, sodeloval je v krogu pobudnikov in svetovalcev slovenskega šolskega središča v Špetru, sodeloval je z Radiom Trst A, bil pa je tudi v komisiji za kulturo SKGZ.

Prof. Marino Vertovec je najraje obravnaval problematiko slovenske manjšine v Italiji, šolstvo, kulturo, jezik, še posebno pozornost pa je posvečal slovenskim ustvarjalcem, ki so se odlikovali v besednem ustvarjanju. Popolnoma domač mu je bil slovenski, italijanski, srbski, hrvaški, francoski in angleški jezik, tako da je bilo prevajanje njegov vsakdan in obnem nezamenljivi del naše zamejske stvarnosti. Še najbolj pri srcu mu je bilo prevajanje slovenske poezije v italijansko. Večinskemu narodu je ponudil v spoznavanje najbolj intimno dušo slovenskega naroda, ki utripa v srednjeevropskem prostoru, je njegov sestavni del in ga bogati.

Odšel je velik kulturnik in ugleden gospod blagih manir. MR

SLOVENSKA SKUPNOST GORICA V SPOMIN NA POK. VERTOVCA

Stranka Slovenske skupnosti, tajništvo Gorica, se klanja spominu na profesorja Marina Vertovca, ki je v preteklih dneh umrl v Čedadu.

Pokojni profesor je bil zgled, kako se slovenska kultura in jezik lahko uveljavlja in širi tudi v okoljih, ki nam niso prijazna. Tečaji slovenskega jezika v Vidmu, ki jih je dolga leta organiziral in vodil, so našo besedo ponesli v družine, kjer bi sicer o Slovencih niti ne vedeli, in v slušateljih vzbujali zanimanje za naš maloštevilni, a obnem kulturno bogati narod.

Hvala prof. Marinu Vertovcu za vse, kar je naredil, družini pa naše iskreno sožalje.

MIRKO ŠPACAPAN, TAJNIK

Slovenski raziskovalni inštitut se klanja spominu svojega člana, zavednega in ustvarjalnega beneškega rojaka
PROF. MARINA VERTOVCA
Družini izrekamo prizadeto sožalje
SLORI Trst-Gorica-Čedad

KOROŠKA

ŽIVLJENJSKI JUBILEJ NA KOROŠKEM

NUŽEJ TOLMAJER 60-LETNIK

Dolgoletni aktivni tajnik Kršćanske kulturne zveze iz Celovca Nužej Tolmajer praznuje 60. življenjski jubilej. V petek, 19. julija, je povabil v domači kraj Radiše številne sodelavce, znance in prijatelje, ki so se skupno poveselili njegovega praznovanja.

Nužej Tolmajer se je rodil 23. julija 1942 v Erlangenu na Bavarskem, kamor so nacisti iz Koroške pregnali njegovo družino. Leta 1966 se je zaposlil pri Kršćanski kulturni zvezi in pri Narodnem svetu koroških Slovencev. Postal je duša koroškega kulturnega delovanja in izjemno aktiven na celotnem koroškem ozemlju, kjer deluje številna slovenska društva. Njegova vztrajnost in iznajdljivost ter povezanost z društvi na terenu so rodile bogate sadove in prispevale k temu, da je Kršćanska kulturna zveza vodilna krovna kulturna organizacija na Koroškem.

Slavljenec si veliko prizadeva tudi za skupni zamejski kulturni prostor in za sodelovanje s Primorci, posebno še z Zvezo

slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovensko prosveto iz Trsta. Te tri zamejske organizacije že dvajset let skupno in uspešno prirejajo izmenično bogate kulturne dneve na Koroškem in na Primorskem.

Številni primorski prijatelji in znanci voščijo Nužeju veliko zadovoljstva, sreče in zdravja ter sodelovanja in kulturnega ustvarjanja. Voščilo se pridružuje tudi uredništvo Novega glasa.

GLOSA JURIJ PALJK

O VOZAČIH

Naj že v začetku tega zapisa povem, da je beseda vozač pri nas v zamejstvu zelo slabo poznana ter zato še manj razširjena, in to predvsem zato, ker se pri nas v zamejstvu slovenski jezik slabo razvija, ker smo pač narodna manjšina sredi italijanskega narodnega morja, in prav zato jezikovno težje in zelo počasi dohajamo razvoj slovenskega jezika v domovini, slovenski državi. Brez ovinkov lahko povemo vsem, ki si pri nas še delajo utvare, da bodo ustavili čas z ohranjanjem zastarelih in preživelih slovenskih izrazov, da je to jalovo in predvsem brezupno početje, ki ne vodi nikamor. Jezik se namreč razvija samo tam, kjer ga redno in javno uporabljajo, se pravi v večinskem narodu. Seveda lahko pripadniki narodne manjšine v vseslovenski jezikovni lonce kaj svojega dodamo, a se moramo pri tem zavedati, da je tega samo za drobno pest začimb, ki sicer lahko dajejo okus in aro mo jeziku, glavnih sestavin pa gotovo ne morejo sestavljati.

Beseda vozač se uporablja za tistega, ki se vsak dan ali skoraj vsak dan vozi z avtobusom ali vlakom na delo ali v šolo v oddaljen kraj; besedo vozač pa lahko rabimo tudi za voznika in seveda za tistega, ki se z lastnim prevoznim sredstvom dan za dnem vozi na delo. Torej jo lahko rabimo tudi za tiste, ki se redno vozimo na delo z avtomobilom. Toliko o besedi vozač, ki je nisem še slišal v rabi v zamejstvu, sem pa zato slišal večkrat italijansko besedo "pendolare", ki v bistvu pomeni isto: označuje človeka, ki prihaja na delo ali v šolo iz oddaljenega kraja.

Takih nas je precej in gotovo več od tistih, ki imajo pač veliko srečo, da imajo delovno mesto, šolo ali univerzo v domačem mestu, domačem kraju.

Velika večina njih se te sreče ne zaveda, ker še nikdar ni poizkusila, kaj pomeni vsakodnevna vožnja v službo v prometnih konicah. Bolj preprosto povedano: ve se, da tudi danes sita vrana lačni nikdar ne verjame. Vsi, ki se vozimo od daleč na delovno mesto, vemo, kaj to pomeni.

Predvsem postane ta vsakodnevna vožnja z meseci in kasneje še bolj z leti izjemno težavna, mukotrpna stvar, saj vozači veliko časa preživljamo v vlakih, avtobusih in seveda predvsem v avtomobilih. Naj takoj povem še obče znano resnico, ki se v javnosti največkrat zamolči, namreč dejstvo, da se velika večina ljudi vozi na delo z avtomobilom preprosto zato, ker se ne more s sredstvi javnega prevoza; teh je namreč odločno premalo, so na voljo največkrat v nemogočih urah, so odročna in največkrat strašno počasna in še kaj bi lahko vedeli povedati vsi tisti, ki na dan povprečno izgubimo po dve, tri ure za prihajanje in odhajanje na delovno mesto.

Že res, da je čas denar, in tudi to je res, da to pravilo-slogan s srčnimi infarkti uničuje ljudi v svetu, a vožnja v službo in iz službe domov je za vozača po določenem času najtežje opravilo, ki ga čaka pred službo in po delovnem času.

Jasno je, da tisti, ki tega nikdar ni počel in seveda tega (še) ne počne, nas vozačev ne razume, kot tudi ne razume, kaj pomeni biti po najmanj deset, a največkrat dvajset-štirinajst ur od doma. Zraven dodajmo še dejstvo, da moramo vozači običajno skrbeti še za kosilo, ki ga največkrat opravimo kar stojimo v baru, s sendvičem v rokah, večkrat na delovnem mestu s suho malico, in nas zato

loči od kolegov domačinov tudi to, da ne moremo med uro kosila domov, kjer si lahko vsaj za uro oddahne od vsega: od delovnega mesta in od ljudi na njem, od vsega ostalega, kar nas že itak vse muči na vsakem delovnem mestu.

In tudi nobene neresnice ne bomo zapisali, če povemo, da noben človek, ki ima v domačem mestu službo, ne ve, koliko vse to stane, ker pač teh stroškov sam nima in se zato z njimi ne ukvarja, jih preprosto ne pozna in zato ne ve, da jih lahko drugi imajo. Govorimo seveda prvenstveno o veliki porabi bencina in nasploh predragega avtomobila, o sicer neizbežni porabi, ki je v nekaterih družinah postala največji letni družinski strošek, kar je seveda grozljiv podatek. Govorimo tudi o tem, da vsak vozač porabi za kosilo, in to tudi, če je le-to samo suha malica, veliko več kot tisti, ki hodi na kosilo in večerje domov. Predvsem pa govorimo o dragocelem času, ki ga vozači prebijemo v avtomobilu, vlaku, avtobusu.

Za delodajalce se itak ve, vsaj v državi, v kateri nam je dano živeti, da za vozače niso nikdar imeli in nimajo nobene ga posluha, kar se seveda najbolj pozna v kuverti z mesečno plačo, ki je za isto delo enaka za vse, za tiste, ki hodimo od daleč, kot za tiste, ki imajo do službe le nekaj korakov. Ne bomo zavijali na socialno plat, ker nima smisla, kot tudi ne bomo rekli nobene o tem, kako je krivica del vsake družbe in zato tudi naše. Če se komu ta zapis zdi ponovno jamranje, vedite, da ni vozač. To je gotovo, ker bi sicer vsaj skušal razumeti gornje besede in bi takoj pomislil na jamranje, jadiko-

vanje, ki ni vseh nikomur, še najmanj vozačem.

Dodajmo še vrsto težav, s katerimi si vozači dan za dnem "krasimo in bogatimo življenje", če sem lahko malce ironičen, in to od tega, da imamo vse manj časa zase in za svojo družino, do tega, da se včasih zares sprašujemo o smislu življenja, ko skrušeni ugotavljamo, koliko denarja porabimo za vožnjo in vse ostalo, ki je povezano z vsakodnevnim vožanjem, in se nam v tistih trenutkih zares zazdita naše življenje in hoja v službo jalovo, največkrat nesmiselno početje. Ker nas je vozačev vse več, vemo, da imajo prav tisti, ki pravijo, da je naša družba narejena tako, da načrtno uničuje družino, in nam je tega seveda žal. Zato skušamo na vse kriplje obdržati vsaj v družini, z ženo ali možem in predvsem pa z otroki, neko ravnovesje, ki je potrebno, če hoče družina ostati povezana, ne nazadnje tudi preživeti kot družina. Da smo pri tem bolj ali manj uspešni, je seveda dejstvo, kot je tudi res, da smo živčni, "stresirani do konca", da živimo divje in mučno življenje, ki ga v končni fazi niti ne maramo, kaj šele, da bi ga imeli radi.

Najbolj nam je seveda žal, da trpijo naši otroci. Tega se najbolj zavedamo takrat, ko so otroci majhni in nas po nekaj dneh odsotnosti skoraj ne poznajo več. Da ne pišem neumnosti, vedo vsi tisti starši, kjer sta oba zaposlena in sta oba vozača. Prava mala umetnost je za vse vozače že preživeti kot družina, ohraniti vsaj neko dostojno navezanost med ženo in možem, če že o ljubezni ne bomo napisali nobene, ker se o ljubezni itak zelo težko reče kaj pametnega, pa čeprav njeno odsotnost vsi še kako občutimo in pogrešamo.

OD 28. JULIJA DO 4. AVGUSTA NA JEZERSKEM

ŠESTI TABOR SLOVENSkih OTROK PO SVETU

Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa prireja od 28. julija do 4. avgusta 2002 na Jezerskem 6. Tabor slovenskih otrok po svetu. Začel se bo v nedeljo, 28. julija, ob 17.30 na Planšarskem jezeru na Zgornjem Jezerskem.

Ob tej priložnosti se bodo zbrali otroci - udeleženci tabora, njihovi starši in sorodniki iz Slovenije, predstavniki slovenskih organizacij v tujini, predstavniki slovenske vlade, Slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa ter predstavniki veleposlaništev držav, iz katerih bodo prišli udeleženci tabora, kakor tudi domačini - Jezerjani. Za skoraj 90 otrok iz Avstrije, Bosne in Hercegovine, Hrva-

ške, Italije, Nemčije, Nizozemske, Švice, Ukrajine in ZDA, ki se bodo teden dni družili tudi z vrstniki iz Slovenije so pripravili zanimiv program. Vodja tabora bo gospod Davor Karničar, Slovenec, ki je kot prvi človek na svetu smučal z najvišje gore na svetu. Naši mladi rojaki se veselijo lepih doživetij v domovini svojih staršev, dedkov in babic, zagotovo pa se bodo razveselili tudi vašega prihoda na Jezersko.

Za informacije: Beti Jarc, Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa, Cankarjeva 1/IV, Ljubljana, tel. 003861 4263326 oz. 4264038, e-mail: drustvo.slo.konferenca@siol.net.

ARGENTINSKI SLOVENC

POMOČ PRI VRAČANJU

Pavlinka in Boštjan Kocmur iz izseljenkega društva Slovenija v svetu, ki deluje v Ljubljani, pomagata na razne načine rojakom v Argentini, ki bi se radi preselili v Slovenijo. To je matična domovina njihovih staršev, ki so jo zapustili v tragičnem obdobju naše zgodovine. Toda za tiste, ki so bili rojeni v Argentini, "je to vrnitev domov, četudi v Sloveniji še nikoli niso bili".

Predstavnika društva Slovenija v svetu pravita, "da je samo med januarjem in marcem prišlo 73 prošelj za pomoč. Trenutno imajo 89 vlog, kar pomeni, da 213 ljudi iz Argentine se želi vrniti". Gospodarska in družbena kriza v Argentini je bila kaplja čez rob za številne Slovence, ki so razmišljali o vrnitvi. Vrnili bi se radi starejši in mlajši, poročeni, samski in taki

z otroki. Vendar število prošelj upada, potem ko so predstavniki slovenskega zunanjega ministrstva med nedavnim obiskom v Argentini povedali, da jim država ne more nuditi posebne pomoči. Ne stanovanj ne zaposlitve. Pomenljiva je izjava zakonca Nejkina in Milene Štefe, ki sta si po vrnitvi v domovino svojih staršev v Prekmurju uredilačasno prebivališče v gariži, a sosedje jima vsestransko pomagajo, da so se razmere zanju in za štiri otroke začele izboljševati. Družinski poglavar pravi: "Prišli smo, ker je v Argentini vse bolj nevarno. Lahko bi preživeli kljub pomanjkanju denarja v državi. Več bi delal, pa bi šlo. Toda otrokom sva želela zagotoviti lepšo prihodnost". M.

NA KATOLIŠKIH GIMNAZIJAH TUDI LETOS ZELO USPEŠNA MATURA

BRANCATI V NOVI GORICI IN ŠEMPETRU

BO Z BLIŽNJIMI VOLITVAMI PRETRES NA POLITIČNEM PRIZORIŠČU?

MARJAN DROBEŽ

Kar nekaj dogodkov spriči svojih razsežnosti v teh dneh povzroča ali celo vzburja zanimanje slovenske javnosti. Gre, denimo, za uganjanja o tem, kakšen bo pretres na političnem prizorišču v državi po volitvah novega predsednika republike, in o spremembah pri vodenju vlade.

Pretres bo nastal že zato, ker bo sedanji predsednik države odšel s položaja, na katerem je močno zaznamoval in nemara celo pogojeval velik del slovenske politike. Med devetimi možnimi kandidati za izvolitev na najvišjo funkcijo v državi dajejo občila največ možnosti dr. Janezu Drnovšku, dr. Francetu Arharju in tudi Barbari Brezigar. Vsak od teh bi v politiki poskušal uvesti svoj stil delovanja, s čimer bi državi dal tudi osebni pečat. Nov bo tudi premier, ki bo v vladi poskušal uveljaviti svoj način in stil delovanja.

V Sloveniji referendum o privatizaciji državnih bank za zdaj ne bo, ker pobudniki v določenem roku niso zbrali dovolj glasov podpore. Pač pa se je spet začela t.i. pivovarska vojna, v kateri pivovarna Laško poskuša prevzeti pivovarno Union, za katero je zainteresirana tudi belgijska pivovarska družba Interbrew. V Bosni in Hercegovini so ogorčeni zaradi vztrajnega zavračanja slovenske vlade, da bi poravnala dolgove nekdanje Ljubljanske banke varčevalcem iz te države. Gre skupaj za okrog 250 milijonov nekdanjih nemških mark, ne upoštevaje obresti. Milan Kučan s svojim obiskom in pogovori v Sarajevu 18. t.m. ni uspel prepričati nesporazumov med Slovenijo in BiH, dosegl pa je, da oblasti v Sarajevu niso zapovedale bojkota pri prodaji slovenskega blaga in storitev. Za zdaj je tudi odstranjena nevarnost, da bi se spori med državama poglobili, toda sporna vprašanja bo potrebno takoj začeti reševati,

kar je Milan Kučan svojim sogovornikom v Bosni in Hercegovini tudi obljubil.

Slovenska javnost z izrednim zanimanjem spremlja afero, povezano z zavarovalnico Triglav, ki je z okrog 2.500 zaposlenimi največja v državi. Prišlo je do ostrega soočanja med agencijo za zavarovalniški nadzor in upravo Triglava, ki ni dovolila pregleda knjig, listin in drugih dokumentov o poslovanju zavarovalnice, tudi ne o plačah vodilnih uslužbenec ter o načinih kupovanja delnic. Nastale naj bi razne mahinacije, nezakonitosti in drugače operacije finančnega značaja, s katerimi naj bi nekdanji družbeni kapital (zdaj državni) preusmerjali v zasebno last. Zadeve raziskuje tudi vladni urad za preprečevanje korupcije. Direktor urada Boštjan Penko je izjavil, "da gre za veliko premoženjsko korist in s tem za oškodovanje družbenega premoženja".

Agencija za zavarovalniški nadzor je sklenila, da mora Upravni svet zavarovalnice Triglav spriči ugotovljenih nepravilnosti in kršenja predpisov razrešiti predsednico uprave Nado Klemenčič in člana uprave Jožeta Obersnela. Če tega nadzorni svet ne bo hotel storiti, bi Triglav lahko odvzeli dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov. V neki anketi objavljeni 20. t.m. na državni televiziji je bilo ugotovljeno, da kar 70% klientov (strank) svoji zavarovalni-

ci, torej Triglavu, ne zaupa več.

VELIKO VPISOV V ŠKOFIJSKO GIMNAZIJO

V Sloveniji je bila letošnja matura gimnazijcev med najboljšimi v obdobju po osamosvojitvi države. Zaključilo jo je okrog 16.000 mladih. Pri tem so bili zelo uspešni tudi dijakinje in dijaki škofijskih gimnazij. Le-te veljajo za najbolj zglede v slovenskem izobraževalnem sistemu. Nekdanji predsednik ustavnega sodišča in soavtor slovenske ustave dr. Tone Jerovšek je v intervjuju, ki je bil v soboto, 20. t.m., objavljen v mariborskem časniku Večer, dejal, "da v šentviško škofijsko gimnazijo vneto pošiljajo svoje otroke tudi nekdanji nasprotniki Cerkve".

Na katoliških gimnazijah je od 360 maturantov bilo uspešnih 358. Podrobneje pa so bili izidi naslednji: na Škofijski klasični gimnaziji Ljubljana-Sentvid je bil uspeh mature sto odstoten. 165 maturantov je v povprečju doseglo 23,59 točk, 22 med njimi med 30 in 34 točk; Škofijska gimnazija v Mariboru je imela 98 maturantov, uspešno jih je 90, trije na maturi so bili odlični, ena maturantka se je uvrstila med "zlate"; uspeh 52 maturantov Gimnazije Želmlje (na Dolenjskem) je bil 100%; uspeh 45 maturantov Škofijske gimnazije v Vipavi pa je bil 95,5%, od 19 odličnih je bilo 5 "zlatih".

Med dogodki v Sloveniji v prejšnjih dneh omenjamo, da je Peter Bekeš prevzel svojo

novo funkcijo veleposlanika na Hrvaškem. Znan je tudi kot nekdanji slovenski veleposlanik v Italiji.

V sobotni prilogi osrednjega slovenskega časnika Delo, 20. t.m., je časnikar Marko Pečauer objavil komentar z naslovom *Dolgo poletje in vroča jesen*. V njem obravnava tudi vlogo in možnosti predsednika vlade dr. Janeza Drnovške pri lobiranju za sprejem Slovenije v EU in zvezo NATO. Pri tem časnikar opisuje tudi posledice, ki bi nastale, če Slovenija ne bi bila sprejeta v omenjeni povezavi. Piše: "Če bo Slovenija deležna zavrnitve EU, potem se bo marsikaj v tej državi postavilo na glavo. To bi namreč pomenilo, da edini cilj, okrog katerega v tej državi velja tako rekoč vsesplošno soglasje, ni bil dosežen. Gotovo bi to povzročilo silovito reakcijo v javnosti, protievropsko evforijo, morda celo razveljavljanje zakonov, ki so bili sprejeti zaradi uskladitve s pravnim redom EU, in sprememb ustave, ki so posledica španskega in raznih drugih kompromisov ob slovenskem prizadevanju, da bi bili zraven. Slovenija bi se zaprla vase in vsaj za nekaj čas postala sovražna do vsega tujega. To bi prineslo tudi gospodarski zastoj in splošno krizo v državi."

Zveza Nato pa je nekoliko drugačna zgodba. Čeprav strankarska politika daje vtis, da je stopnja soglasja o slovenskem vstopu v to organizacijo enaka kot za EU, je javnost razdeljena skoraj na pol. Oba možna izida, da bo Slovenija povabljen v NATO ali da ne bo, sta lahko vir velikih političnih sporov."

ZA SOŽITJE OB MEJI

Novi župan Gorice Vittorio Brancati je opravil prva spoznavna, a tudi že delovna obiska pri svojih kolegh, županih mestne občine Nova Gorica Črtomirju Špacapanu in občine Šempeter-Vrtojba Draganu Valenčiču. Skupaj z občinskim odbornikom dr. Damijanom Terpinom, pristojnim tudi za čezmejne in evropske povezave, sta sogovornikom predstavila in pojasnila politično in programsko usmeritev novega vodstva občine Gorice, v katerem imajo stiki in sodelovanje s sosednjimi občinami oz. območji v Sloveniji veliko mesto.

Župan Brancati je med srečanjem z občinskimi upravitelji v Novi Gorici in v Šempetru nekajkrat poudaril, da bo občinski odbor v Gorici pri utrjevanju sožitja med prebivalstvom ob meji upošteval dragoceno spoznanja in izkušnje, ki izhajajo iz tisočletne zgodovine Goriške. "Reka Soča je simbol, ki označuje bivanje Italijanov, Slovencev in Furlanov, pa njihovo preteklost in prihodnost," je poudaril v Šempetru, kjer mu je župan Dragan Valenčič izročil skupno fotografijo obeh občin, na kateri je vidna zlasti struga reke Soče. Ob tem je Vittorio Brancati spomnil, da so v obdobju pred prvo svetovno vojno v Gorici uporabljali štiri jezike: slovenščino, italijanščino ter furlanski in nemški jezik. Tedanje vzdušje in razmere naj bi čimprej obnovili, saj sodelovanje zgolj na gospodarskem področju ne zadostja. Napovedal je tudi, da bo občinski odbor v Gorici leta 2003 pripravil skupno slove-

nost Gorice in Solkana ob zgodovinski tisoč eni letnici prve pisne omembe obeh naselij.

Župana mestne občine Nova Gorica in občine Šempeter-Vrtojba sta izrekla zadovoljstvo spriču nove politične in programske usmeritve novih upraviteljev Gorice in dejala, da jo bosta podpirala. Župan občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič je ob tem dejal, da je Šempeter pri Gorici tudi v svojem imenu ohranil povezavo z bližnjo Gorico in poudaril, "da Gorico še zmeraj občutimo kot naše skupno mesto". Občina Šempeter-Vrtojba tudi pri načrtovanju prihodnjega razvoja upošteva dejstvo, da se bo v prihodnje, zlasti po vstopu Slovenije v EU, čedalje bolj vključevala v prostor sosednje Gorice oz. se z njim povezovala. Kot primer skupne zavzetosti obeh občin navajajo sodelovanje pri preobrazbi mednarodnega mejnega prehoda Vrtojba-Štandrez, da bi slednji po vključitvi Slovenije v evropsko povezavo lahko opravljal novo vlogo.

Župani občin Gorica, Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba, so se dogovorili o stalnih stikih, dogovarjanju in sodelovanju. Sestajali se bodo bodisi vsi trije skupaj, ko se bo za to pokazala potreba, ali pa ločeno, denimo, župana Gorice in Nove Gorice oz. župana Gorice in Šempetra-Vrtojbe. Vsi skupaj si bodo prizadevali za izvajanje programov sodelovanja ob slovensko-italijanski meji na Goriškem, kot jih določata medmejna sporazuma Sožitje in Čezmejna zaveza.

M.

OBČINA ŠEMPETER-VRTOJBA

ENA NAJBOLJ USPEŠNIH OBČIN V SLOVENIJI

V občini Šempeter-Vrtojba so več dni proslavljali občinski praznik, 22. julij. Le-ta je namenjen dnevu, ko je bila občina pred štirimi leti ustanovljena. Tedaj so potekale ostre polemike o smislu in upravičenosti nove lokalne skupnosti, saj je veliko prebivalcev in uglednih posameznikov menilo, da morata Šempeter in Vrtojba ostati v sestavi mestne občine Nova Gorica. Mnenja so se po štirih letih povsem spremenila, saj vsi priznavajo, da je Šempeter-Vrtojba ena najbolj uspešnih občin v Sloveniji. Župan Dragan Valenčič je na slavnostni seji občinskega sveta v soboto, 20. t.m., dejal, "da so v štirih letih od ustanovitve občine pridobili bistveno več prihodkov, kot pa so jih pričakovali na začetku. Najbolj pomemben uspeh omenjenega obdobja je sprejetje prostorsko-razvojnega načrta občine Šempeter-Vrtojba do leta 2002, s ka-

terim so začrtali razvoj na področju gospodarstva, družbenih dejavnosti in demografskih gibanj prebivalstva. Prostorski načrt nam daje vse možnosti za izdelavo izvedbenih aktov, ki smo jih že začeli pripravljati".

Občina Šempeter-Vrtojba je skratka v štirih letih več kot upravičila svoj nastanek, je ob prazniku poudarjal župan. Dodal je, "da so uresničili nekatere naložbe, o katerih prej nismo uspeli niti sanjati. Med njimi prednjači v celoti obnovljena osnovna šola v Šempetru z igriščem, za kar je občina vložila okrog milijardo tolarjev. Po poletnih počitnicah bodo v šoli odprli še novo telovadnico, medtem ko se Vrtojbenci razveselijo nove večnamenske športne dvorane ob tamkajšnji podružnični osnovni šoli. V celoti je obnovljen in posodobljen tudi zdravstveni dom v Šempetru."

M.

NOVA ŠTEVILKA VIPAVSKEGA GLASA

DRAGOCEN VIR INFORMACIJ IN DOGODKOV IZ PRETEKLOSTI

Pred nekaj dnevi je izšla nova številka *Vipavskega glasa*, glasila krajevne skupnosti v Vipavi. Ta publikacija redno izhaja, znana pa je po temeljiti obravnavi preteklosti Vipave in drugih krajev na območju Zgornje Vipavske doline. Zato je *Vipavski glas* dragocen vir informacij in dogodkov v preteklosti in sedanjem času za vse, ki preučujejo domoznastvo na omenjenem območju.

V novi številki je v rubriki *Iz naše preteklosti* objavljen dokumentiran zapis o cerkvi in župniji svetega Matije (ali Mateja) na Slapu pri Vipavi. Prispevek je napisal tamkajšnji župnik in profesor Škofijske gimnazije v Vipavi, prof. Franc Kralj, in sicer ob 300-letnici dograditve sedanje baročne cerkve (1702-2002) in 100-letnici ustanovitve samostojne župnije. Dogodka so že praznovali, zato iz omenjenega zapisa povzemamo nekaj manj znanih, ali celo nezanih podrobnosti o cerkvi in župniji na Slapu.

Prof. Franc Kralj je zapisal, "da prva pisna omemba Slapa na Vipavskem v zgodovinskih virih sega v začetek 13. stoletja. Gre za listino-darovnico istrskega mejnega grofa Henrika Andeškega z dne 23. januarja 1223. Listina z omenjenim datumom se glasi: "Henrik, po Božji milosti mejni grof Istre, daruje cerkvi Device Marije v Diessenu šest kmetij v vasi, ki se imenuje Slap (Zlap) in se nahaja blizu Vipave, s pristavkom, da hoče v znak privolitve vsako leto o svečnici dati bratom rečne cerkve po štiri tovore olja v Ogleju do svoje smrti. Ko pa umre, naj dobijo omenjeni bratje imenovane kmetije z vsemi pritliklinami v svojo rabo". Slapenska cerkev se prvič pisno izrecno omenja v darovnici oglejskega patriarha Markvarda de Randecka (1365-1381), ki sicer velja za obnovitelja od potresa močno prizadete oglejske bazilike. V listini z dne 3. marca 1373 se med drugim navaja kmetija "Zalis" pri "svetem Ma-

teju" (Matiju?) na Slapu. Od tedaj naprej je obstoj cerkve v kraju izpričan neprekinjeno. Pisec našteva dogodke povezane z verskim in narodnim življenjem, ki so bili povezani tudi z vlogo in delovanjem cerkve oz. župnije. Poudarja, "da je bila v času socialističnega enoumja verska dejavnost sicer omejena in porinjena za cerkvene zidove, je pa bila cerkevna stavba ob sodelovanju požrtvovalnih Slapencev prenovljena tako navznotraj, kakor navzven. Jubilejno leto 2002 (300-letnica zgraditve cerkve in 100-letnica župnije) je župnijsko občestvo Slap dočakalo s popolno prenovlo zunanjosti cerkvene stavbe (zvonik z bakreno priamido, nova cerkvena streha, nov omet), k čemu so največji delež prispevali župljani in je projekt denarno podprla tudi občina Vipava".

V novi številki *Vipavskega glasa*, ki je izšla v nakladi 700 izvodov, je objavljenih še mnogo drugih zanimivih in aktualnih zapisov, člankov in drugih prispe-

kov z raznih področij. Magda Rodman je objavila članek o srečanju članov rodbine Premrl v Vrhopolju. Bilo jih je okrog 400 in so prišli od vsepovsod, tudi iz tujine. Korenine omenjenih rodbin segajo po vsej Evropi, ter celo v Južno Afriko in Ameriko. Prvi zapis priimka Premrl ali njegove izpeljanke (Urban Premrl) sega v leto 1498. Zanimiv je članek o arhitektu in urbanistu Jožetu Plečniku, ki je izdelal tudi načrte za spomenik padlim v Vipavi. Ta naj bi bil najpomembnejši v celotnem Plečnikovem spomeniškem delu. Avtorica članka Magda Rodman je zapisala, "da čeprav so partizanska obeležja imela obvezno rdečo zvezdo, so bili za Jožeta Plečnika ustreljeni ali pobiti predvsem krščanski mučeniki. Spomenike je pogosto opremil s križi in s staro krščansko motiviko, vendar tako, da simboli vere niso bili vidni na prvi pogled. Za Vipavo je iz različno obdelanih kosov kamna sestavil križ na zvonastem podstavku, ki se zgornje končice v kapitel z grozdi. Ti so hkrati ponazarjali značilno vinorodnost Vipavske doline, čeprav so bili zares misljeni kot podobna Kristusove krvi".

M.

V nedeljo, 28. julija, ob 17.30

VSakoletno spominsko slavlje
za umorjene iz družine Breceļ in za druge
v gozdu pri zgornji Branici.

Somaševanje bo vodil g. Dušan Jakomin,
pel pa bo mešani zbor F.B. Sedej iz Steverjana.
Vabljeni tudi k družabnosti.

V PRIMERU SLABEGA VREMENA BO VSE V CERKVI V KODRETHU.

ITALIJANSKO PRAVO

"ELEKTROSMOG"

DAMJAN HLEDE

Masovni razvoj trga mobilnih telefonov, za funkcionalnost katerih je potrebna vedno večja teritorialna prisotnost oddajnikov, je zaostrel že dolga leta prisoten problem negativnih zdravstvenih učinkov, ki jih povzročajo izpostavljenosti električnim, magnetnim in elektromagnetnim poljem. Znanstvenega vidika negativni učinki te izpostavljenosti niso še dokazani z obče sprejetimi ugotovitvami. Obstaja pa veliko znanstvenih raziskav, ki ugotavljajo, da so v bližini oddajnikov statistično veliko bolj prisotna nekatera obolenja, med katerimi je najpogostejša otroška levkemija, pa tudi možganski rak. Zadeva je dosegla višek zaostritve v slučaju oddajnikov vatikanskega radia v Rimu, kjer se je zadeva v prvi stopnji sodnega postopka zaključila s sodno ugotovitvijo nepristojnosti italijanskega sodnika, ker naj bi zadeva presegala teritorialno pristojnost italijanskega sodstva. Meritorna razprava je bila torej odložena.

Se pred nekaj leti je v naši državi z ozirom na postavljanje radijskih, televizijskih in telefonskih oddajnikov vladal far west. Do odločnega zakonskega premika je prišlo šele leta 1997, ko je bil sprejet ministrijski odlok št. 381 z dne 10. septembra 1998. Ta odlok določa mejo izpostavljenosti elektromagnetnim poljem, kateri je lahko podvrženo prebivalstvo. Meja za emisijo električnih polj je določena v višini 20 volt na meter; v primerih, kjer izpostavljenost traja več kot štiri ure na dan, se meja zniža na 6 volt na meter. V zvezi s temi omejitvami je vsekakor še zmeraj prisoten spor med tistimi družbenimi dejavniki, ki zahtevajo dodatno znižanje obstoječih meja, češ da so za zdravstveno varnost prebivalstva še zmeraj previsoke, drugi pa zahtevajo njihovo zvišanje, češ da so ob-

stoječe meje strožje od evropskih standardov.

Odločnejši korak je bil storjen z okvirnim zakonom št. 36 z dne 22. februarja 2001, ki postavlja temeljna, čeprav še zmeraj presplošna načela na področju zaščite pred izpostavljenostjo električnim, magnetnim in elektromagnetnim poljem. Ta zakon med drugim določa pristojnosti države na tem področju. Med njimi je npr. predvidena ustanovitev državnega katastra fiksnih in mobilnih virov električnih, magnetnih in elektromagnetnih polj ter zainteresiranih teritorialnih okrajev, poleg tega pa še določitev meja izpostavljenosti, določitev lokalizacije elektrovirov, katerih napetost presega 150 kV ter določitev tehnik za ugotavljanje stopnje elektromagnetnega onesnaženja.

Predvidene so tudi pristojnosti dežel, med katerimi je tudi določitev postopka za izdajo dovoljenj za instalacijo električnih in elektromagnetnih naprav ter posebna pravica občin, ki lahko s svojim pravnikom uredijo najprimernejšo urbanistično in teritorialno lokacijo elektromagnetnih naprav, ki naj bi čim bolj zmanjšala izpostavljenost prebivalstva. Z ozirom na to zadnjo pravico preseneča sodobna razsodba Državnega sveta (razsodba št. 3095 z dne 3. junija 2002), ki je razsodil, da občine ne smejo spreminjati obstoječih državnih meja izpostavljenosti. Kot spremembo meja pa je tolmačila občinski pravilnik, ki je postavljal daljinske in višinske meje ter lokacijska pravila, češ da se za njimi skriva dejanska sprememba meja izpostavljenosti, kar spada v pristojnost države. Spomniti pa gre, da je leta 1999 Ustavno sodišče razsodilo, da spada to področje v urbanistiko, ki je v pristojnosti dežel in torej, posredno in v svojih mejah, tudi v pristojnosti občinskih krajevnih uprav.

SVETOVALNA SLUŽBA KZ

VARSTVO BUČK

Bučke (cukete) napada precej boleznih in škodljivcev. Najpogostejši so v naših podnebnih razmerah napadi pepelnice (oidija), ki prekrije liste z belo plesnijo, ki diši po gljivicah. Pepelnica se pojavlja predvsem v zelo toplih dneh (ob koncu julija in začetku avgusta) in ob močnejšem napadu povzroči hitro hiranje rastlin. Bolezen uspešno zatiramo z močljivim žveplom v odmerku 80 do 100 gramov na 100 litrov vode. Škropimo v jutranjih, hladnejših urah.

Manj pogosti so napadi krastavosti (cladosporium) in pegavost na listih in plodovih. Obe obolenji preprečimo z preventivnim škropljenjem z bakrovimi pripravki. Pri tem moramo biti pazljivi na varostno dobo, ki je pri teh sredstvih relativno dolga. Po navadi škropimo le, če je prišlo do napadov teh gljiv v prejšnjih letih in je zato možnost okužbe večja.

Od škodljivcev prizadenejo nam to žal potrjujejo, predvsem uši, ki prinašajo virusne bole-

ni. Bučke okužene z virusom ne moremo zdraviti. Najbolje je, da jih odstranimo in uničimo.

Proti ušem so možni preventivni ukrepi. Koristno je uničevanje plevelov, na katere se naselijo uši, ki pozneje preidejo na bučke.

Za neposredno zatiranje teh žuželk lahko uporabljamo sredstva na osnovi aldiraktina (npr. OIKOS), ki imajo zelo kratko varostno dobo (3 dni) v odmerkih 15 ml na 100 l vode.

TRETJI PONATIS ZGIBANKE O VINSKI POTI TERANA

MED CILJI TUDI SKUPNA TURISTIČNA PONUDBA

Zgibanka o Vinski poti terana je doživela že svoj tretji ponatis. Publikacijo, ki so jo od leta 1986 (leto oblikovanja vinske ceste) do danes razdelili v okoli 80.000 izvodih, je oblikoval goriški ilustrator Walter Grudina, sicer pa je njena izdaja sad truda Slovenskega deželnega gospodarskega združenja oz. njegove gostinske sekcije, pri čemer pa ne smemo pozabiti doprinosa pokrajine Trst, ki je finančno podprla tisk in izdajo, ter Agencije za turistično informiranje in sprejemanje AIAT iz Trsta in Konzorcij vin Kras.

Zgibanka prinaša ažurirane informacije o 18 gostinskih obratih in sedmih kmetijah, kjer ponujajo kraški teran s kontroliranim poreklom (DOC), pa tudi druga vina in domače specialitete, ter o številnih naravnih in kulturnih znamenitostih kraškega teritorija tržaške pokrajine. Vse to je označeno na stiliziranem zemljevidu, kjer je narisana 26 km dolga vinska

cesta, ki se vije po pokrajinskih cestah od Opčin do Sesljana. Iz besed, ki jih je na predstavitvi v hotelu Daneu v četrtek, 18. t.m., ob prisotnosti številnih uglednih gostov izrekel predsednik gostinske sekcije pri

SDGZ Niko Tenze, se da razbrati, da je ta zgibanka od leta 1986 naprej pripomogla k razvoju turističnega sektorja pri nas, predvsem pa vinarstva. S to publikacijo so tudi prispevali k spoznanju teritorija in k rasti povpraševanja po bivanju v zelenem turističnem okolju.

Zgibanka, je še dejal Tenze na četrtkovi predstavitvi, naj bi zaključila prvo fazo afirmacije vinarstva in turizma, istočasno pa bi morala postati izziv in močni novi temelji za združevanje Vinske poti terana na italijanski strani s Kraško vinsko cesto na slovenski strani meje. Ravno tako bi se morala vinska cesta razširiti tudi na goriški Kras in na povezano zaledje ter tako zajeti vse območje v enotno promocijsko-turistično ponudbo. Pri tem je treba biti pozorni na dva dejavnika: na deželni zakon iz leta 2000, ki ureja promocijo lokalnih tipičnih proizvodov in vinske ceste ter na možnosti, ki se odpirajo s koriščenjem ev-

ropskih programov za čezmejno sodelovanje. Kakovostni skok v rasti vinske ceste mora iti tudi v smer boljše povezave z drugimi lokalnimi turističnimi atrakcijami, je dejal Tenze.

Pri pobudi sodeluje, kot že rečeno, 18 gostinskih obratov. Ti so: restavraciji Daneu in Pine-ta dai Troll na Opčinah, restavracija Kras na Colu, restavracija Furlan na Repentabru, gostilna Pod Tabrom na Colu, gostilni Škabar in Križman v Repnu, restavracija Milič pri Briščkih, gostilna Guštin v Zgoniku, Društvena gostilna v Gabrovcu, restavracija Grilanc v Saležu, gostilna Suban v Trnovci, gostilna Gruden v Šempolaju, gostilni Sardoč in Tence v Prečniku, gostilna Sardoč v Sli-vnem, restavracija Al Carso v Mavhinjah in gostilna Pri Guštinovih, prav tako v Mavhinjah. Teran DOC je mogoče najti tudi na kmetijah Jožka Colje v Samotorci, Danila Lupinca v Prapro-tu, Miliča "Zagrskega" v Zagradcu, Ladija Miliča v Saležu, Aleksija Ostrouške v Zagradcu, Borisa Škerka v Prapro-tu in Benjamina Zidariča prav tako v Prapro-tu.

iž

ANALIZA SVETOVNE EKONOMIJE

ZAKAJ DOLAR IZGUBLJA NA VREDNOSTI?

MARA PETAROS

V zadnjih dneh se je evro v primerjavi z dolarjem močno okreplil. Višja vrednost evra bo verjetno kmalu zelo ugodno vplivala na stopnjo inflacije. Čeprav tega ob začetku leta ne bi nihče napovedoval, je evro v zadnjem tednu dosegel pariteto z dolarjem, in to prvič po 14. januarju 2000. Čeprav prihajajo iz Združenih držav Amerike nekatere pozitivne vesti, pa izgublja ameriški dolar na vrednosti. Razlogov za vedno nižjo vrednost dolarja je več:

- v zadnjih tednih so odkrili kar nekaj nepravilnosti v največjih ameriških podjetjih, ki so navidezno kazale zelo zdravo bilanco. Odkrili so celo vrsto knjigovodskih napak in nepravilnosti v letnih bilanci najrazličnejših družb, kar je močno oškodovalo številne varčevalce. Hkrati pa prodirajo v svet novice o slabših poslovnih uspehih do sedaj zelo uspešnih podjetij. Ob koncu prvega tromesečja tega leta je marsikatero podjetje prikazovalo precej manj spodbudne rezultate, kot so jih napovedovali ob začetku leta. Zaradi teh odkritij so se svetovni varčevalci prestrašili, saj je donos neke naložbe tesno povezan s poslovnim uspehom podjetja. Če ima podjetje, v katerega smo investirali, velike dobičke, bo tudi donos večji; če pa ima podjetje izgube, naložba ne bo donosna. Zato skušajo varčevalci preusmeriti investicije v podjetja, kjer je tveganje manjše. To se je seveda takoj poznalo na borznih trgih. Vsi borzni indeksi so ob koncu prejšnjega tedna izkazovali izredno nizke vrednosti, ki jih lahko primerjamo z vrednostmi po atentatu na stolpni v New Yorku. Takoj se je ta negativni trend preselil tudi na evropske borze, kjer so padli vsi borzni indeksi, kar pa nudi zelo

ugodno delovno okolje za vse tiste osebe, ki se ukvarjajo z borznimi spekulacijami.

- V juniju je ameriška trgovinska bilanca izkazovala zelo velik primanjkljaj, kar pomeni, da so ZDA veliko več uvažale kot izvažale. Čeprav je zaupanje ameriških potrošnikov še vedno zelo majhno, so v mesecu juniju zabeležili izredno veliko povpraševanje po tujih avtomobilih, po televizorjih in drugih dobrinah široke porabe, predvsem po oblekah in čevljih. Ker je bil dolar zelo močna valuta, so potrošniki raje kupovali tuje blago, saj je bilo zanje ceneje. Obenem pa tuji potrošniki niso mogli kupovati ameriških proizvodov, saj so bili zaradi visoke vrednosti dolarja predragi. Zaradi zelo velikih uvozov in zato, ker manjšega notranjega povpraševanja ni nadomestilo zunanje povpraševanje, se je avtomatično zmanjšala ameriška proizvodnja; zato ocenjujejo, da bo v tem letu bruto notranji proizvod narasel samo za 2,5%, kar je za en odstotek manj, kot so napovedovali ob začetku leta.

- V zadnjih mesecih se je zelo zmanjšalo varčevanje. Potrošniki porabijo več, kot zaslužijo, zato se stalno povečuje zadolžitev družin. V zadnjih mesecih so prvič po obdobju Clintonovega predsednikovanja zabeležili primanjkljaj v državni bilanci, saj so se močno povečali državni izdatki v podporo gospodarstva. Zaradi tega bodo morali takoj zmanjšati državne izdatke, pa tudi natančneje nadzorovati davčni sistem.

- Že dolgo pa se je zmanjšal priliv svežih finančnih sredstev iz tujine. Zato se je povpraševanje po dolarju drastično zmanjšalo, kar je gotovo negativno vplivalo na vrednost dolarja na svetovnih borzah.

- Skoraj vsi svetovni ekono-

sti so že dolgo govorili, da je dolar precenjen oz. da je evro podcenjen. Tega mnenja so tudi izvedenci pri Svetovnem monetarnem skladu, ki trdijo, da so se sedaj končno pokazala prava razmerja.

Seveda pa iz ZDA ne prihajajo samo negativne vesti. V zadnjem mesecu se je nekoliko zmanjšala stopnja brezposelnosti. Zaenkrat ekonomisti še ne vedo, če se je dejansko povečalo število delovnih mest ali pa gre to manjšo brezposelnost pripisati zgolj sezonskim zaposlitvam. Zaradi tega se je tudi nekoliko povečalo zaupanje potrošnikov v bodočnost in je naraslo povpraševanje, tudi v gradbenem sektorju.

Vse te informacije so pokvarile ugled ameriškega gospodarstva v svetu. Ameriški predsednik George Bush je pozval kongres, naj še pred poletnimi počitnicami odobri zakon, ki uvaža posebno stroge kazni za vsa tista podjetja, ki objavljajo ponarejene bilance in ki imajo določene nepravilnosti v knjigovodstvu. Na tak način naj bi bili varčevalci bolj zaščiteni. Med varčevalci pa sta se pojavili nekakšni negotovost in nezaupljivost, ki ju bo le težko izpodrinili, vendar ameriški ekonomisti menijo, da se bo stanje gotovo spremenilo, saj po vsakem dežju zasije sonce.

SGZ GORICA

BRANCATI OBISKAL ZDRUŽENJE

Prejšnji teden se je delegacija Slovenskega gospodarskega združenja Gorica (predsednik Vito Primožič, podpredsednik Ivan Plesničar, načelnik obrtne sekcije Rudi Petejan, predstavnik trgovcev Aleš Šuligoj, ravnatelj Igor Orel in tajnik Aleš Feri) srečala z goriškim županom Vittorio Brancatijem. Po čestitkah županu je Primožič poudaril pomen srečanj med krajevno upravo in gospodarskimi stanovskimi organizacijami. Predstavniki SGZ so županu nato predložili vrsto problemov, ki jih občutijo slovenski gospodarstveniki v goriški občini. Omenili so avtopostajališče in njegove razvojne strategije ter seveda povezan problem Jere-mitišča, ovrednotenje obstoječe obrtne cone na severnem delu mesta in povezavo s solkanskim obrtno cono, urbanistično načrtovanje s prekvalifikacijo mestnega središča. Skupni imenovalac vseh teh tem je čezmejno sodelovanje oz. vedno večja sinergija med Gorico in Novo Gorico. Pri SGZ-ju so namreč prepričani, da nobena razvojna strategija ne bo uspešna, če ne bo upoštevala skupnega obmejnega prostora. Zato je treba dati ponoven zagon delovanju Čezmejne zaveze, ki je v zadnjem letu zamrlo.

Brancati je prisotnim zagotovil, da bo občinska uprava razvijala svoje načrtovanje in delovanje koordinirano z občino Nova Gorica in v povezavi z drugimi občinami goriške pokrajine. Uveljaviti se mora nova miselnost, usmerjena v razvoj celotnega prostora.

Predstavniki SGZ so zagotovili, da bo Združenje nudilo svoj doprinos upravi tako na ravni izkušenj članov kot s svojo organizacijsko strukturo še zlasti na področju čezmejnega gospodarskega sodelovanja.

AF

FORMULA 1 / PRVAK JE ZNAN

SCHUMACHER ŽE DANES MED LEGENDAMI!

Nobenega dvoma ni več, kdo je največji pilot Formule 1. Nobenega dvoma ne more biti več, kdo je tisti, ki bo edini lahko postal in za dolga leta tudi ostal šestkratni, sedemkratni svetovni prvak v Formuli 1.

Nemški as vseh asov, dirkač Michael Schumacher je s svojo že 61. zmago v Formuli 1 dokazal, da so tudi danes še možne pravljice, da se tudi danes, v svetu denarja in visoke tehnologije še lahko sanja, da je tudi danes možno tisto, o čemer se je še do včeraj govorilo, da ni možno.

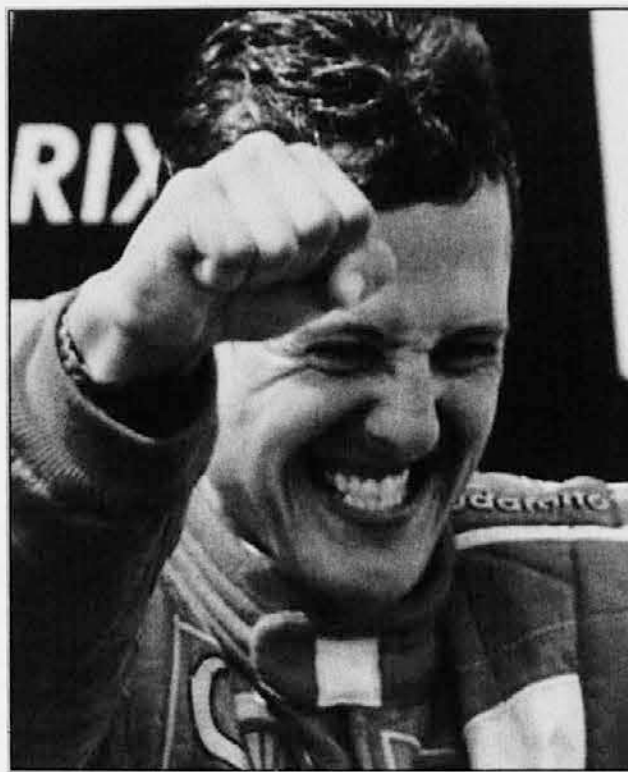
„Ne morem primerjati svojega petega svetovnega naslova v Formuli 1 s petimi osvojenimi naslovi argentinskega asa Fangia, preprosto zato ne, ker je vmes pet desetletij, in tudi zato ne, ker so se dirke v Formuli 1 korenito spremenile, saj imaš danes v moštvo celo ekipo ljudi, ki delajo zate,“ je dejal po osvojenem petem naslovu in po zmagi za Veliko nagrado Francije Michael Schumacher, ki je prisotnim tudi povedal, da še nikdar v življenju ni peljal tako slabo zadnjih pet krogov dirke, ko je po napaki odličnega mladega finskega pilota Kimija Raikkoneja Schumi hladno in prepričljivo prišel do petega naslova najboljšega na svetu.

O dirki na dirkališču Magny Cours v Franciji ni povedati kaj dosti, saj je peta svetovna lovorika Michaela

prvenstvu slovitega Fangia, saj je Schumi dirkač, ki je dosegel največ zmag v eni sezoni, je največkrat stal na stopničkih, je Ferrariju prvi izboril tretji zaporedni naslov, kar je doslej uspelo le Fangiu, in še in še bi lahko naštevati.

Michael Schumacher, ki je šest dirk pred koncem prvenstva postal svetovni prvak v Formuli 1 in je tudi tu prvi v zgodovini, je svoj peti naslov najboljšega na svetu proslavil v družbi Ferrarijevega moštva, ki mu za osvojitev najboljšega konstruktorja na svetu manjka le še nekaj točk, in z ženo Corino. V moštvo se je na slavo po dirki vrnil celo večno drugi voznik Ferrarijevega moštva Rubens Barrichello, kateremu je pred dirko v Franciji zatajil motor in zato niti ni startal in je bil že v letalu na poti domov.

Med številnimi intervjuji, ki jih je po osvojitvi petega naslova najboljšega v Formuli 1 na svetu dal Michael Schumacher, je tudi tisti, v katerem je časnikarju New York Timesa povedal, zakaj ne misli še nehati v dirkanju v Formuli 1: „Jasno je, da

mah, dvakrat je bil drugi, enkrat tretji, kar pove dosti o njegovi tekmovalnosti in zanesljivosti in seveda tudi o Ferrarijevem zanesljivem ter odlično pripravljenem letošnjem dirkalniku, ki ga letos med prvenstvom enkrat samkrat ni izdal. V Franciji je Schumi zmagal šestkrat, kar je spet rekord, ki ga bo težko preseči, kot je tudi že na šestnajstih zaporednih tekmah prišel do točk in s tem potolkel dvajsetletni rekord nepozabnega dirkača Carla Reutemana.

Še bi lahko naštevali rekorde, ki jih je nemški as s svojo hladnokrvno vožnjo in predvsem pa z zmagami dosegel v velikem cirkusu Formule 1, ki ga še vedno vodi znani Bernie Ecclestone. Prav o Ecclestoneu in njegovem vodenju Formule 1 se bo prej ali slej začelo govoriti, saj jih ni malo, ki bi radi Bernieja zamenjali, predvsem so to tisti, ki zagovarjajo vse tesnejše vezi med televizijo, od katere Formula 1 vse bolj živi, in Formulo 1. Vmes so seveda

ker v nekaterih državah ne smejo tobačni proizvajalci oglaševati svojih cigaret. Še se bo torej govorilo o Formuli 1 in to je tudi najboljša reklama zanj.

Bernie Ecclestone, ki je edini znal iz povprečno gledanih dirk, iz Formule 1, napraviti strašanski posel, se zaveda, da bodo nekatere spremembe v najbolj gledanih dirkah na svetu nujne, kot si tudi želi, da bi se na obzorju pojavil vsaj en medijsko izjemno prodoren dirkač, kakršen je v motociklizmu Valentino Rossi, ki dobesedno „predira televizijske zaslone“ in je seveda najboljša reklama za motociklistične dirke, ker je prava mana za oglaševalce vseh mogočih stvari. Ecclestone pa se tudi zaveda, da bosta morali vsaj dve moštvi postati resna tekmeča sedaj dobesedno neprimerno moštvo v rdečih bolidih iz Maranella. Letos ni uspelo to postati ne Williamsu, ki je vezan na BMW, kot tudi ne Mercedes-Benzovemu moštvo Mc La-

našnje Formule 1: premalo je namreč moštev, ki bi se lahko enakovredno kosala z najboljšimi, s Ferrarijem letos dejansko nobeden.

Kar se tiče pilotov, je res, kar je povedal škotski dirkač David Coulthard, ki s tretjim mestom na dirki za VN Francije vsekakor ne more popraviti katastrofalno slabe sezone, ko je dejal, da se o uspehih Michaela Schumacherja ne da govoriti drugače kot s presežniki, in Irvine, ki je nekdanji bil moštveni kolega Schumija v Ferrariju, je bil že pred leti Barrichello napovedal trdo življenje z besedami: „Kaj sploh govori Rubens o tem, da bo poskušal postati enakovreden pilot v Ferrariju, saj ne ve, kaj govori! Michael je enostavno z drugega planeta! Osvojil bo najmanj šest, sedem naslovov!“

Doslej jih je pet, a smo prepričani, da bo z zmagami še nadaljeval, saj se ni naveličal dirkanja, v sebi ima še željo po zmagi, ki je konec koncev odločilna, poleg dobrega avtomobila seveda. Pa niti ne smemo pozabiti, da je k Ferrariju prišel Schumi takrat, ko rdečim bolidom ni šlo najbolje in v Maranellu niso ve-

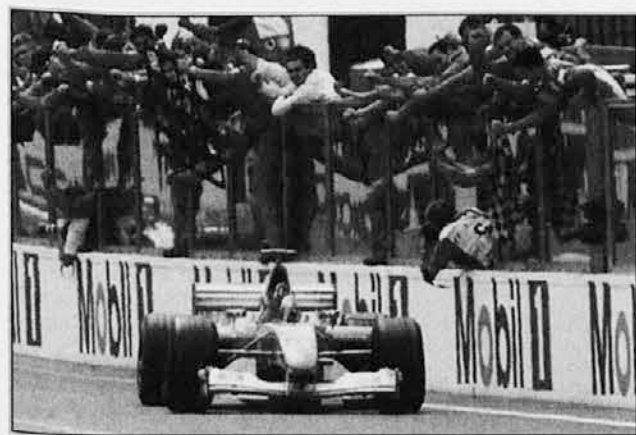
ciji, ko je obetavni Raikkonen moral močno zavirati, da je ostal na progi, a to vse po starem rimskem pregovoru, da sreča pomaga pogumnim (Fortes Fortuna adiuvat!).

Pravijo, da je hladen, preračunljiv in nezabaven tip, Italijani so mu zamerili, da se ni naučil Dantejevega jezika, kot vedo povedati tudi to, da njegova vožnja ni preveč slikovita, in vedno še dodajajo, da ima srečo, ker vozi odlični dirkalni avtomobil.

Vsi ti ljudje pa pozabljajo, da si je Schumacher tako moštvo prigaral z zmagami, da je 61. stopil na najvišjo stopničko, da še danes nenehno trenira, da je enostavno najboljši šampion avtomobilizma vseh časov in je enostavno nemogoče delati vsako primerjavo z njim. Tudi zato, ker ni še zmagal zadnjič!

SCHUMI NAJHITREJE V ZGODOVINI DO NASLOVA

Nemec Michael Schumacher (Ferrari) si z zmago na dirki za VN Francije v Magny Coursu ni le priboril petega naslova svetovnega prvaka, ki ga je postavil ob bok slavnemu Argentincu Juanu Manuelu Fangiu, temveč je postal tudi dirkač z najhitreje osvojenim naslovom v sezoni. Slavlil je namreč že po 11 od 17 dirk ali po 64,7% sezone. Doslej je bil rekorder Britanec Nigel Mansell, ki je v sezoni 1992 osvojil naslov prvaka prav tako po 11. dirki, a je bila takrat na spore-

Schumacherja zasenčila vse ostalo.

Schumi je sicer startal dirko za VN Francije z drugega položaja, saj je kolumbijski dirkač Juan Pablo Montoya s svojim bolidom v soboto prevozil krog najhitreje in se je seveda spet širokoustil, kako bo v nedeljo zmagal in seveda pokazal vsem, kako se vozi... Pokazal ni ničesar, tudi zato ne, ker nikomur nima kaj pokazati in bo moral še dosti časa čakati, da bo najprej sebi lahko kaj pokazal, da bodo potem tudi drugi lahko videli. Do tedaj bo Montoya ostal zares samo „big mouth-gobeždač ali veliki gobec“, kot ga je slikovito pred kratkim poimenoval neki dirkaški kolega, ko mu je pomembno dejal, da v Formuli 1 Michael Schumacher pomeni nekaj več kot samo kolego, katerega se skuša med dirko seveda premagati, saj je Michael živa legenda dirkanja v Formuli 1, dirkač, ki je dosegel največ zmag v zgodovini, ki je izenačil pet zmag na svetovnem

bom poskušal osvojiti tudi šesti naslov, šesto svetovno prvenstvo v Formuli 1, a ne zato, da bi premagal Fangia v številu osvojenih naslovov, ampak zato, ker me dirkanje v Formuli 1 še vedno privlačuje, in tudi zato, ker smo pri Ferrariju uspeli v nekaj letih napraviti ekipo, ki usklajeno dela kot švicarska ura. Prav zares sem hvaležen vsem, ki so mi pomagali, da sem dosegel take rezultate, ki jim ni primerjave. Toda s temi številkami in rekordi se ne obremenjujem. Tudi zadnji konec tedna sem bil miren, med dirko sem se že vdal v usodo, da bom drugi, potem ko sem videl, da Raikkonen odlično vozi pred menoj. Ko pa je zaradi olja na cestišču moral zavreti, da ni zletel s proge, sem seveda odpeljal mimo njega. Kot rečeno, zadnjih pet krogov na tej dirki je bilo najtežje delo, ki sem ga kdajkoli opravljal v Formuli 1.“

Schumacher je osvojil v letošnjem prvenstvu že osmo zmago v enajstih tek-

še veliki oglaševalci v Formuli 1, in to je predvsem tobačna industrija, ki ima vse manj možnosti oglaševanja. Govori se celo, da naj bi v naslednji sezoni Formule 1 odpadlo nekaj dirk zaradi tega,

ren. Tudi velikan Toyota najbrž ni zadovoljen z izkupičkom letošnje sezone, pred katero je še šest dirk. Jaguar in ostala moštva pa nastopajo bolj za število kot zares in tu tiči glavni problem da-

deli, kaj bi naredili, saj dolgih 18 let niso osvojili naslova svetovnega prvaka in tudi ni kazalo, da ga bodo.

In morda je prav tu največja odlika nemškega pilota: v tihi in vsakodnevnem garanju, izboljševanju motorja in aerodinamike vozila in seveda v velikanski želji po zmagi, ki ga ni zapustila niti po hudi nesreči, v kateri bi lahko izgubil življenje. Takrat je Mikka Häkkinen, ki je tudi sam doživel podobno nesrečo in se ni pobral več, dejal: „Vem, kaj se dogaja sedaj z Michaelom, ker sem podobne stvari doživel tudi sam. Na dirkalno stezo se bo vrnil spremenjen in vprašanje je, ali bo še zmagoval.“

Mikka se je motil, kot so se motili vsi, ki so napovedovali Schumiju vse mogoče, od tega, da se bo naveličal zmagovati, ker ima več kot dovolj denarja, do tega, da ga „bo streznila družina“.

Danes morajo molčati vsi, tudi tisti, ki so vedno govorili, da ima Schumi samo srečo. Res je, imel jo je v Fran-

du ena dirka manj, tako da je bil prvak po 68,7 odstotka sezone.

V sezoni 2002 je Michael Schumacher v 11 dirkah od 17 zmagal osemkrat, kar pomeni v odstotkih številko 64,7. Britanec Nigel Mansell, ki je doslej vodil, je na šestnajstih dirkah leta 1992 zmagal enajstkrat, kar znaša 68,7%. Anglež Jim Clark je na tej posebni lestvici na tretjem mestu s sedmimi zmagami na deset dirk in to leta 1965. Sledijo Škot Jackie Stewart, Italijan Alberto Ascari ter Argentinac Juan Manuel Fangio.

Poleg tega, da je Schumacher ob Fangiu edini, ki je petkrat osvojil najbolj prestižno prvenstvo, je tudi edini, ki je zmagal na 61 dirkah za Veliko nagrado v Formuli 1, je edini, ki je na zaporednih šestnajstih dirkah vedno stal na stopničkih, ima tudi največ osvojenih točk doslej in je tudi najbolje plačani športnik na svetu. Poročen je in ima dva otroka; živi v Švici.

15

ČETRTEK,
25. JULIJ
2002

POKLICNI ZAVOD IVANA CANKARJA V GORICI ODKRIVA KRAS / MED EKONOMIJO IN EKOLOGIJO

Z 2. STRANI

PREIZKUŠNJE

V tej zvezi je treba omeniti, da je postal veljaven t.i. zakon Bossi-Fini, ki nanovo ureja priseljevanje v Italijo. Če povzamemo vsebino tega zakona, lahko rečemo, da se sme naseliti v državi, le kdor ima zagotovljeno zaposlitev in stanovanje. Kdor tega nima, je takoj izgnan iz države, ker je dejansko za oblast nekakšen nepridiprav, če ne že zločinec. Proti temu zakonu je odkrito nastopila tudi Italijanska škofovska konferenca, da ne omenjamo posameznih škofov, med katerimi so tudi ordinariji iz Trsta, Gorice in Vidma.

Za pravo senzacijo je prejšnji teden poskrbel predsednik upravnega sveta italijanske radiotelevizijske družbe RAI Baldassarre, ki je izjavil, da bosta radio in televizija poskrbele, da "se bo nanovo napisala italijanska zgodovina", češ da so jo do zdaj pisali "levičarji". Šlo je vsekakor za drzno in izzivalno napoved, ki je povzročila zaskrbljenost v mnogih krogih, saj se je oglašil sam predsednik republike Ciampi, ki je dejal, da so nekateri dogodki v italijanski zgodovini, med njimi risorgimento in rezi-stenca, temeljnega pomena za italijanski narod in njegovo državo ter seveda tudi zgodovino. V parlamentnem delu pa se že kažejo znaki bližnjega poletnega odmora, četudi predsednik vlade Berlusconi skuša obrniti nase pozornost z nekaterimi napovedmi, ki bi bile senzacionalne, če ne bi poznali njegovih gest, ki že mejijo na nastopaštvo.

DL

S 1. STRANI

NAŠE ŠOLE

Iz izkušenj drugih vemo, kako porazni so rezultati v dvojezičnih šolah, kjer materin jezik ni več tista osnovna dobrina, da, dobrina, etična vrednota, kakor je, hvala Bogu, še vedno pri nas.

Slišali smo tudi, da naša, slovenska šola ne daje več tiste priprave, tistih osnov in izhodišč, ki iz mladega človeka naredijo polnokrvnega in zrelega človeka, ki se v polnosti zaveda svoje narodne identitete. Vemo, da dolgo ne bomo mogli več trmasto vztrajati v nekaterih podeželskih in vaških šolah, ker je premalo otrok, ker je rodnost naše manjšine pod ničlo ali zelo blizu nje.

Vse to vemo in tudi to vemo, da so šolniki prevečkrat prepuščeni samim sebi, namesto da bi za njimi stala vsa naša skupnost, v prvi vrsti seveda politični in drugi izvoljeni predstavniki iz naše srede. Kot vemo tudi to, da je danes veliko otrok iz narodnostno mešanih zakonov, ki vnašajo v našo šolo veliko bogastvo, a tudi vrsto težav. Ne moremo si namreč zatiskati oči pred dejstvom, da imamo slovensko šolo, ki ne sme postati dvojezična šola, ker bo sicer s tem izgubila vsako identiteto, prav gotovo pa slovensko, našo torej! Dodajmo še podatek, da vpis v sicer neobvezni verouk v šoli iz leta v leto strmo pada in dobimo nič kaj rožnato sliko o naši, slovenski šoli.

Res je, počitnice so tu in naši malčki in dijaki se zabavajo doma, ob morju in v hribih.

Koliko jih bo na jesen sedlo v klopi slovenske šole pri nas?

Mar ne bi mogel vsak izmed nas kaj storiti, da bi jih v prvi razred prišlo letos več? Z iskrenim nasvetom, dobro besedo, toplim, odprtim pogledom in pogovorom mladim staršem, ki kolebajo: "V slovensko šolo ga vpiši!"

Da, v slovensko šolo naj se vpišejo naši otroci!

PO KOSOVELOVIH STOPINJAH (1)

Kar imamo, je treba ovrednotiti, izobrazba in iznajdljivost pa sta odskočni deski tudi za gospodarski razvoj. To načelo je vodilo dijake goriškega poklicnega zavoda Ivan Cankar pri letošnji izbiri ciljev projekta *Odkrivajmo Kras*. Tako so nam sami predstavili načrt.

Ker je vsaka celovitejša slika okolja sad različnih zornih kotov, smo se odločili za interdisciplinarni pristop, ki je obsegal naslednje predmete: slovenščino, zgodovino, ekonomiko podjetja in vedo o naravi. Pri projektu so sodelovali: prof. Flavija Bezjak, prof. Franc Biancuzzi in prof. Tanja Rebula ter prvi in drugi razred poklicnega zavoda Ivan Cankar v Gorici. Obiskali smo Zadružno banko v Doberdobi, agriturizem Kovač, odkrivali kraške pojave ob doberdobskem jezeru in v njegovi okolici, si ogledali muzej prve svetovne vojne na Vrhju sv. Mihaela. Naslednjega dne sta se nam pridružila tudi prva dva razreda zavoda Žige Zoisa. Skupaj smo se odpeljali še po Kosovelovih stopinjah proti Sežani in Tomaju. Škocjanske jame, Vojaški muzej v Lokvi, pršutarna Šepulje, kobilarna Lipica, vse to ob duhovni navzočnosti pesnika Srečka Kosovela in slikarja Avgusta Černigoja, če naj omenimo le posamezne poldnevne pestrege ekološko-ekonomskega, kulturnozgodovinskega in do podzemlja segajočega globinskega prereza Krasa.

Tesna povezanost z okoljem in z gospodarsko stvarnostjo je že dolgoletno izročilo poklicnega zavoda Ivana Cankarja v Gorici. Poleg delovne prakse v podjetjih pripravljamo tudi delovno prakso za naše dijake v tujini, postajajo že tradicija tudi poučne ekskurzije, ki naj bi prispevale k odkrivanju novih kulturnih, ekonomskih in turističnih možnosti razvoja naših krajev, pa tudi k večji naravovarstveni osveščenosti mladih rodov.

Ravno Kras pa je edinstvena prilžnost za vse to, saj je kraški človek skozi stoletja ohranjal dediščino na videz revne in kamnite zemlje, ki pa skriva v sebi svetovno znane znamenitosti, od jam do rek ponikalnic, presihajočih jezer, značilnega rastlinstva in živalstva. Obenem pa je Kras na vsakem koraku prepleten s krvavimi žilami zgodovine, od pračloveka do obeh svetovnih vojn. Kras pa je rodil tudi velike umetnike.

Ker z letošnjim šolskim letom odpiramo turistični oddelek, se nam je zdelo primerno, da bi z dijaki odkrivali še neizkoriščene možnosti naših krajev glede na splošne smeri razvoja (povpraševanja in ponudbe) v gostinstvu, pa tudi v vse opaznejšem vračanju sodobnega človeka k naravi. Današnji turist si čedalje bolj želi domače in naravno predelane hrane, obenem pa ga zanima tudi zgodovina krajev, ki jih obišče, in morebitna kulturna ponudba.

Vemo, da je bila tudi stebrom naše kulture šolska učenost marsikdaj "tuja" in da je sam Ivan Cankar blagorval "enajsto šolo", kjer je odkrival čar življenja onstran zaprtih zidov šolskega poslopja. Da bi se mladim lahko dotaknila lepota Krasa, je bilo potrebno napotiti se po stopinjah Srečka Kosovela. Teh ne more izbrisati niti vandalski napad na njegov kip v Ljudskem vrtu.

Pesnik Krasa še živi med mladimi, kot lahko razberemo iz njihovih razmišljanj. Besedo predajamo dijakom.

PESNIK KRASA ME JE NAGOVORIL...

(utrinki ob Kosovelovih pesmih)

"Bori dehtijo, bori dehtijo, njih vonj je zdrav in močan, in kdor se vrne iz njih samote, ta ni več bolan."

S. Kosovel, Pesem s Krasa

Srečko Kosovel se je rodil leta 1904 v Sežani, umrl pa leta 1926 v Tomaju,

Ob Doberdobskem jezeru

tako da je njegovo mlado življenje, ki je prekmalu ugasnilo, globoko zaznamoval Kras. Večkrat omenja bore, ki jim je posvetil več pesmi. Posebej nam spregovori o njihovi lepoti in omamnem vonju. Borov vonj je tako zdrav in močan, da nam preplavi pljuča in jih ozdravlja ter varuje pred boleznijo. V kamniti kraški pokrajini je vse čudovito, vse usklajeno v harmoniji barv: zelena, siva, rumena, rdeča, oranžna, vijolična. To so barve skal, rož, zelenja... in čutečega srca.

ANGELICA ROBAZZA, 2. razred z. Ivana Cankarja

Ko sem se sprehajala po Krasu, sem zagledala visoko drevo, pokončno in mogočno drevo, ki se je majalo sem in tja, kot bi ga veter držal za veje in ga vlekel za seboj. Široko deblo se je trdno držalo tal in stalo kot stražnik. Spomnila sem se na pesnika Kosovela.

Vsak človek ljubi svoj domači kraj, saj se je tam rodil in živel. Ko nam pesnik pripoveduje o svetlo šumečih topolih, o kraškem soncu, o belih ajdovih dolih, začutimo, da ljubi svoj Kras. Kot pesnik je imel prav zaradi svojega umetniškega daru možnost izraziti svoja čustva preko pesmi.

Po mojem mnenju se človek v naravi sprosti in tako postane občutljivejši tudi v ljubezni. Vsaj tako se mi je zdelo, ko sem prebiral Kosovelove ljubezenske pesmi, kjer se nežnost in občutljivost prelivata v hrepenenje in bolečino.

Naučiti se moramo ceniti življenje, naravo, vse, kar nas obdaja. Včasih je to lahko jutranja zarja ali sončni zahod. Taki trenutki, ki nas prevzamejo, so edinstveni.

ALESSIA MONTI, 2. razred z. Ivana Cankarja

Kosovelova pesem *Predsmrtnica* je navdihnila NATAŠI OŽBOT (1. razred z. I. Cankarja) naslednje misli:

Srečko Kosovel je vedel, da je prišel njegov čas, zato je v tej pesmi hotel izraziti svojo željo po življenju. Slutil je, da nikoli ne bo mogel doseči svojih ciljev, ki si jih je postavil v življenju, zato je razmišljal o drugih ljudeh, ki imajo pred sabo prihodnost, tisto, ki je on nima. Zaradi tega je on trpel in je opisoval svojo bolečino kot ogenj v prsih, ki ga žge, a ga ne bo nikoli do konca izžgal. Slovo od tega sveta ni bilo spokojno in zavedal se je, da tudi njegovo posmrtno življenje ne bo mirno. To so čustva mladih ljudi, ki vedo, da nimajo prihodnosti. Vsak mlad človek ni pripravljen umreti, ker ni kot že starejša oseba, ki ve, da bo kmalu minil njen čas, in ki je imela veliko priložnosti za izpolnitev življenjskih ciljev.

Življenje je kratko in zato je treba živeti vsak trenutek, kot da bi bil zadnji, saj tako lahko rečemo, da smo ži-

veli in da naše življenje ni bilo prazno in brez smisla.

Ob pesmi *Sebi* je razmišljala ALESSIA MONTI (2. razred z. I. Cankarja) takole: Komu je mar človekovih iskanj in spoznanj?

Komu je mar človekovih čustev? Dandanes ljudje mislijo samo nase, na denar...hočejo biti bogati, a brez dela, hočejo biti srečni, a brez truda.

Ljudje so kot psi, ki vohajo za denarjem, a imajo plašnice in ne vidijo vsega, kar je okrog njih.

Ce pa dobro pogledamo, bomo videli, da je na tem svetu še nekdo, ki čuti dostojanstvo ljudi. Je še kdo, ki ne gleda le na zunanost osebe, ampak zna videti skozi telo, vidi v notranjost v srce. Vedeti moramo, da če imamo kak problem, lahko še zaupamo nekemu, ki ve, kaj je življenje.

Ob pesmi *Ne, jaz nočem še umreti* pa je SAMANTA MENIS (1. razred z. I. Cankarja) zapisala:

Pesnik Srečko Kosovel nam pove, za koga želi živeti, torej v nekem smislu, koga ima rad. Noče še umreti, ker

V muzeju so bile slike vojakov in razne vrste orodja in orožja, ki so jih uporabljali v času prve svetovne vojne. Slike in dokumenti so prikazovali, kakšno je bilo življenje v vojnem času in kako so se vojaki bojevali.

Nato smo se peš spustili navzdol proti bližnjemu gozdu, kjer smo videli strelske jake, v katerih so se italijanski vojaki skrivali in bojevali. Nato smo preko stezice prišli do skritega zaklonišča (bunkerja). Žal nismo smeli vanj, ker je bilo nevarno zaradi krušenja zidov.

ISABEL PASCULIN, 1.r. z. I. Cankarja

Mene je najbolj prizadela okolica muzeja. Hotela sem si predstavljati, kako so se vojaki v rovih skrivali in tudi kakšno je bilo njihovo življenje tam. Bilo je tako, kot sem si predstavljala. Tam so težko živeli in vsak dan je bil težji in poln nevarnosti. Videli smo plinske maske in slike vojakov, ki so se zastrupili s plinom. Rovi so bili prenovljeni, ampak kljub temu sem imela občutek, da so tam vojaki, ki se skrivajo in borijo s sovražnikom. Videli

Na kraški planoti

ima očeta, mater, ljubico in prijatelje. Pred sabo ima še cilje in zaradi tega želi živeti. Ko pa bo ostal sam in bo tiho jesensko sonce sijalo čez Kras, kot bi žalovalo z njim, takrat mu življenje ne bo pomenilo veliko, sploh ne bo nobene razlike med življenjem in smrtjo. Pesnik nam predstavi lepoto in praznino življenja. Ko nimaš nikogar, ki bi te imel rad in ti njega, življenje postane dolgočasno. Veliko mi pomeni, kar je napisal pesnik v tej pesmi, ker je res, kar pravi. Tudi po mojem mnenju življenje brez prijateljstva in ljubezni ne bi bilo tako lepo, kot ga opisuje na začetku.

OJ DOBERDOB, SLOVENSKIH FANTOV GROB

Soška fronta je krvavo zaznamovala naše kraje.

ZGODOVINSKI MUZEJ NA VRHU SV. MIHAELA

smo tudi dve jami, v katerih so bila prenočišča vojakov in tudi prostor, v katerem so se skrivali, kjer so se zdravili in tudi od koder so s tanki streljali proti sovražnikom.

Ob tej izkušnji smo se lahko živeli v vojake in sočustvovali z njihovo smrtno stisko.

EDINA TALIC, 1.r. z. Ivana Cankarja

Ko smo prišli v muzej, ki je na Vrhju, smo videli prerez nekega modela zemlje in pod njo so se skrivali vojaki. V muzeju smo videli tudi, kakšna orožja in kakšne čelade so imeli takrat avstro-ogrske in italijanski vojaki. Pred tem muzejem so bili topovi. Imeli so tudi strelske jake in jame.

TROFENIK MARKO, 1.r. z. Ivana Cankarja

DALJE